

STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO MÍSTNÍHO ROZVOJE

MAS BRÁNA VYSOČINY

A. ANALYTICKÁ ČÁST

Zpracovatel: MAS Brána Vysočiny, o.s., Náměstí Míru 111, 666 01 Tišnov
SPF Group, s.r.o., Bozděchova 99/6, 400 01 Ústí nad Labem

Osoby podílející se na zpracování analytické části:

Dana Adamcová, Sabina Karlíková, Jana Klementová, Ondřej Konečný, Petr Krška, Josef Mareš, Josef Miškovský, Václav Štěrba, Hana Váňová

Datum zpracování: červen 2015

Obsah.....	2
Seznam tabulek, grafů a map	5
1 Úvod	7
2 Socioekonomická analýza.....	8
2.1 Obyvatelstvo.....	8
2.1.1 Populační vývoj a pohyb obyvatelstva	8
2.1.2 Věková skladba obyvatel	10
2.1.3 Vzdělanostní skladba obyvatel	11
2.1.4 Intenzita a směry dojížděky a vyjížděky za prací.....	12
2.1.5 Stručné vyhodnocení rozvojového potenciálu	13
2.2 Doprava	15
2.2.1 Silniční infrastruktura a silniční doprava	15
2.2.2 Železniční infrastruktura a železniční doprava	18
2.2.3 Ostatní dopravní infrastruktura.....	18
2.2.4 Veřejná doprava	19
2.2.5 Stručné vyhodnocení rozvojového potenciálu	20
2.3 Ekonomická situace a struktura ekonomiky.....	22
2.3.1 Ekonomické subjekty a hospodářská aktivita.....	22
2.3.2 Zaměstnanost a odvětvová struktura ekonomiky	25
2.3.3 Trh práce.....	27
2.3.4 Stručné vyhodnocení rozvojového potenciálu	31
2.4 Životní prostředí	32
2.4.1 Ochrana krajiny a využití území.....	32
2.4.2 Voda, půda a ovzduší.....	33
2.4.3 Hluk.....	35
2.4.4 Odpadové hospodářství	35
2.4.5 Energetika.....	36

2.4.6	Územní rozvoj.....	37
2.4.7	Stručné vyhodnocení rozvojového potenciálu.....	38
2.5	Bydlení a bezpečnost.....	39
2.5.1	Bydlení.....	39
2.5.2	Bezpečnost	41
2.5.3	Stručné vyhodnocení rozvojového potenciálu.....	42
2.6	Vybavenost obcí a společenský život	43
2.6.1	Technická infrastruktura	43
2.6.2	Komerční, zdravotní a sociální služby.....	44
2.6.3	Školství a vzdělávání.....	47
2.6.4	Společenský život	49
2.6.5	Správa území	50
2.6.6	Stručné vyhodnocení rozvojového potenciálu.....	51
2.7	Rekreace, památky a cestovní ruch.....	53
2.7.1	Atraktivita a infrastruktura.....	53
2.7.2	Ubytovací kapacity a návštěvnost regionu.....	56
2.7.3	Stručné vyhodnocení rozvojového potenciálu.....	57
3	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	58
4	SWOT analýza	60
4.1	Dílčí analýzy SWOT	61
4.1.1	Životní prostředí a urbanistický rozvoj.....	61
4.1.2	Infrastruktura a vybavenost	63
4.1.3	Místní ekonomika.....	65
4.1.4	Obyvatelstvo, sociální soudržnost a bezpečnost.....	68
4.1.5	Správa území	69
4.2	Souhrnná analýza SWOT	70
5	Analýza rozvojových problémů a potřeb území.....	75
5.1	Ochrana krajiny, kulturní dědictví, životní prostředí a cestovní ruch	75
5.2	Nekoordinovaný rozvoj cestovního ruchu	77
5.3	Zemědělství a podnikání.....	77

5.4	Kultura, vzdělávání, sport a volný čas	78
5.5	Sociální soudržnost.....	79
5.6	Doprava a infrastruktura	80
6	Použité zdroje.....	82

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A MAP

Tabulka 2: Vývoj počtu obyvatel v obcích regionu.....	8
Tabulka 3: Pohyb obyvatel v regionu v letech 2001–2013.....	10
Tabulka 4: Věková skladba obyvatel regionu a referenčních území (2013).....	10
Tabulka 5: Vývoj věkové skladby obyvatel regionu v letech 2001–2013	11
Tabulka 6: Vzdělanostní skladba obyvatel regionu a referenčních území (2001, 2011).....	11
Tabulka 1: Bilance vyjíždky a dojíždky do zaměstnání a škol podle obcí (2011).....	13
Tabulka 7: Ekonomická aktivita v regionu a referenčních územích (2013).....	22
Tabulka 8: Největší zaměstnavatelé sídlící na území MAS BV (2015)	24
Tabulka 9: Ekonomická aktivita obyvatelstva v regionu a referenčních územích (2011)	25
Tabulka 10: Odvětvová struktura ekonomiky podle zaměstnanosti obyvatel (2011, %).....	26
Tabulka 11: Základní charakteristiky trhu práce v regionu a referenčních územích (duben 2015).....	27
Tabulka 12: Nezaměstnanost v území MAS BV (duben 2015)	30
Tabulka 14: Struktura využití půdy v obcích MAS BV (2013)	32
Tabulka 15: Domovní fond na území MAS BV (2011).....	39
Tabulka 16: Bytový fond na území MAS BV (2011)	39
Tabulka 17: Obydlené domy v území MAS BV podle doby výstavby nebo rekonstrukce (% , 2011).....	40
Tabulka 18: Dokončené byty v letech 2001–13 na území MAS BV	40
Tabulka 19: Srovnání kriminality v Tišnově, Kuřimi a Brně-Bystrci (2013).....	41
Tabulka 20: Přehled poskytovatelů sociálních služeb sídlících v území SO ORP Tišnov.....	46
Tabulka 21: Vývoj návštěvnosti HUZ v SO ORP Tišnov 2000-2013.....	56
Graf 1: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v regionu.....	9
Graf 2: Vývoj počtu ekonomických subjektů na území MAS BV (2007 – 2013)	23
Graf 3: Struktura počtu ekonomických subjektů dle odvětví hospodářské činnosti na území MAS BV (2013)	23
Graf 4: Vývoj míry registrované nezaměstnanosti na území okresu Brno – venkov (2006-2015).....	28
Graf 5: Vývoj počtu volných pracovních míst na území okresu Brno - venkov (2006-2015).....	29
Graf 6: Technická infrastruktura v zájmovém regionu a referenčních územích (2011).....	44

Mapa 2: Dopravní infrastruktura v zájmovém regionu v širších územních souvislostech	15
Mapa 3: Dopravní zátěž vybraných silnic v roce 2010	17
Mapa 4: Linky a zóny IDS JMK v zájmovém území	19
Mapa 6: Školy a školská zařízení na území MAS BV (2013/14)	48
Mapa 7: Turistická mapa území MAS BV.....	54
 Obrázek 1: Vliv fotovoltaické elektrárny ve Vohančicích na krajinný ráz území.....	 37
Obrázek 2: Konstrukce analýzy SWOT.....	60

1 Úvod

Analytická část má za cíl charakterizovat dosavadní vývoj a současný stav socioekonomické sféry na území měst a obcí zájmového území. Na základě analýzy jednotlivých oblastí byly v řešeném území identifikovány klíčové jevy a vývojové trendy. Data byla čerpána z veřejně přístupných zdrojů a databází a to jak v běžné databázové podobě (Sčítání lidu, domů a bytů, různé resortní a regionální statistiky), tak i v podobě geografických informačních systémů (GIS), kterými disponuje ČSÚ, KÚ JMK a další instituce. Dalšími důležitými zdroji dat a informací byly koncepční dokumenty Města Tišnova, Jihomoravského kraje či různé výroční zprávy. V případě potřeby je v určitých případech uvedeno, jaká omezení příslušný datový soubor obsahuje. Jednotlivé jevy jsou sledovány primárně za obce a jsou agregovány na základě jejich příslušnosti k jednotlivým územním celkům (viz následující podkapitola Identifikace správního obvodu). Vybraná data jsou sledována též v časových řadách s cílem postihnout nejen aktuální stav, ale i vývojové trendy s možností prognózy či predikce budoucího vývoje. Některá data (především o vybavenosti území) byla doplněna také vlastním průzkumem realizovaným mezi starosty všech obcí v zájmovém území. Hlavní závěry týkající se rozvojového potenciálu regionu jsou sumarizovány na konci každé tematické kapitoly. Následně jsou klíčové rozvojové faktory a potřeby prostřednictvím analýzy potřeb, která využívá metodu SWOT. Součástí analýzy je také vyhodnocení aktuálních strategických dokumentů relevantních pro zájmové území.

2 SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA

2.1 OBYVATELSTVO

Obyvatelstvo, resp. sociální soudržnost obyvatel představuje jeden ze tří hlavních pilířů trvale udržitelného rozvoje území. Změny ve vývojových trendech základních charakteristik populace mohou mít výrazné dopady na budoucí život v obcích. Stárnutí obyvatelstva, populační úbytek způsobený záporným přirozeným přírůstkem či záporným migračním saldem výrazně ovlivňuje strukturu obyvatelstva v obcích. Vliv těchto změn se následně promítá do regionální ekonomiky (zaměstnanosti či nezaměstnanosti) nebo do využití domovního a bytového fondu. Data použitá v této kapitole pocházejí z databáze ČSÚ z rozpětí let 1991 – 2013, včetně dat ze SLDB v tomto období.

2.1.1 POPULAČNÍ VÝVOJ A POHYB OBYVATELSTVA

Území MAS má celkovou rozlohu 103,5 km² a k 31. 12. 2013 zde žilo 13 447 obyvatel. Hustota zalidnění (130 obyvatel/km²) je vůči okresu Brno-venkov, Jihomoravskému kraji i celému Česku pouze mírně podprůměrná, což je dáno hlavně vysokou hustotou zalidnění města Tišnov (518 obyvatel/km²), jelikož na zbytku území převažuje venkovský charakter osídlení. Nejnižší hustotu zalidnění má obec Lubné, pouze 17 obyvatel na čtverečný kilometr.

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel v obcích regionu

Obec	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Index 2008-13 (%)
Braníškov	190	193	195	200	202	202	106,3
Borovník	88	94	95	100	100	103	
Březina	251	264	271	294	296	301	119,9
Deblín	987	997	1 001	1 024	1 032	1 030	104,4
Heroltice	186	189	192	190	196	203	109,1
Katov	203	202	205	210	216	233	114,8
Kuřimská Nová Ves	126	127	127	130	128	122	96,8
Kuřimské Jestřabí	138	140	144	147	147	155	112,3
Lažánky	681	680	680	700	713	712	104,6
Lubné	49	49	49	49	51	48	98
Maršov	491	494	482	486	491	491	100
Nelepeč-Žernůvka	84	80	73	87	84	83	98,8
Níhov	197	203	201	212	210	211	107,1
Svatoslav	412	414	418	432	437	425	103,2
Tišnov	8 585	8 575	8 662	8 714	8 849	8 921	103,9
Úsuší	211	205	141	149	138	135	64

Vohančice	162	165	166	170	174	175	108
Celkem MAS	13 041	13 071	13 102	13 294	13 464	13 550	103,9

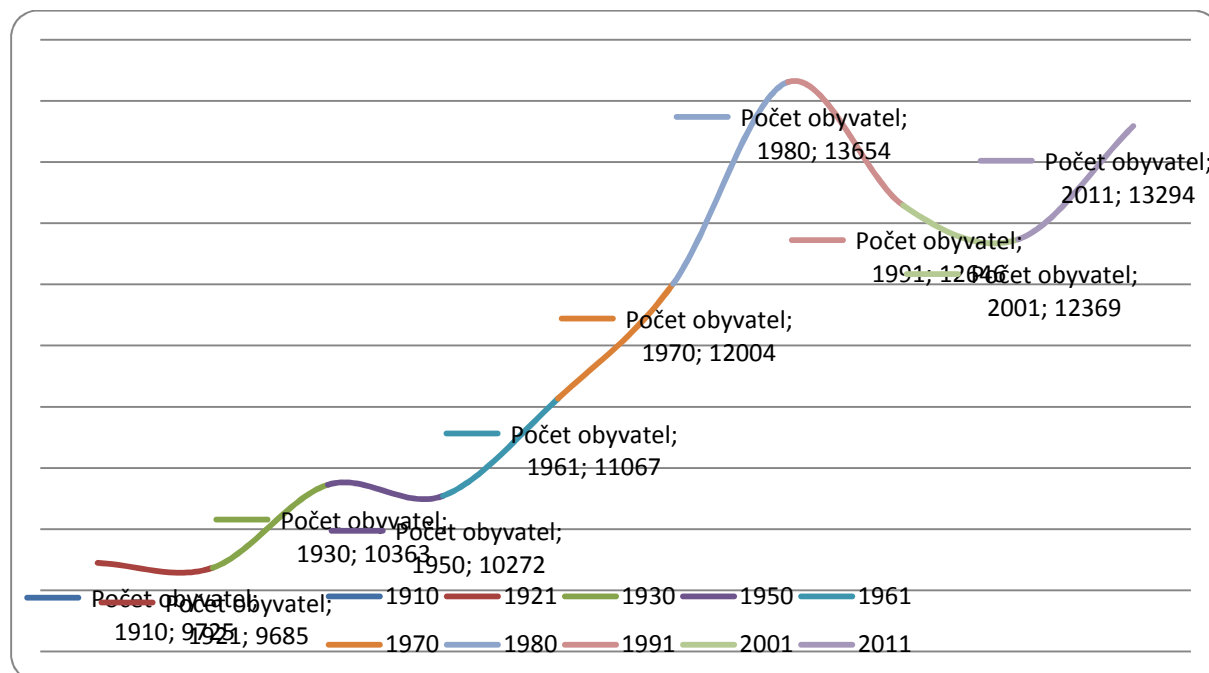
Zdroj: ČSÚ (2015)

Pozn.: Data jsou vždy k 31. 12. příslušného roku.

Jak ukazuje tabulka, výrazně největší obcí/městem je Tišnov, kde žije téměř 9 tisíc obyvatel, tedy přibližně 2/3 obyvatelstva území MAS BV. Druhou největší obcí je městys Deblín s přibližně tisícovkou obyvatel. Většina obcí v zájmovém území má přibližně 100–500 obyvatel. Nejmenšími obcemi jsou Nelepeč-Žernůvka s 83 obyvateli a Lubné s pouhými 48 obyvateli.

Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel vykazuje proměnlivou dynamiku. V roce 1910 žilo na území regionu 10 334 obyvatel, nejnižší počet obyvatel byl zaznamenán na konci dvacátých let 20. století, coby následek negativních dopadů 1. světové války. K největšímu nárůstu počtu obyvatel dochází od roku 1950 až po své maximum v roce 1980. Následně se trend obrací a počet obyvatel až do roku 2001 klesá. Naopak za poslední sledované desetiletí hodnota opět mírně roste, což je způsobeno vzrůstajícím zájmem nově příchozích obyvatel požadujících bydlení v únosné dostupnosti Brna, tedy procesy suburbanizace, případně exurbanizace. Prakticky všechny obce v zájmovém území tudíž vykazují v posledních letech populační nárůst. Během uplynulých 5 let činí tento růst za celé území přibližně 3,3 %, během uplynulých 12 let je to pak dokonce přibližně 10 %. Nejvyšší populační nárůst zaznamenaly v posledních letech Březina, Katov a Kuřimské Jestřabí (vesměs středně velké obce), naopak pokles počtu obyvatel nastal v Kuřimské Nové Vsi, Lubném a Nelepci-Žernůvce (tři nejmenší obce regionu).

Graf 1: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v regionu

Zdroj: SLDB 2011, ČSÚ (2005)

Celkový přírůstek počtu obyvatel je od roku 2007 stále kladný, zároveň dosahuje v témže roce nejvyšší hodnoty (349 obyvatel), což je dáno kombinací tehdy rostoucí porodnosti silných populačních ročníků narozených v 70. letech minulého století a zejména pak suburbanizací a stavebním boomem podpořeným i tehdejší dynamickým růstem české ekonomiky. V roce 2009 je

patrný velký migrační úbytek, což může být zapříčiněné sníženou poptávkou po novém bydlení v důsledku globální ekonomické recese.

Tabulka 2: Pohyb obyvatel v regionu v letech 2001–2013

Rok	Celkový přírůstek	Přirozený přírůstek	Přírůstek stěhováním	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí
2001	-69	-16	-51	116	138	225	276
2002	-14	-20	-2	118	138	300	302
2003	100	-31	131	117	148	424	293
2004	-22	-7	-15	123	130	329	344
2005	95	-1	90	137	138	403	307
2006	-4	-18	8	132	150	415	401
2007	349	32	315	168	134	652	337
2008	143	30	113	167	135	461	348
2009	24	8	12	142	130	381	369
2010	24	20	2	146	126	385	375
2011	177	32	145	170	138	431	286
2012	158	2	156	149	143	431	267
2013	83	17	66	154	137	365	299

Zdroj: ČSÚ (2015)

2.1.2 VĚKOVÁ SKLADBA OBYVATEL

Dynamika věkové struktury obyvatelstva regionu je podobná jako obecné trendy vývoje populace Česka. Hodnoty za území MAS jsou téměř totožné s hodnotami za okres Brno-venkov, Jihomoravský kraj i Česko. Podíl obyvatelstva v předproduktivním věku na celkovém počtu obyvatel MAS BV je 16 %. Produktivní skupina obyvatel se na celkové populaci podílí 65 %, postproduktivní složka pak 19 %.

Tabulka 3: Věková skladba obyvatel regionu a referenčních území (2013)

Území	0-14 let		15-64 let		65 let a více	
	abs.	[%]	abs.	[%]	abs.	[%]
MAS BV	2 228	16	8 785	65	2 536	19
Brno-venkov	34 664	16	140 739	67	35 326	17
Jihomoravský kraj	172 886	15	789 416	67	207 776	18
Česko	1 577 455	15	7 109 420	68	1 825 544	17

Zdroj: VDB ČSÚ (2015)

V regionu se zvolna projevuje postupné stárnutí obyvatel. Z tabulky je patrné, že v průběhu let 2001 až 2010 dochází k prakticky kontinuálnímu stárnutí obyvatelstva sledovaného území. Tento proces se v posledních letech zpomalil a posléze dokonce zastavil pravděpodobně díky nárůstu porodnosti ve

druhé polovině první dekády 21. století, která souvisí s narozením dětí populačně silným ročníkům ze 70. let 20. století i díky procesu suburbanizace, který do regionu přivádí především mladší rodiny s dětmi či v jejich očekávání. Otázkou je, jak dlouho tyto procesy zvládnou vyrovnávat dlouhodobý trend poklesu porodnosti, který je patrný v celém Česku.

V roce 2013 významně převažovala postproduktivní složka obyvatelstva v nejmenších obcích Kuřimská Nová Ves, Lubné (index stáří v obou případech kolem 200) a zejména pak v obci Nelepeč-Žernůvka (950), kde je však lokalizován domov pro seniory významně zkreslující tento údaj. Naopak předproduktivní složka převládala v obcích Katov, Níhov, Vohančice a Braniškov.

Tabulka 4: Vývoj věkové skladby obyvatel regionu v letech 2001–2013

Rok	Počet obyvatel celkem	Věk			Index stáří	Dynamika stárnutí
		0 – 14	15 - 64	65 +		
2001	12 306	1 921	8 513	1 872	97,4	-
2002	12 288	1 902	8 513	1 873	98,5	101,1
2003	12 390	1 879	8 619	1 892	100,7	102,3
2004	12 368	1 849	8 604	1 915	103,6	102,9
2005	12 463	1 843	8 628	1 992	108,1	104,4
2006	12 543	1 830	8 617	2 012	109,9	101,7
2007	12 892	1 881	8 866	2 061	109,6	99,7
2008	13 041	1 901	8 924	2 128	111,9	102,2
2009	13 071	1 907	8 876	2 194	115,0	102,8
2010	13 102	1 944	8 777	2 286	117,6	102,2
2011	13 294	2 037	8 815	2 342	115,0	97,8
2012	13 464	2 145	8 757	2 462	114,8	99,8
2013	13 550	2 210	8 711	2 526	114,3	99,6

Zdroj: VDB ČSÚ (2015)

Pozn.: Index stáří je podílem počtu obyvatel ve věku 65+ let a počtu obyvatel ve věku 0–14 let, vyjádřený v %.

2.1.3 VZDĚLANOSTNÍ SKLADBA OBYVATEL

Ve vzdělanostní skladbě obyvatel dle nejvyššího dokončeného vzdělání lze mezi roky 2001 a 2011 vysledovat trend zvýšení vzdělanosti obyvatel. V roce 2001 měli v území MAS BV největší podíl obyvatelé se středoškolským vzděláním bez maturity (38,3 %), naopak v roce 2011 to jsou obyvatelé se středoškolským vzděláním s maturitou (35,0 %). Dále se snížil podíl se základním vzděláním a bez vzdělání, a to z 21,8 % na 17,2 %. Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním naopak narostl z 8,9 % na 13,7 %, což je vyšší hodnota ve srovnání s okresem Brno-venkov, Jihomoravským krajem i celým Českem.

Tabulka 5: Vzdělanostní skladba obyvatel regionu a referenčních území (2001, 2011)

Území	2001 [% obyvatel starších 15 let]				2011 [% obyvatel starších 15 let]			
	ZŠ	SŠ-	SŠ+	VŠ	ZŠ	SŠ-	SŠ+	VŠ
MAS BV	21,8	38,3	31,0	8,9	17,2	34,1	35,0	13,7

Území	2001 [% obyvatel starších 15 let]				2011 [% obyvatel starších 15 let]			
	ZŠ	SŠ-	SŠ+	VŠ	ZŠ	SŠ-	SŠ+	VŠ
Brno-venkov	23,7	42,3	26,7	7,3	18,6	37,0	31,6	12,8
Jihomoravský kraj	23,8	38,5	28,7	9,0	19,1	34,8	32,9	13,2
Česká republika	24,4	39,5	27,9	8,2	19,7	36,7	31,8	11,8

Zdroj: ČSÚ (SLDB 2001 a 2011)

Pozn.: ZŠ = základní, včetně neukončeného+ bez vzdělání; SŠ- = střední, včetně vyučení (bez maturity); SŠ+ = úplné střední (střední s maturitou) + nástavbové + vyšší odborné; VŠ = vysokoškolské.

Mezi obcemi měla v roce 2011 nejvyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel obec Nelepeč-Žernůvka (19,1 %) a naopak nejnižší obec Katov (4,4 %). Dlouhodobě region vykazuje lepší vzdělanostní strukturu než srovnávaná území, což může být způsobeno imigrací vysokoškolsky vzdělaných obyvatel pracujících v Brně v souvislosti s procesem suburbanizace. Růst počtu obyvatel s vyšším dokončeným vzděláním opět kopíruje celorepublikový trend.

2.1.4 INTENZITA A SMĚRY DOJÍŽDKY A VYJÍŽDKY ZA PRACÍ

Pro charakteristiku dojížděky a vyjížděky byla použita data ze SLDB 2011 (viz následující tabulka). Z regionu vyjíždí do zaměstnání a škol 2 915 osob, z toho 2 228 do zaměstnání a 687 do škol. Do regionu naopak dojíždí 1 906 osob, z toho 1 247 do zaměstnání a 659 do škol. Celkově z regionu do zaměstnání a škol vyjíždí asi o 1 tisíc osob více, než do něj dojíždí. Tato hodnota je určena prakticky výhradně dojížděkou a vyjížděkou do zaměstnání. Naopak bilance dojížděky a vyjížděky do škol je víceméně vyrovnaná se saldem blízkým nule.

Zřejmá je pozice Tišnova jako hlavního regionálního centra dojížděky za prací i do škol. Tišnov jako jediná obec v zájmovém území má kladné dojížděkové saldo – za prací a do škol do něj dojíždí o 37 osob více, než z něj vyjíždí. Celkové kladné saldo je však dané především kladnou bilancí dojížděky a vyjížděky do škol, v níž i menší města mívají relativně silnou mikroregionální pozici (základní a střední školy koncentrují žáky z okolních vesnic a naopak zejména do základních škol jinam vyjíždí minimum žáků). Význam Tišnova jako pracovního centra je naopak nižší – z Tišnova za zaměstnáním vyjíždí více osob, než do Tišnova dojíždí. To indikuje značný význam Brna jako významného mezo- až makroregionálního pracovního centra a silné funkční vztahy zájmového území s ním. Z hlediska objemu dojížděky do zaměstnání i škol je druhým nejvýznamnějším centrem v regionu Deblín následovaný Lažánkami.

Nad Tišnovem jako regionálním dojížděkovým centrem však zejména z hlediska objemu dojížděky do zaměstnání vyčnívá Brno. To je hlavním dojížděkovým centrem pro většinu obcí: Braníškov, Deblín, Katov, Kuřimskou Novou Ves, Lažánky, Maršov, Níhov, Svatoslav, Vohančice a samozřejmě i pro samotný Tišnov. Naopak Tišnov jako dojížděkové centrum dominuje v případě Březiny, Heroltic, Kuřimského Jestřabí a Úsuší (v případě Heroltic však jen u vyjížděky do škol) a také v případě vlastních obyvatel, jichž pracuje v Tišnově cca 3x více než v Brně.¹ Celkově ze všech obcí regionu MAS BV vyjíždí do Brna 1 466 obyvatel, z toho 1 054 do zaměstnání a 412 do škol. Do Tišnova ze stejného území vyjíždí jen 234 osob, z toho 153 do zaměstnání a 81 do škol. Pokud bychom však započítali i obyvatele Tišnova, kteří z něj nevyjíždějí do zaměstnání ani do škol, pak se přibližný počet vyjíždějících z území MAS BV do Tišnova zásadně zvýší na cca 2,2 tisíce, z toho do zaměstnání cca 1,2 tisíce a do škol 1

¹ Pozn.: Data za Lubné a Nelepeč-Žernůvku nejsou z důvodu malého počtu vyjíždějících zveřejněna.

tisíc. Přes značnou funkční vazbu zájmového území na Brno se tedy projevuje jistá uzavřenost regionu v případě vyjížděky do škol, ale i do zaměstnání.

Tabulka 6: Balance vyjížděky a dojížděky do zaměstnání a škol podle obcí (2011)

Obec	Vyjíždějící			Dojíždějící			Saldo dojížděka-vyjížděka		
	celkem	do zam.	do škol	celkem	do zam.	do škol	celkem	do zam.	do škol
Braníšov	38	30	8	4	4	0	-34	-26	-8
Borovník	46	32	14	-	-	-	-46	-32	-14
Březina	69	48	21	1	1	0	-68	-47	-21
Deblín	227	157	70	57	35	22	-170	-122	-48
Heroltice	72	55	17	3	3	0	-69	-52	-17
Katov	47	36	11	11	2	9	-36	-34	-2
Kuřimská Nová Ves	35	25	10	3	3	0	-32	-22	-10
Kuřimské Jestřabí	31	19	12	-	-	-	-31	-19	-12
Lažánky	196	152	44	27	21	6	-169	-131	-38
Lubné	8	5	3	-	-	-	-8	-5	-3
Maršov	144	106	38	4	4	0	-140	-102	-38
Nelepeč-Žernůvka	12	8	4	9	9	0	-3	1	-4
Níhov	78	43	35	3	3	0	-75	-40	-35
Svatoslav	126	89	37	7	7	0	-119	-82	-37
Tišnov	1 735	1 402	333	1 772	1 150	622	37	-252	289
Úsuší	48	27	21	2	2	0	-46	-25	-21
Vohančice	49	26	23	3	3	0	-46	-23	-23
Celkem MAS	2 961	2 260	701	1 906	1 247	659	-1 055	-1 013	-42

Zdroj: SLDB 2011

Pozn.: Mezi daty chybí údaje o dojížděce do zaměstnání v případě Kuřimského Jestřabí a Lubného, protože se z důvodu malého počtu dojíždějících jedná o důvěrná data. Lze však předpokládat, že počet dojíždějících do těchto obcí se blíží nule a že tedy zkreslení údajů je minimální.

Velká většina dojíždějících i vyjíždějících jezdí do zaměstnání nebo škol denně. Konkrétně je to přibližně 86 % vyjíždějících do zaměstnání i škol, 87 % dojíždějících do zaměstnání a 98 % dojíždějících do škol (zde je zjevný vysoký podíl dojíždějících žáků do základních škol, kteří prakticky vždy dojíždí denně).

2.1.5 STRUČNÉ VYHODNOCENÍ ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU

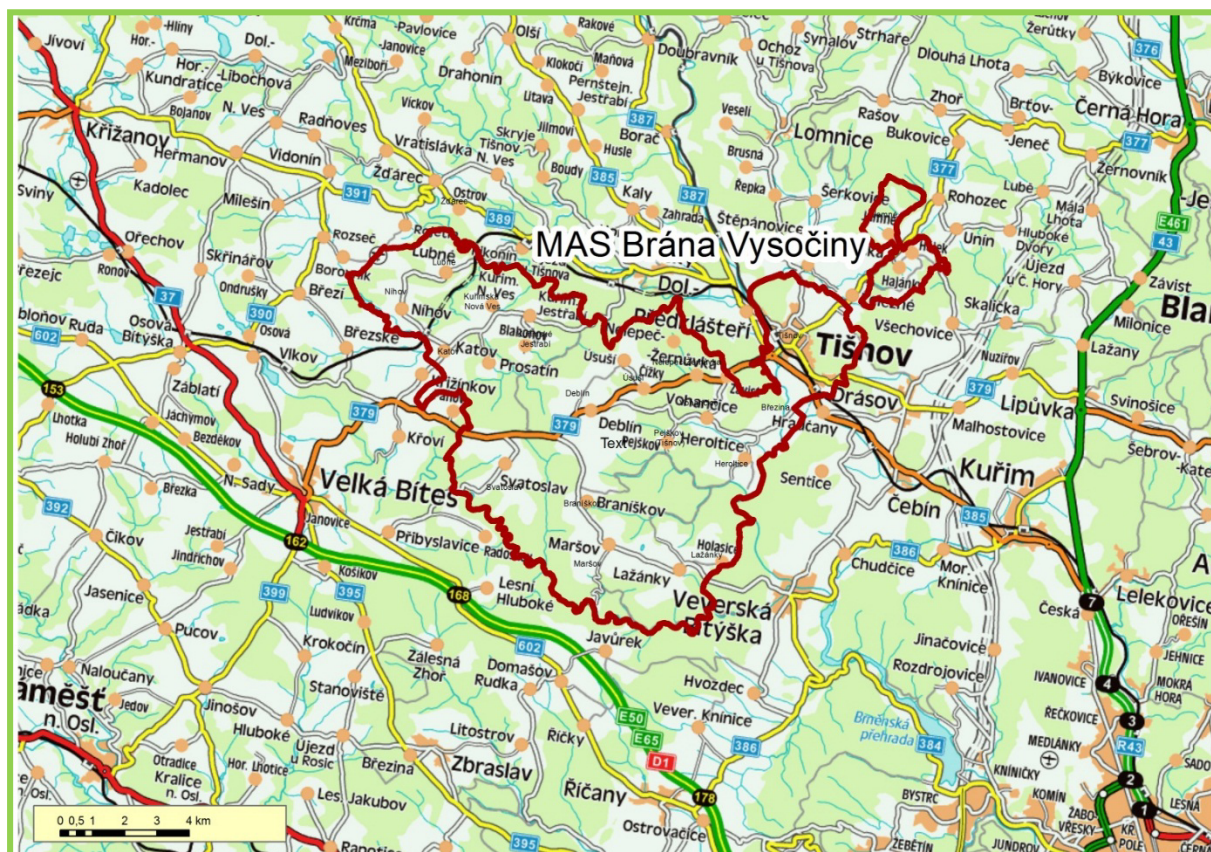
- Přibližně 2/3 obyvatel regionu žijí v Tišnově.
- V regionu dochází v posledních 10–15 letech k nárůstu počtu obyvatel, na čemž se podepisuje zejména kladný přírůstek stěhování. Došlo tím ke zvrácení trendu poklesu počtu obyvatel z posledních dvou dekad 20. století.

- Region prochází procesem stárnutí obyvatel, který byl však (pravděpodobně dočasně) zbrzděn kladným přírůstkem stěhování a nárůstem porodnosti v posledních letech. Věková skladba obyvatel se příliš neliší od údajů za nadřazené územní jednotky.
- V regionu roste vzdělanostní úroveň obyvatel, která je dokonce vyšší než v okrese Brno-venkov nebo v Jihomoravském kraji. Necelých 14 % obyvatel regionu starších 15 let má vysokoškolské vzdělání, téměř polovina jich má maturitu.
- Správním a obslužným centrem území MAS Brána Vysočiny, stejně jako poměrně rozsáhlého regionu, volně nazývaného jako „Tišnovsko“, je město Tišnov. I význam samotného Tišnova jako pracovního centra je však omezený, což ilustruje záporné saldo dojížděky za prací.
- Tišnov je významným regionálním centrem primárního a sekundárního vzdělávání.
- Region má silné vazby na Brno, což dokládá také intenzivní proud vyjížděky do zaměstnání do Brna prakticky ze všech obcí na území MAS Brány Vysočiny, vč. samotného Tišnova.

2.2 DOPRAVA

Doprava je jedním z důležitých faktorů socioekonomického rozvoje regionu. Kvalitní dopravní napojení na hlavní tahy a celková kvalita infrastruktury významně ovlivňuje kvalitu života obyvatel i atraktivitu regionu pro návštěvníky a případné investory. V této kapitole je analyzována dopravní síť v zájmovém regionu a jednotlivé druhy dopravy.

Mapa 1: Dopravní infrastruktura v zájmovém regionu v širších územních souvislostech

Zdroj: vytvořeno na základě Geoportál Cenia [on-line]

2.2.1 SILNIČNÍ INFRASTRUKTURA A SILNIČNÍ DOPRAVA

Nevýhodou regionu z hlediska napojení na silniční infrastrukturu je excentrická poloha vůči celostátním silničním komunikacím (dálnicím, rychlostním silnicím a silnicím I. třídy). Dopravní poloha MAS BV z celorepublikového hlediska je však poměrně solidní, zejména díky blízké dálnici D1². Případné zlepšení dopravní polohy i napojení na celostátní síť silničních komunikací přinese plánovaná realizace rychlostní silnice R 43. Podle ZÚR Jihomoravského kraje má plánovaná rychlostní silnice R 43 vést v koridoru v minulosti rozestavěné dálnice Vídeň – Bratislava a napojení Tišnova a

² Jejíž sjezdy jsou z různých obcí regionu dostupné za cca 10–20 minut, viz www.mapy.cz.

jeho okolí má umožnit MÚK Kuřim (východně od Čebína) a nový přivaděč, resp. přeložka silnice II/385 s obchvatem Čebína a Hradčan vedená v souběhu se železniční tratí č. 250. Navzdory zanesení této varianty trasování R 43 do ZÚR Jihomoravského kraje je i vzhledem ke zrušení ZÚR Jihomoravského kraje soudem v roce 2012 otázkou, zdali bude tato varianta definitivní³.

Z regionálního hlediska je hlavním, přirozeným silničním uzlem Tišnov, kde se sbíhají, resp. kříží silnice II. třídy č. 377 (Tišnov – Rájec-Jestřebí – Prostějov), 379 (Velká Bíteš – Tišnov – Blansko – Vyškov) a 385 (I/43 – Kuřim – Tišnov – Dolní Rožínka – I/19). Silnice II/379 tvoří dopravní osu zájmového území a také zprostředkovává jeho napojení na dálnici D1 u Velké Bíteše. Dle dopravního významu i zatížení je však z uvedených komunikací nejvýznamnější silnice II/385, která zprostředkovává spojení města Tišnova i širšího spádového regionu s Brnem. Jejím významu odpovídají i směrové parametry silnice (nízká deviatilita, obchvat Tišnova). U této komunikace je plánována přestavba ve formě přeložek k odstranění liniových závad ve směru od Kuřimi. Zmíněnou síť silnic 2. třídy doplňují silnice 3. třídy. Obě kategorie silnic v zájmovém území jsou ve vlastnictví JMK a vyžadují celkovou rekonstrukci⁴.

Vzhledem k obslužnému i pracovnímu významu města Tišnova i k jeho velikosti jsou zde poměrně vysoké nároky dopravy v klidu. Město se částečně potýká s nedostatkem parkovacích míst v centru města (náměstí a nejbližší okolí) ve špičkách pracovních dnů. Zvýšení počtu parkovacích míst v okolí centra města bylo docíleno organizací dopravy formou jednosměrných komunikací, které umožnilo parkování po obou stranách komunikace, další parkovací místa byla vytvořena na různých místech ve městě (ÚAP SO ORP Tišnov 2012). Nová parkoviště jsou zřízena u nových průmyslových objektů a supermarketů, jejich kapacita je však v některých případech i tak nedostatečná (především v oblasti autobusového a vlakového nádraží). Město chce vybudovat odstavné parkoviště v ulici Na Loukách a snaží se získávat další vhodné pozemky k tvorbě dalších parkovacích míst. Místy nevyhovující je nabídka legálních parkovacích stání v rezidenčních částech města. V takovém případě se chybějící nabídka saturuje parkováním na nelegálních plochách, a to na úkor nástupních ploch pro složky IZS, celkové dopravní dostupnosti i veřejné zeleně. To se týká zejména socialistických sídlišť. Tyto skutečnosti platí přiměřeně také pro další obce v regionu, zejména pak pro ty, jimiž prochází zmíněná silnice II/379, kolem níž je v intravilánech řada převážně legálních, ne však zcela vyhovujících parkovacích stání.

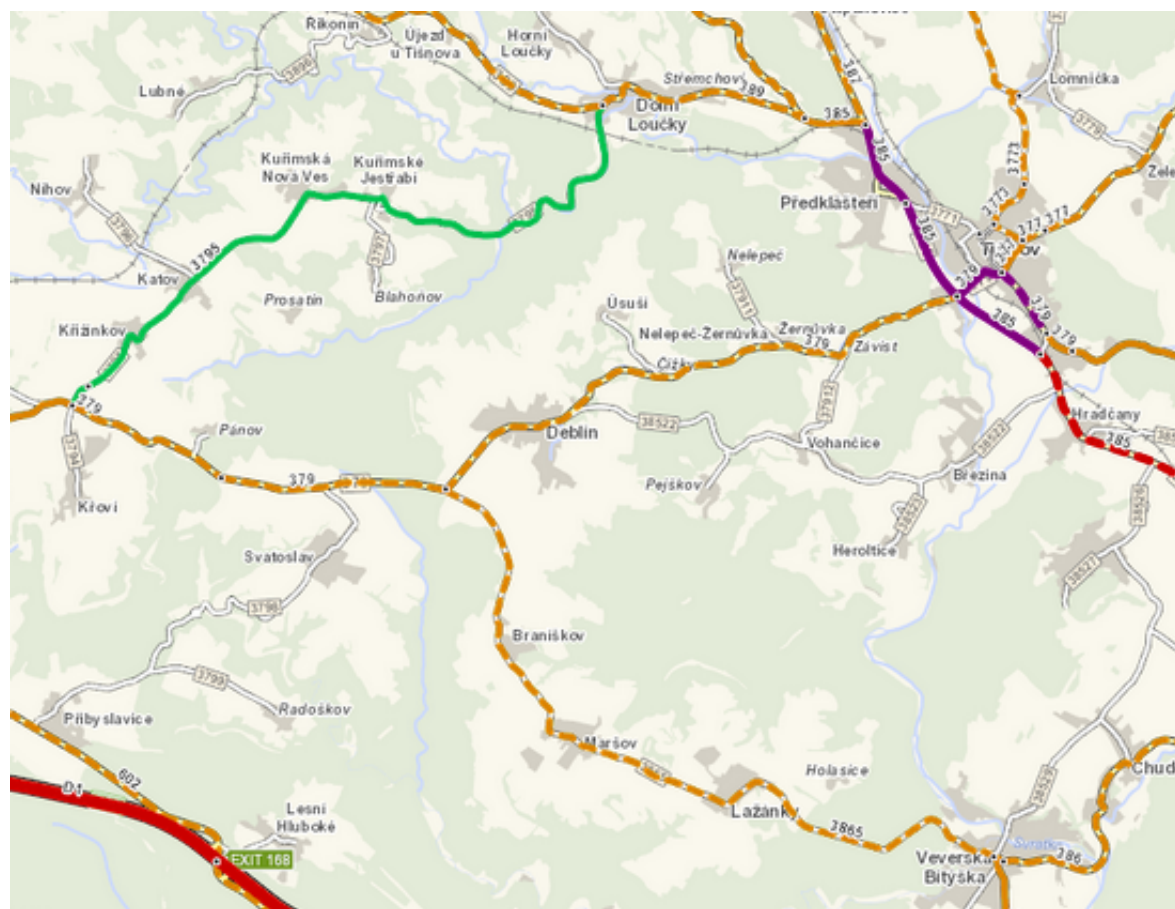
Nejdůležitějšími silničními komunikacemi z hlediska dopravního (regionálního) významu i dopravní zátěže jsou silnice II/385 a II/379. Silnice II/385 představuje páteční regionální komunikaci zprostředkující (i v návaznosti na silnice II/387 a II/389) spojení regionu s Brnem. I proto je zde možné dlouhodobě zaznamenat nejvyšší intenzitu provozu. Zatímco při Sčítání dopravy v r. 2000 bylo v Tišnově v ulici Olbrachtova zde zaznamenáno 7572 průjezdů motorových vozidel za 24 hodin (ŘSD 2000), v r. 2010 to bylo již 8889 a na úseku mezi Tišnovem a Předklášteřím dokonce 9363 průjezdů motorových vozidel (ŘSD 2010). Silnice II/385 vede v extravilánu Tišnova a má charakter obchvatu (zastavěným územím města vede pouze v oblasti Červený mlýn, resp. v oblasti křižovatky Olbrachtova – Hradčanská). Závadnější dopady na rezidenční prostředí Tišnova i dalších obcí i na dopravní situaci v nich tak lze předpokládat u průtahu silnice II/379. Zde bylo v r. 2000 zaznamenáno 7205 (ul. Brněnská v Tišnově), resp. 5467 (ul. Cáhlovská v Tišnově) průjezdů, v r. 2010 to bylo 6048 (ul. Brněnská), resp. 7466 (ul. U Humpolky) průjezdů (ŘSD 2000, 2010). V jiných obcích je dopravní zátěž na silnici II/379 výrazně nižší, na druhou stranu je však problematické samotné vedení této silnice se zmíněnými chybějícími úseky chodníků, radary pro měření rychlosti, ostrůvky atd.

³ Zejména s ohledem na konfliktní trasování R 43 skrze městskou čtvrť Brno-Bystrc a v těsné blízkosti hráze Brněnské přehrady.

⁴ Špatný stav těchto komunikací mj. znevýhodňuje město Tišnov ve smyslu malého zájmu ze strany investorů o využití ploch určených v územním plánu města k průmyslovému využití.

Mnoho silničních komunikací na území MAS včetně páteřních silnic II. třídy se vyznačuje špatným technickým stavem.

Mapa 2: Dopravní zátěž vybraných silnic v roce 2010

--- sčítací úsek s intenzitou	0 - 500	voz/24 h
— sčítací úsek s intenzitou	501 - 1000	voz/24 h
- - - sčítací úsek s intenzitou	1001 - 3000	voz/24 h
— sčítací úsek s intenzitou	3001 - 5000	voz/24 h
- - - sčítací úsek s intenzitou	5001 - 7000	voz/24 h
— sčítací úsek s intenzitou	7001 - 10000	voz/24 h
- - - sčítací úsek s intenzitou	10001 - 15000	voz/24 h
— sčítací úsek s intenzitou	15001 - 25000	voz/24 h
— sčítací úsek s intenzitou	25001 - 40000	voz/24 h
— sčítací úsek s intenzitou	40001 - 60000	voz/24 h
— sčítací úsek s intenzitou	nad 60001	voz/24 h
— nesčítané úseky		
145	číslo silnice - dálnice	

Zdroj: <http://scitani2010.rsd.cz/>

2.2.2 ŽELEZNIČNÍ INFRASTRUKTURA A ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA

Regionem prochází jediná, ale poměrně významná železniční trať č. 250 Kúty – Brno – Havlíčkův Brod (-Praha), která až do zprovoznění I. tranzitního železničního koridoru plnila funkci páteřní trati dálkového železničního spojení Brno – Praha využívané i mezinárodními spoji. Tato trať má v osobní dopravě momentálně význam zejména pro příměstskou dopravu v okolí Brna a pro obsluhu na ní ležících stanic a uzlů dálkovou rychlíkovou dopravou. Významnou roli má však trať v nákladní dopravě, kde je vzhledem k menší vytíženosti osobní dopravou i dalším provozním důvodům preferována před I. tranzitním železničním koridorem. Trať je dvukolejná a elektrifikovaná ve střídavé trakční soustavě 25 kV/50 Hz. Trať prochází podél severní hranice zájmového území, na němž má stanice v Tišnově a Níhově (mezi těmito stanicemi leží několik zastávek mimo území MAS BV). Do žst. Tišnov je ze severu zaústěná regionální jednokolejná trať č. 251 Žďár nad Sázavou – Nové město na Moravě – Tišnov, která je provozována v nezávislé (dieselové) trakci. Ze stanice Tišnov odbočuje vlečka napojující rozvodnu Čebín. Žst. Tišnov je v současné době z pohledu bezbariérového přístupu nevyhovující.

2.2.3 OSTATNÍ DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

V regionu se nenachází žádné letiště. Nejbližší veřejné mezinárodní letiště se nachází v Brně-Tuřanech, tedy na opačné straně Brněnské aglomerace. Několik kilometrů od západní hranice území MAS BV se v Borovníku nachází jedna plocha pro vzlety a přistání ultralehkých letadel.

Pěší doprava se v regionu odehrává především uvnitř intravilánů jednotlivých sídel. V Tišnově je nejdůležitější pěší trasa vedena jako spojnice železniční stanice a autobusového nádraží s centrem města. Další významná pěší spojnice vede od vlakového nádraží ulicí Janáčkovou, Dvořákovou do sídliště Pod Květnicí. Významná pěší spojnice je také od vlakového nádraží Hradčany ulicí Brněnskou do sídliště Pod Klucaninou. Ve venkovských obcích vedou hlavní pěší trasy podél silnic, které jimi procházejí. Většina obcí nemá podél těchto silnic vybudované chodníky, některá místa lze z tohoto důvodu označit za konfliktní (jedná se především o průtahy obcemi na silnici II/379 přes Žernůvku, částečně i přes Deblín). Existující chodníky jsou často ve špatném technickém stavu. Průtahy obcemi jsou jen ojediněle vybaveny opatřeními ke zklidnění dopravy (ostrůvky, modernizované přechody pro chodce, radary měřící rychlost vozidel apod.). V obcích zpravidla chybí přechody pro chodce odpovídající stávajícím normám (včetně dostatečného osvětlení). Infrastruktura pro pěší je zpravidla bariérová. I kvůli postupnému zániku řady historických cest a pěších spojek v intravilánech sídel i ve volné krajině je v území omezená prostupnost pro pěší.

Územím prochází řada turistických značených tras a nachází se zde (zasahují do něj) naučné stezky Květnice, Překlášteří a Deblínská. Síť značených pěších cest má hlavní křižovatku v Tišnově, zvýšená hustota značených pěších cest je rovněž v pásu podél Svatky směrem k Březině, Herolticím a Lažánkám.

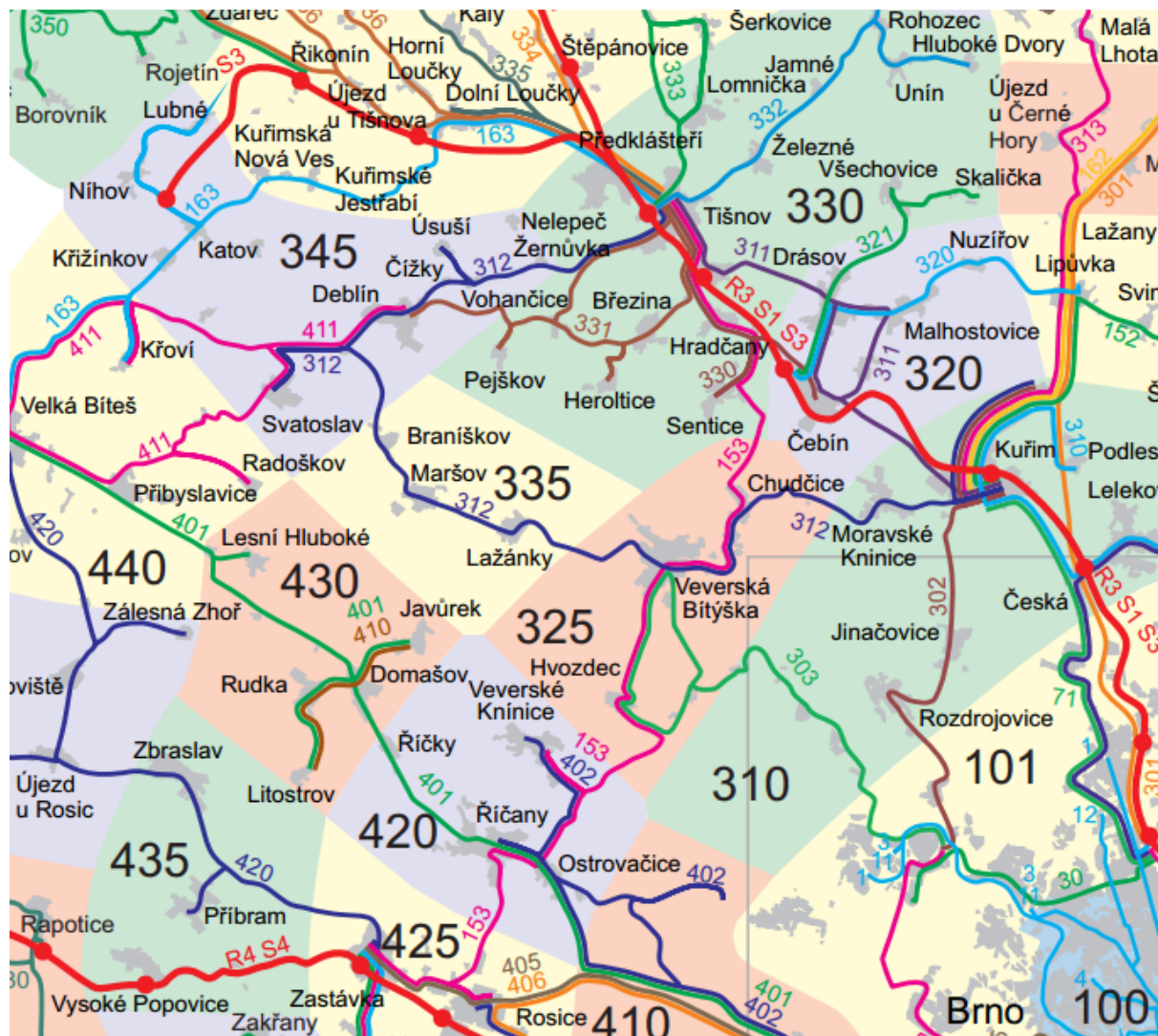
Územím vede nadregionální dálková cyklotrasa č.1 zvaná Pražská stezka. Trasována je po stávajících silnicích od Prahy, po severním okraji území MAS BV přes Tišnov (městem prochází přes náměstí Míru a po silně dopravně zatížené ulici Brněnské), dále přes Drásov do Brna a Vídně. Částečně vede v souběhu s místní cyklotrasou č. 5172 Tišnov – Drásov – Veverská Bítýška (ÚAP SO ORP Tišnov 2012). Územím, zejména pak jeho severovýchodní částí dále prochází síť cyklotras „Tišovsko“. Všechny regionální cyklotrasy v regionu plní primárně rekreační funkci. Pro dojížděku do zaměstnání a za službami jsou využívány spíše okrajově. Značný potenciál pro oba typy cyklistické dopravy má cyklotrasa podél Svatky, která však dosud není zcela souvislá (je to dáno i charakterem reliéfu, kvůli

němuž musí některé úseky vést v kopcích nad řekou). Zlepšení cyklistického napojení podél Svatky směrem k Brnu je však aktuálně hlavní výzvou v oblasti rozvoje cyklistické dopravy. Kromě páteřních cyklostezek, které by bez kolize s IAD umožnily pohodlné využívání kola jako dopravního prostředku, limituje potenciál cyklodopravy také absence doprovodné infrastruktury (především stojanů na kola a cykloparkovišť u významných cílů) či absence systému půjčování a sdílení kol.

2.2.4 VEŘEJNÁ DOPRAVA

Veřejná doprava je v regionu zastoupena železniční i autobusovou dopravou a je zapojena do Integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje (IDS JMK). Hlavním přestupním dopravním uzlem veřejné dopravy je žst. Tišnov s přilehlým autobusovým nádražím. Negativem je bariérovost železniční stanice, která znepříjemňuje cestování vlakem osobám se ztíženou schopností pohybu (hendikepovaní, senioři atd.).

Mapa 3: Linky a zóny IDS JMK v zájmovém území

Zdroj: IDS JMK (2013)

Železniční spojení s Brnem obstarávají především linky S1 a S3 (osobní vlaky, jezdí ve špičce v 15minutovém taktu), v omezené míře pak dálkové spoje (rychlíky, jezdí přibližně v dvouhodinovém taktu). Navzdory relativně malé vzdálenosti je však jízdní doba vlaků do stanice Brno hl. n. negativně ovlivněna vysokou deviatilitou trati, zejména závlekem přes Obřany, do určité míry také zastaralou infrastrukturou trati. Cestující však mohou využít přestupní vazby na brněnskou MHD, které poskytují některé nácestné stanice a zastávky (zejména žst. Brno-Královo Pole). Výrazné zlepšení dostupnosti centra Brna, a dalších významných cílů i zvýšení komfortu může přinést případná realizace plánovaného Severojižního kolejového diametru, tedy nového spojení mezi žst. Brno-Řečkovice, hlavním nádražím (v odsunutě, ev. stávající poloze), a žst. Chrlice. Výrazně delší intervaly mají spojení osobními vlaky ve směru Křižanov (vlaky jezdí v různých relacích ve špičce v hodinovém taktu). Dálkové rychlíkové spoje jezdí v relacích Brno – Havlíčkův Brod a Brno – Praha.

Vzhledem k regionálnímu obslužnému a pracovnímu významu se v Tišnově sbíhá také množství autobusových linek. Hlavním přestupním uzlem je autobusové nádraží, které se nachází v přednádražním prostoru žst. Tišnov. Odtud většina linek pokračuje do zastávky Tišnov, Riegrova, kde končí. Pokrytí intravilánu Tišnova veřejnou linkovou dopravou je však nedostačující, dlouhodobě chybí např. spojení nemocnice se zbytkem města a regionu. Autobusové linky pokrývají celé území MAS BV a zpravidla jsou vedené v pravidelném taktu a se vzájemnou časovou návazností spojů, čehož bylo docíleno optimalizací linkového vedení i dílčí redukcí některých přímých linek a spojů ve prospěch pravidelnosti a frekvence linek ostatních.

Limitujícím faktorem atraktivity veřejné dopravy je nevyhovující stav mnohých stanic a zastávek (především pak na železnici), který se projevuje jak horším technickým stavem objektů stanic a zastávek (nádražní budovy, přístřešky, apod.), absencí doplňkové infrastruktury a služeb (např. stojanů na kola, cykloparkovišť), tak i jejich často neupraveným okolím.

Dle provedeného dotazníkového šetření je většina obcí spokojena s dopravní obslužností. Nedostatky shledávají některé obce v časové návaznosti vlakového spojení na autobusové zejména ve večerních hodinách a ve stavu komunikací pro veřejnou dopravu. Obyvatelé území shledávají nedostatky také v redukované dopravní obslužnosti ve dny pracovního klidu.

2.2.5 STRUČNÉ VYHODNOCENÍ ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU

- Region má excentrickou polohu vůči celostátním silničním komunikacím, zlepšení dopravní polohy i silniční dostupnosti vzdálených cílů přinese případná realizace rychlostní silnice R 43.
- Hlavním uzlem regionálních silnic je Tišnov, zatížení tranzitní dopravou však i díky existenci obchvatu na silnici II/385 není velké.
- Problémem jsou nedostačující parkovací kapacity v Tišnově (zejména pak na socialistických sídlištích), a to i navzdory rozvoji parkovacích kapacit, ke kterému došlo v posledních letech. V menší míře je tento problém platný také pro některé venkovské obce, zejména pak při silnici II/379.
- Tišnovem a dále podél severního okraje zájmového území prochází významná železniční trať č. 250, do žst. Tišnov je také zaústěná regionální trať č. 251. Železnice má význam především pro příměstskou dopravu do Brna a pro dálkovou nákladní dopravu (trať č. 250), dálkové přímé spoje do Prahy jsou z hlediska cestovních dob vůči IAD nekonkurenceschopné.
- Regionálním přestupním uzlem veřejné dopravy je žst. Tišnov s přilehlým autobusovým nádražím. Problémem je bariérovost žst. Tišnov. Spoje veřejné dopravy jsou začleněné v IDS Jihomoravského kraje.

- Vzhledem k poloze v atraktivní krajině a rekreačnímu významu území prochází oblastí množství pěších i cyklistických značených tras. S výjimkou městského intravilánu má bezmotorová doprava spíše rekreační význam, potenciál cyklodopravy limituje především absence bezkolizních cyklostezek a částečně i doplňkové cykloinfrastruktury.

2.3 EKONOMICKÁ SITUACE A STRUKTURA EKONOMIKY

Následující kapitola se zabývá ekonomickou výkonností zájmového regionu, skladbou regionální ekonomiky a trhu práce. Hlavním problémem při analýze stavu a vývoje regionální ekonomiky je obecně nedostatek relevantních statistických dat a příp. dalších relevantních informací. Navíc řada statistických dat s vazbou na ekonomiku není kvůli způsobu výkaznictví zcela přesná, což je nutné zohlednit při hodnocení. Odvětví cestovního ruchu je hodnoceno v samostatné kapitole.

2.3.1 EKONOMICKÉ SUBJEKTY A HOSPODÁŘSKÁ AKTIVITA

Na území MAS bylo k 31. 12. 2013 evidováno 2 865 registrovaných ekonomických subjektů. Nejvíce podnikatelských subjektů se soustřeďuje v nejlidnatějším centru MAS – v Tišnově. Počet ekonomických subjektů v Tišnově je 1 925, tj. 73 % evidovaných ekonomických subjektů (tedy o cca 7 procentních bodů vyšší podíl než v případě počtu obyvatel). V počtu ekonomických subjektů následují další lidnatější obce, a sice Deblín se 214 registrovanými ekonomickými subjekty a Lažánky evidující 157 ekonomických subjektů. V ostatních obcích MAS sídlí výrazně nižší počet ekonomických subjektů. Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel na území MAS ve srovnání s okresem Brno - venkov a Jihomoravským krajem je nižší, což svědčí o nižší podnikatelské aktivitě v regionu MAS BV ve srovnání s nadřazenými územními celky. To ale souvisí s venkovským charakterem území MAS BV, který je spojený s obecně nižší ekonomickou aktivitou oproti městům.

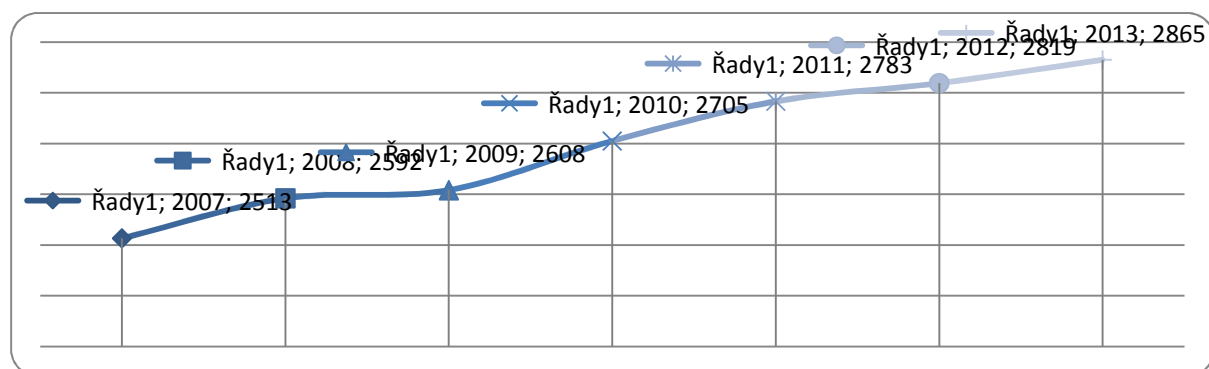
Tabulka 7: Ekonomická aktivita v regionu a referenčních územích (2013)

Území	Počet ekonomických subjektů	Počet ekon. subjektů na 1000 obyv.
MAS BV	2 865	217
Brno-venkov	46 329	222
Jihomoravský kraj	295 523	252
Česko	2 694 737	256

Zdroj: VDB ČSÚ (2015)

Mezi roky 2007 a 2013 došlo k nárůstu počtu ekonomických subjektů na území MAS o 14 % z 2 513 subjektů na 2 865, přičemž nárůst probíhal ve všech sledovaných letech. Nejvyšší meziroční nárůst byl mezi roky 2009 a 2010, jež pravděpodobně ovlivnila stagnace počtu ekonomických subjektů mezi roky 2008 a 2009 ovlivněná negativní situací v celosvětové ekonomice. V posledních dvou letech dynamika růstu počtu subjektů zpomaluje, ročně přibýlo přibližně 35 nových subjektů.

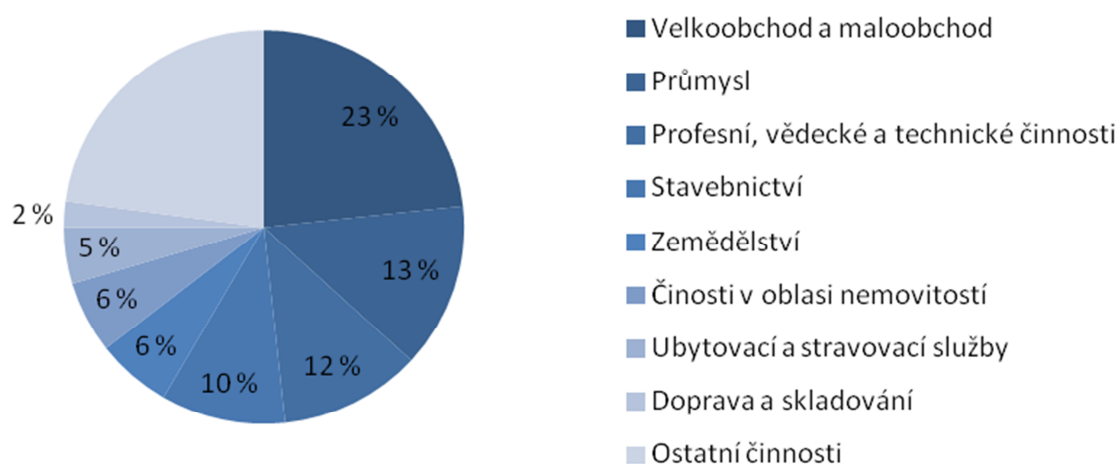
Graf 2: Vývoj počtu ekonomických subjektů na území MAS BV (2007 – 2013)

Zdroj: VDB ČSÚ (2015)

Nejvíce podniků na území MAS BV, tj. 23 % je z odvětví velkoobchodu a maloobchodu (643 subjektů). Následuje odvětví průmyslu (366 subjektů). Třetí nejpočetnější skupinou jsou podniky řadící se do oblasti profesní, vědecké a technické činnosti (233 subjektů). Firmy zabývající se stavební činností zauímají v počtu podniků na území MAS čtvrté místo (273 subjektů). Dále následuje zemědělství (153 subjektů). Podnikatelských subjektů v oblasti nemovitostí je na území MAS BV 165 a subjektů v oblasti ubytování a stravování je 122.

Graf 3: Struktura počtu ekonomických subjektů dle odvětví hospodářské činnosti na území MAS BV (2013)

Zdroj: VDB ČSÚ (2015)

Všichni největší zaměstnavatelé na území MAS BV mají své sídlo v Tišnově. Největším zaměstnavatelem v Tišnově je společnost ČSAD Tišnov zajišťující mj. veřejnou dopravní obslužnost v širším regionu v rámci IDS JMK, nákladní dopravu i komerční autobusovou dopravu. Dalšími většími zaměstnavateli v sektoru služeb jsou veřejné subjekty, které vesměs plní obslužnou funkci pro širší zázemí města, jako Nemocnice Tišnov, Městský úřad Tišnov, příspěvkové organizace města (ZŠ, MŠ, Centrum sociálních služeb Tišnov), Gymnázium Tišnov a SŠ a ZŠ Tišnov.

V sektoru průmyslu je největším zaměstnavatelem firma Steinhauser zabývající se masnou, o řád nižší zaměstnanost je u dalších podniků (viz tabulka). Mezi menší subjekty zde patří např. firmy Kv. Řezáč (lana a šňůry, sportovní síť, ochranné síť, síť pro průmysl), Mouka Tišnov (výroba popruhů, lan a

stuh pro široké spektrum odběratelů), MFC-MORFICO (stavební hmoty), GDP KORAL (lamináty, kompozity pro široké spektrum odběratelů), Guard – Mudroch (výroba zámků a uzamykacích systémů), Tišnovská dřevovýroba (dřevěné produkty pro domácnosti) a TENST (výroba a doprava betonu). Jmenované subjekty vytvářejí specifické produkty pro široké spektrum uživatelů, případný propad poptávky ve vybraných segmentech trhu však může postihnout dodavatele do stavebnictví (MFC-MORFICO, Tišnovská dřevovýroba, TENST), z pohledu úzkého zaměření může být v důsledku případného propadu poptávky po domácích masných produktech zranitelná také firma Steinhauser.

Tabulka 8: Největší zaměstnavatelé sídlící na území MAS BV (2015)

Název subjektu	Sídlo	Počet zaměstnanců	Odvětví
ČSAD Tišnov, spol. s r.o.	Tišnov	250 +	silniční doprava
Steinhauser, s.r.o.	Tišnov	200 - 249	živočišné masné produkty
Město Tišnov	Tišnov	100 - 199	veřejná správa
TRIGA COLOR, a.s.	Tišnov	100 - 199	výroba chemických látek
Nemocnice Tišnov	Tišnov	100 - 199	zdravotnictví
RAPO BRNO, s.r.o.	Tišnov	100 - 199	prodej potravin
Duo Moda, spol. s r. o.	Tišnov	25 - 49	výroba oděvů
Kv. Řezáč, s.r.o.	Tišnov	25 - 49	výroba lan, sítí a provazů
GDP Koral, s.r.o.	Tišnov	25 - 49	výroba laminátů a kompozitů
KVĚTNICE, staveb. bytové družstvo	Tišnov	20 - 24	vodoinstalatérství

Zdroj: RES ČSÚ (2015)

Pestrá struktura místní ekonomiky z hlediska zaměstnanosti je pozitivním faktorem, který předznamenává vyšší odolnost místního trhu práce vůči krizím vybraných odvětví. Stabilizačním prvkem místního trhu práce jsou zejména (z hlediska zaměstnanosti) poměrně významné subjekty veřejných služeb, u nichž je v kontextu dosavadního vývoje méně pravděpodobný scénář masivního propouštění⁵. Jediným veřejným subjektem, kde je vyšší pravděpodobnost výraznější redukce pracovních míst v blízké budoucnosti⁶, je Nemocnice Tišnov. Na druhou stranu je ekonomika v Tišnově i okolí limitována existencí jen mála oborově progresivních či rozvíjejících se podniků, a v minulosti docházelo k odchodu části podnikatelů z regionu (ať již fyzicky, nebo administrativně formální změnou sídla, viz Strategický plán pro město Tišnov 2014-2020). Obecnou hrozbou pro místní ekonomiku je nepříznivá hospodářská situace na úrovni státu, ev. Jihomoravského kraje, která ve svém důsledku vede ke snížení poptávky po zboží⁷ a službách místních subjektů, případně i mírné redukci zaměstnanosti ve veřejném sektoru (v důsledku možného omezení výdajů na veřejné služby). Limitujícím faktorem z hlediska rozvoje místní ekonomiky jsou organizační nedostatky (viz Strategický plán pro město Tišnov 2014-2020), např. ve formě absence regionální hospodářské komory nebo jiné obdobné koordinační platformy, slabá spolupráce podnikatelů a veřejné správy, i absence koordinované stimulace podnikatelské činnosti (např. formou celoživotního vzdělávání, marketingu, poradenství, atd.).

⁵ To by mohlo nastat v případě masivní redukce zaměstnanosti ve veřejné sféře v důsledku kritického stavu veřejných rozpočtů. Takový scénář však v blízké budoucnosti není pravděpodobný.

⁶ V souvislosti s hrozbou zániku akutní lůžkové péče.

⁷ Což může být obzvláště citelné u subjektů dodávajících produkty do stavebnictví, které je jedním z oborů, kde krize vede k citelnému propadu výroby.

2.3.2 ZAMĚSTNANOST A ODVĚTVOVÁ STRUKTURA EKONOMIKY

Dle SLDB 2011 žilo na území MAS BV 6 218 ekonomicky aktivních osob, což je 47,2 % obyvatel území. Tento podíl je o něco nižší, než v okrese Brno-venkov a v Jihomoravském kraji. Stav kopíruje situaci v těchto vyšších územních celcích i celém Česku, kdy složka pracujícího obyvatelstva v populaci se dostává pod 50 %. Podíl zaměstnaného obyvatelstva na území MAS z ekonomicky aktivních obyvatel činí 90,7 %, což je o 1 procentní bod méně ve srovnání s okresem Brno-venkov, ovšem ve srovnání s Jihomoravským krajem vykazuje zaměstnanost v území MAS BV vyšší hodnotu.

Zaměstnanost obyvatelstva na území MAS BV v jednotlivých sektorech národního hospodářství se odlišuje ve srovnání s okresem Brno-venkov i Jihomoravským krajem. Zaměstnanost v primárním sektoru na území MAS BV ve výši kolem 3 % odpovídá zaměstnanosti v priméru v kraji. Sekundární sektor je však v zaměstnanosti na území MAS BV oproti kraji i okresu zastoupen méně výrazně. Podíl obyvatelstva pracujícího na území MAS BV v odvětvích sekundárního sektoru je 35 %. Podíl pracujících ve stavebnictví téměř odpovídá průměrným hodnotám pro Jihomoravský kraj. Ve službách, tedy v terciérním sektoru, pracuje na území MAS 57 % obyvatelstva, což je výrazně nižší podíl nejen oproti okresu Brno-venkov, ale také JM kraji a Česku.

Tabulka 9: Ekonomická aktivita obyvatelstva v regionu a referenčních územích (2011)

Území	Ekonomicky aktivní		Zaměstnaní		Vyjíždějící za prací mimo obec	
	abs.	podíl *	abs.	podíl **	abs.	podíl ***
MAS BV	6 218	47,2	5 643	90,8	1 938	34,9
Brno-venkov	100 308	48,6	92 100	91,8	35 748	38,8
Jihomoravský kraj	572 019	49,2	511 844	89,5	136 252	26,6
Česko	5 080 573	48,6	4 580 714	90,2	1 137 176	24,8

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

Pozn.: * podíl z celkového obyvatelstva; ** podíl z ekonomicky aktivního obyvatelstva; *** podíl ze zaměstnaných

Jednotlivé obce se z hlediska zaměstnanosti obyvatel v hospodářských sektorech liší zejména podle charakteru obce (např. v menších venkovských obcích je vyšší zaměstnanost v zemědělství) a také podle ojedinělé přítomnosti jednotlivých významných zaměstnavatelů (viz tabulka).

Poněkud odlišný pohled na odvětvovou strukturu místní ekonomiky dává podíl vybraných odvětví na počtu pracovních míst.⁸ Ještě více vynikne výjimečná pozice některých zaměstnavatelů zejména v menších venkovských obcích. Příkladem je domov pro seniory v Nelepči-Žernůvce, kde se koncentrují téměř 3/5 pracovních míst v obci. Obdobně v Lubném se polovina pracovních míst koncentruje v zemědělství, lesnictví a rybářství. V rámci celého území MAS BV se na celkovém počtu pracovních míst podílí zemědělství necelými 3 %, průmysl téměř čtvrtinou, stavebnictví cca 8 % a na nevýrobní sektor (služby) tedy připadá přibližně 65 %.

Pro ekonomickou vitalitu venkovských obcí a tedy téměř celého regionu MAS BV je nezbytné zajištění udržitelného rozvoje zemědělství, a to i přes poměrně malý význam zemědělství pro celkovou zaměstnanost. Udržitelný rozvoj zemědělství zde přitom limituje mj. zastaralá infrastruktura a vybavení, slabá spolupráce mezi zemědělci (např. v oblasti marketingu a obchodu), slabá motivace

⁸ Údaj lze zjistit jako počet obyvatel obce pracujících v daném odvětví minus počet vyjíždějících obyvatel pracujících v tomto odvětví plus počet dojíždějících obyvatel pracujících v tomto odvětví.

lidí pro práci v zemědělství (i snížené zemědělské dovednosti populace oproti minulosti) nízká přidaná hodnota zemědělských produktů, resp. vysoká závislost na zpracovateli a obchodních řetězcích či nerozvinutý trh s místními produkty. Zemědělci zpravidla také nemají kapacity na administraci dotací a nedokážou je tak efektivně využívat. V regionu je omezené využívání místních produktů, a je zde nedostatečně zajištěna distribuce regionálních potravin. V regionu neexistuje kromě prodejny firmy Steinhauser žádná stálá prodejna místních produktů. Stimulem rozvoje může být kromě rozvoje spolupráce mezi zemědělci a dalšími místními aktéry také využití dotační podpory v novém programovém období fondů EU, k čemuž však budou zemědělci potřebovat asistenci s administrací podpory.

Z hlediska potravinářství je nejvýznamnějším podnikem v regionu firma Steinhauser, která v Tišnově vyrábí masné výrobky a má v Tišnově i ve městech v okolních regionech své firemní prodejny. Prodejnu firmy Steinhauser v Tišnově v omezené míře využívají také někteří farmáři v regionu pro odbyt svých produktů. Kromě této společnosti je v regionu menší množství spíše drobných potravinářských provozů při farmách či zemědělských družstvech, potravinářství jako segment přímo navázaný na místní zemědělskou produkci zde však není příliš rozvinuto a většina zemědělců je tak závislá na zpracovateli, jejich produkce tudíž nemá přidanou hodnotu ve formě zpracování zemědělských produktů, což omezuje jejich konkurenceschopnost. Proto je vhodné podporovat mj. investice do zpracování zemědělských produktů, a to především samotnými zemědělci (prvovýrobci).

Tabulka 10: Odvětvová struktura ekonomiky podle zaměstnanosti obyvatel (2011, %)

Obec	zemědělství, lesnictví, rybářství	průmysl	stavebnictví	velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba mot. vozidel	doprava a skladování	ubytování, stravování a pohostinství	informační a komunikační činnosti	peněžnictví a pojišťovnictví	činnosti v oblasti nemovitostí, profesní, vědecké a technické činnosti a administrativa	veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	vzdělávání	zdravotní a sociální péče	nezjištěno
Braníškov	3,6	28,6	9,5	10,7	7,1	2,4	1,2	2,4	9,5	3,6	7,1	6,0	8,3
Borovník	6,5	37,0	10,9	15,2	13,0	0,0	0,0	0,0	4,3	0,0	4,3	2,2	4,3
Březina	5,8	33,1	9,9	7,4	3,3	2,5	1,7	1,7	7,4	5,0	6,6	3,3	9,1
Deblín	7,6	28,1	10,3	10,0	7,6	0,5	2,0	1,5	5,4	5,9	6,1	5,9	8,1
Heroltice	4,0	32,3	15,2	6,1	5,1	2,0	2,0	0,0	3,0	9,1	7,1	6,1	3,0
Katov	6,6	35,2	6,6	12,1	6,6	3,3	1,1	2,2	1,1	4,4	3,3	3,3	13,2
Kuřimská Nová Ves	5,9	41,2	5,9	7,8	2,0	3,9	0,0	2,0	7,8	2,0	3,9	7,8	7,8
Kuřimské Jestřabí	5,3	26,3	10,5	14,0	0,0	1,8	0,0	1,8	3,5	1,8	1,8	10,5	21,1
Lažánky	3,8	28,4	4,4	7,8	7,8	2,2	1,9	3,1	7,2	6,9	5,3	9,7	10,3
Lubné	38,5	7,7	0,0	0,0	15,4	0,0	7,7	0,0	7,7	7,7	7,7	0,0	7,7
Maršov	3,7	27,2	5,5	7,8	9,7	2,3	2,3	2,3	4,1	3,2	5,1	8,8	15,7
Nelepeč-Žernůvka	8,0	24,0	4,0	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	4,0	0,0	4,0	32,0	12,0
Níhov	3,7	33,3	2,5	7,4	8,6	1,2	1,2	0,0	4,9	3,7	11,1	13,6	7,4
Svatoslav	4,3	32,1	5,4	12,0	8,2	3,3	1,6	0,5	2,2	7,6	5,4	2,7	13,0
Tišnov	1,4	25,8	7,8	11,7	5,3	2,7	3,3	2,3	7,1	5,6	7,0	7,7	9,4
Úsuší	2,0	22,4	12,2	12,2	10,2	4,1	0,0	0,0	2,0	20,4	4,1	6,1	4,1

Obec	zemědělství, lesnictví, rybníkářství	průmysl	stavebnictví	velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba mot. vozidel	doprava a skladování	ubytování, stravování a pohostinství	informační a komunikační činnosti	peněžnictví a pojišťovnictví	činnosti v oblasti nemovitostí, profesní, vědecké a technické činnosti a administrativa	veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	vzdělávání	zdravotní a sociální péče	nezjištěno
Vohančice	10,0	22,9	11,4	12,9	5,7	1,4	1,4	0,0	11,4	2,9	1,4	7,1	10,0
Celkem	2,8	27,0	7,8	10,9	5,9	2,5	2,7	2,1	6,5	5,6	6,5	7,5	9,7

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

2.3.3 TRH PRÁCE

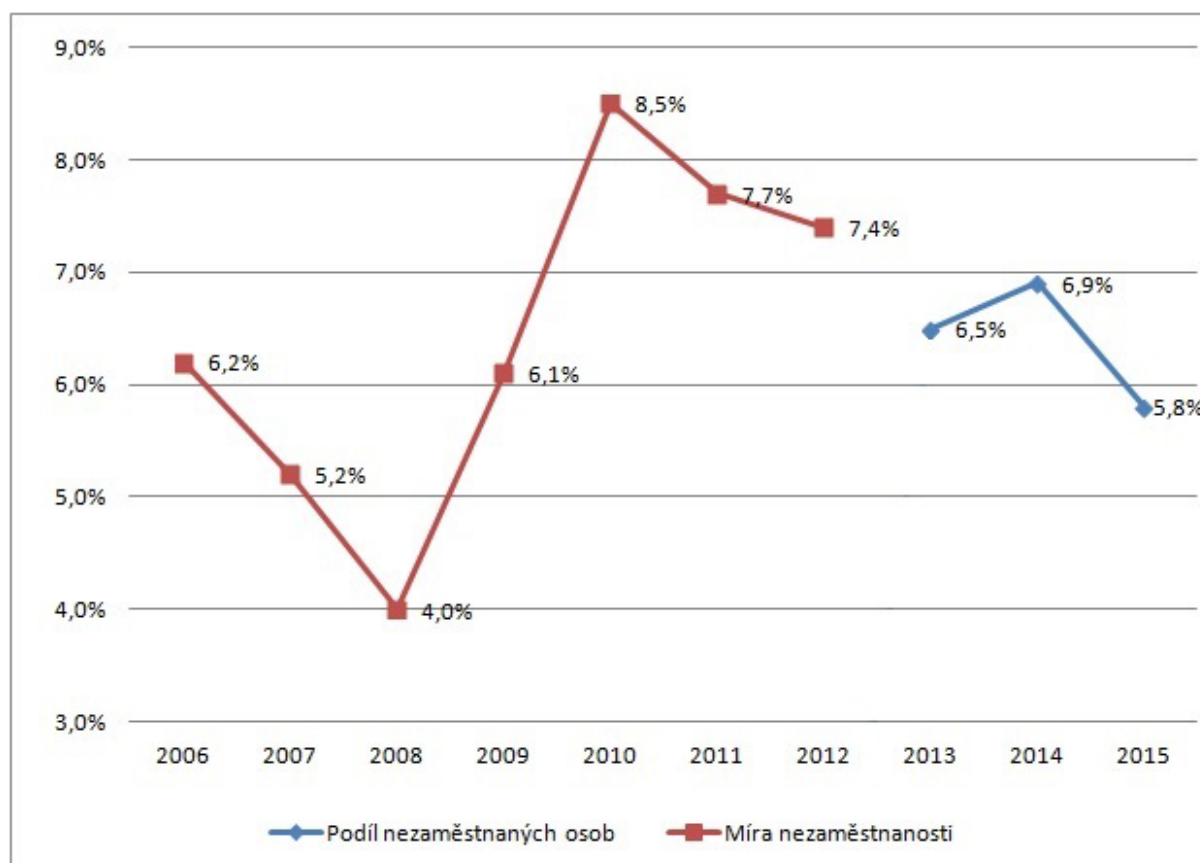
Na území MAS BV bylo ke konci dubna 2015 evidováno 593 dosažitelných uchazečů o zaměstnání, kteří se mohli ucházet o 51 volných pracovních míst na území MAS. Na 1 volné pracovní místo v našem zájmovém území tak připadalo 11,6 uchazečů a podíl nezaměstnaných byl 6,8 %. Ve srovnání s krajskými hodnotami území MAS BV dosahuje o něco příznivějších čísel v podílu nezaměstnaných, v počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo je na tom však území MAS hůře. Okres Brno-venkov vykazuje příznivější hodnoty v míře nezaměstnanosti i v počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo ve srovnání s územím MAS. Okres Brno-venkov díky své výhodné poloze v sousedství Brna, které je pracovním centrem makroregionálního významu, vykazuje jedny z nižších hodnot míry nezaměstnanosti v ČR. Význam Brna jako pracovního centra pak ilustruje právě skutečnost, že v území MAS BV je nižší podíl nezaměstnaných a naopak vyšší počet uchazečů na 1 volné pracovní místo, než činí krajský průměr. To je dáno velkou mírou vyjížděky do zaměstnání v Brněnské aglomeraci z území MAS a naopak poměrně omezenou nabídkou pracovních příležitostí v území MAS BV. Území MAS BV tak na jedné straně těží z blízkosti Brna, na druhé straně je na Brně velmi závislé, a to nejen z hlediska trhu práce.

Tabulka 11: Základní charakteristiky trhu práce v regionu a referenčních územích (duben 2015)

Území	Dosažitelní uchazeči o zam.	Podíl nezaměstnaných	Volná pracovní místa	Počet uchazečů na 1 VPM
MAS BV	593	6,8	51	11,6
Brno-venkov	8 123	5,8	1 291	6,3
Jihomoravský kraj	59 592	7,4	7 376	8,1
Česko	491 585	6,7	83 692	5,9

Zdroj: MPSV

Graf 4: Vývoj míry registrované nezaměstnanosti na území okresu Brno – venkov (2006-2015)

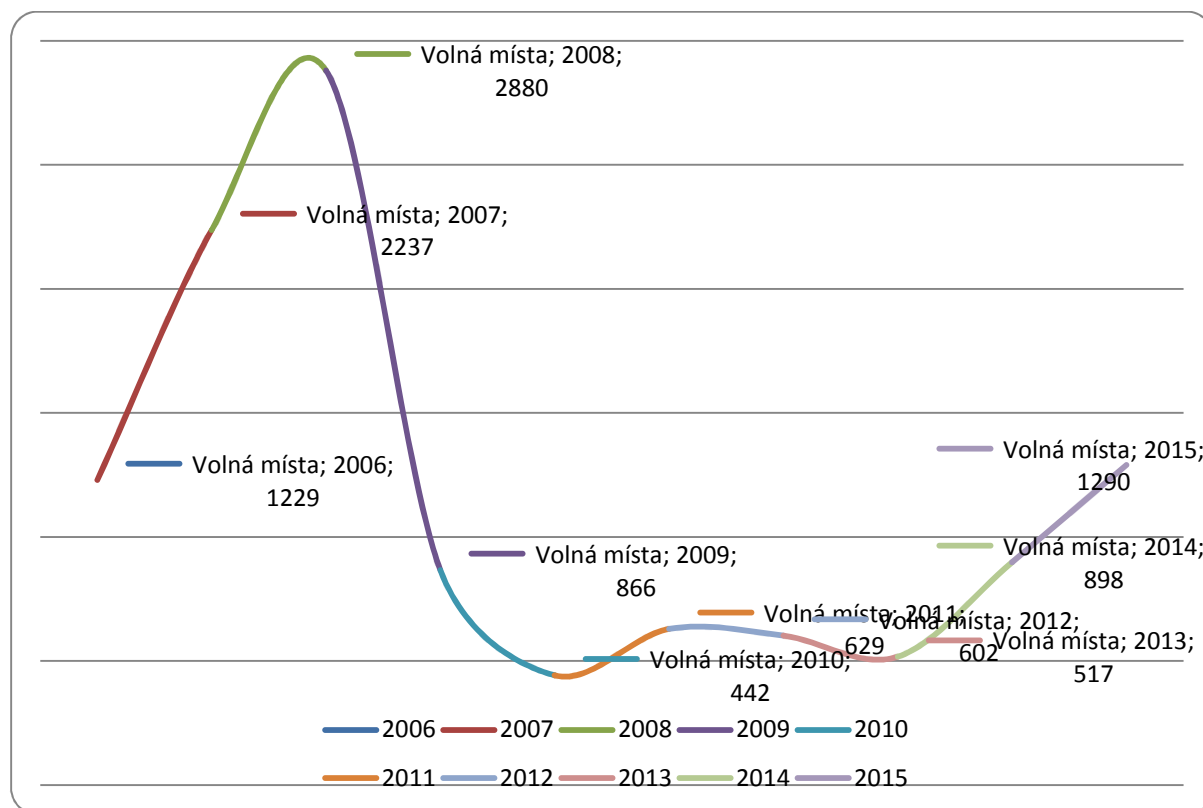
Zdroj: Portál MPSV (2015)

Pozn.: Data jsou z důvodu očištění od vlivu sezónních prací uvedena vždy k dubnu příslušného roku. Míra nezaměstnanosti byla používána do ledna 2013 a vyjadřuje podíl všech dosažitelných uchazečů o zaměstnání a EAO. Podíl nezaměstnaných osob je používán od zmíněného data a vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel stejného věku. Podíl nezaměstnaných je tedy nižší (o více než 1 procentní bod) než míra nezaměstnanosti z důvodu vyšší hodnoty jmenovatele.

Dlouhodobý vývoj ukazatelů nezaměstnanosti na území MAS Brána Vysočiny bohužel není možné sledovat, a to především z důvodu absence dat pro období od ledna 2012 do února 2014, kdy Úřad práce ČR nezveřejňoval data o nezaměstnanosti na nižší, než okresní úrovni. Navíc došlo na přelomu let 2012 a 2013 ke změně používaných ukazatelů z míry nezaměstnanosti na podíl nezaměstnaných osob, což opětovně (po podobné změně z r. 2004) vedlo ke snížení hodnot ukazatele nezaměstnanosti. Vzhledem k úzké provázanosti místního trhu práce s trhem práce Brněnské aglomerace však lze alespoň vývojové tendence odvodit od vývoje v celém okrese Brno-venkov. Vývoj nezaměstnanosti v okrese Brno-venkov byl silně ovlivněn makroekonomickými trendy. Až do léta roku 2008 docházelo v souvislosti s hospodářskou konjunkturou k průběžnému poklesu míry nezaměstnanosti, a to až na úroveň cca 4 %. V souvislosti se začátkem globální hospodářské krize docházelo od podzimu 2008 k opětovnému růstu míry nezaměstnanosti s maximem v r. 2010. Období po r. 2008 bylo přitom charakteristické nepříznivým makroekonomickým vývojem, při němž se česká ekonomika potácela od oživení k opětovné recesi a z tohoto turbulentního období snad konečně vyběhla v posledním roce. To je viditelné na dalším nárůstu nezaměstnanosti mezi lety 2013 a 2014, přičemž v prvních měsících roku 2014 bylo v okrese Brno-venkov nejvíce registrovaných uchazečů za celé sledované období. Tento nepříznivý moment bohužel není zcela věrně zachycen novým ukazatelem podílu nezaměstnaných osob, který udává o více než 1 procentní bod nižší hodnoty než míra nezaměstnanosti. Na konci sledovaného období došlo k poklesu počtu registrovaných uchazečů

i podílu nezaměstnaných. Počet registrovaných uchazečů však i na konci sledovaného období značně převyšoval předkrizovou úroveň.

Graf 5: Vývoj počtu volných pracovních míst na území okresu Brno - venkov (2006-2015)

Zdroj: Portál MPSV (2015)

Pozn.: Data jsou z důvodu očištění od vlivu sezónních prací uvedena vždy k dubnu příslušného roku.

I v případě vývoje počtu volných pracovních míst není možné z důvodu absence dat pro období 2012-2014 sledovat vývoj na úrovni MAS BV. I zde však může napovědět situace v celém okrese Brno-venkov. Tam byl zaznamenán prudký nárůst volných pracovních míst v období vrcholící hospodářské konjunktury před r. 2008, kdy v nejpříznivějším měsíci červnu 2008 na 1 volné pracovní místo připadalo pouhých 1,16 uchazeče. Je zjevné, že prudký nárůst volných pracovních míst v období vrcholící konjunktury souvisel s nedostatkem kvalifikovaných (či motivovaných) uchazečů na trhu práce, a řadu volných pracovních míst nebylo možné obsadit uchazeči z regionu. K rapidní změně situace došlo s nástupem globální hospodářské krize, v jejímž důsledku se nabídka volných pracovních míst ztenčila a v souvislosti s delším makroekonomicky nepříznivým obdobím poklesla až na méně než jednu desetinu předkrizového stavu v podzimních měsících let 2012 a 2013. Ve sledovaném měsíci dubnu byla nejmenší nabídka volných pracovních míst zaznamenána v letech 2010 a 2013. Po roce 2013 byl v okrese zaznamenán poměrně rapidní nárůst volných pracovních míst, což spolu se snižujícím se počtem registrovaných uchazečů mezi lety 2014 a 2015 reflektovalo zlepšující se situaci na trhu práce. Počet volných pracovních míst přitom ke konci sledovaného období překročil úroveň roku 2006. Při delším trendu zlepšování situace na trhu práce tam může opětovně nastat situace, kdy velké množství pracovních míst nebude možné obsadit uchazeči z regionu. To by mohlo mít pozitivní dopad ve formě růstu mezd v příslušných oborech, na druhou stranu by to však také mohlo negativně postihnout některé zaměstnavatele a v krajním případě vést k omezení jejich činnosti v regionu.

Tabulka 12: Nezaměstnanost v území MAS BV (duben 2015)

Území	Dosažitelní uchazeči o zam.	Obyvatelstvo 15-64	Podíl nezaměstnaných	Volná pracovní místa	Počet uchazečů na 1 VPM
Braníškov	5	129	3,90%	0	0,0
Borovník	4	73	5,50%	0	0,0
Březina	16	196	8,20%	0	0,0
Deblín	37	699	5,30%	2	18,5
Heroltice	14	136	10,30%	0	0,0
Katov	7	159	4,40%	0	0,0
Kuřimská Nová Ves	8	81	9,90%	0	0,0
Kuřimské Jestřabí	9	92	9,80%	0	0,0
Lažánky	22	469	4,70%	1	22,0
Lubné	2	27	7,40%	0	0,0
Maršov	23	327	7,00%	0	0,0
Nelepeč-Žernůvka	1	41	2,40%	0	0,0
Níhov	7	139	5,00%	0	0,0
Svatoslav	16	284	5,60%	0	0,0
Tišnov	412	5 726	7,20%	48	8,6
Úsuší	3	88	3,40%	0	0,0
Vohančice	11	118	9,30%	0	0,0
MAS BV	597	8784	6,80%	51	11,7
Brno Venkov	8191	140651	5,80%	1290	6,3
JMK	59 592	781 835	7,40%	7 376	8,1
ČR	491 585	7 039 439	6,70%	83 692	5,9

Zdroj: Portál MPSV (2015)

V zájmovém regionu je dle aktuálních dat nejnižší podíl nezaměstnaných osob na celkovém počtu EAO v obcích Nelepeč-Žernůvka, Úsuší, Braníškov, Katov, Lažánky a Níhov (do 5 %). Mírně nadprůměrné hodnoty 7,2 % dosahuje Tišnov, který díky své velikosti ovlivňuje průměr za celý region nejvíce. Naopak nejvyšší podíl nezaměstnaných žije v obcích Heroltice, Kuřimská Nová Ves, Kuřimské Jestřabí, a Vohančice. Volná pracovní místa byla kromě Tišnova nabízena již jen v Deblíně a Lažánkách, a to ve zcela marginálním rozsahu. To mj. poukazuje na minimální význam populačně méně lidnatých obcí v regionu z pohledu pracovních příležitostí a částečně vysvětluje celkově slabou pozici regionu MAS BV z hlediska počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo.

Důležitým aspektem trhu práce je také vztah mezi strukturou nabídky a poptávky na trhu práce. Dle zjištění z pracovních skupin i podle Strategického plánu pro město Tišnov 2014-2020 v území panuje nesoulad mezi kvalifikační strukturou uchazečů a požadavky zaměstnavatelů. Nesoulad přitom bude růst při výše zmíněném očekávaném snižování nezaměstnanosti a zvyšování počtu volných pracovních míst, což může rapidně zvýšit potíže zaměstnavatelů při hledání kvalifikované pracovní síly. Nesoulad je do značné míry způsoben nedostatečnou spoluprací institucí počátečního vzdělávání (škol) se zaměstnavateli a poměrně limitovanou přizpůsobivostí procesu počátečního vzdělávání poptávce na trhu práce. Svou roli přitom hrají i preference rodičů a žáků. Pro minimalizaci tohoto strukturálního nedostatku na trhu práce tedy bude zapotřebí nejen spolupráce škol se zaměstnavateli, ale i osvěta mezi žáky a jejich rodiči.

Přetrvávajícím problémem na trhu práce je dlouhodobě vysoká nezaměstnanost osob se ztíženou pozicí na trhu práce (zdravotně postižení, osoby s nízkou úrovní vzdělání, osoby nad 50 let, matky s malými dětmi, osoby pečující o hendikepované členy domácnosti, apod.). Osoby z těchto skupin jsou přitom také velmi málo zapojeny do podnikatelské činnosti. V území nepůsobí žádné sociální podniky, v Tišnově je však provozována chráněná dílna (společnost bika – velkoobchod papírem). V území je nedostatečně zajištěná péče o děti do 3 let, také nabídka finančně dostupného individuálního hlídání dětí předškolního věku je omezená. Těmito činnostmi se zabývá především Rodinné centrum Studánka v Tišnově, které nabízí jak péči o děti v prostorách centra, tak možnosti individuálního hlídání. Navzdory neziskovému charakteru provozu rodinného centra jsou poplatky za tyto služby bariérou pro jejich využití rodičům s nižšími příjmy a bez vnějších finančních zdrojů tak rodinné centrum nemůže uspokojit potřeby nízkopříjmových domácností. Pro zvýšení zaměstnanosti těchto cílových skupin bude zapotřebí jednak diagnostická, poradenská, vzdělávací a další podpora klientů, jednak podpora vzniku pracovních míst určených pro tyto cílové skupiny a podpora sociálního podnikání a v neposlední řadě také zajištění odpovídající úrovně péče o děti a dostatečných kapacit sociálních služeb.

2.3.4 STRUČNÉ VYHODNOCENÍ ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU

- Do ekonomické situace regionu se promítá silná provázanost s ekonomikou Brněnské aglomerace. Ta přitom svým vysokým výkonem přispívá k dlouhodobě nadstandardní ekonomické pozici Jihomoravského kraje ve srovnání s ostatními kraji Česka – a to jak z hlediska HDP na obyvatele, tak z hlediska průměrné výše mezd.
- Ekonomickou závislost na Brně (zejména v oblasti zaměstnanosti) podtrhuje i dlouhodobě malý význam průmyslu, vyjádřený mj. poměrně nízkým zastoupením velkých zaměstnavatelů. Na druhou stranu je však v regionu velké množství středně velkých a malých ekonomických subjektů, což může značit nižší zranitelnost místní ekonomiky vůči cyklickým výkyvům vybraných ekonomických odvětví.
- Odvětvová skladba místního hospodářství z hlediska zaměstnanosti je poměrně pestrá. Významně je zde zastoupen zejména sektor veřejných služeb, naopak význam středních a velkých zaměstnavatelů v průmyslu je relativně nízký. Lze tak předpokládat, že místní ekonomika bude odolnější vůči krizím dílčích hospodářských odvětví a to zejména s ohledem na dopady na trh práce.
- Ve vývoji míry nezaměstnanosti se výrazně nepříznivě projevil nástup globální hospodářské recese v r. 2008. I navzdory dílčím meziročním zlepšením nepříznivá situace na trhu práce přetrvávala až do let 2013 a 2014. Údaje za rok 2015 však již naznačují pozitivní trend vývoje na regionálním trhu práce, kde mj. výrazně roste nabídka pracovních příležitostí. Ta je však v samotném regionu MAS BV velmi omezená a region je značně závislý na trhu práce Brněnské aglomerace.

2.4 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

2.4.1 OCHRANA KRAJINY A VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Studované území MAS je typickou kulturní krajinou s řadou cenných přírodních lokalit, přičemž se celkově vyznačuje atraktivním a kvalitním životním prostředím, v němž je důležitá nejen ochrana ovzduší, vody, půdy, ale také krajinného rázu.

V území MAS BV se nachází několik zvláště chráněných území. V obci Lažánky je lokalizována přírodní rezervace Slunná a památný strom Jeřáb břek u „staré vápenky“. V Kuřimském Novém Jestřebí je vytyčena PP Pláně, v Tišnově se nachází přírodní památka Květnice, a také památné stromy - borovice u vily Franke, dub letní v areálu nemocnice či lípové stromořadí Na Hrádku. Jižní část území MAS BV spadá do přírodního parku Údolí Bílého potoka.

Dále jsou zde prvky Územního systému ekologické stability (ÚSES) - území spadá pod Macošský a Brněnský bioregion, v obcích se nachází biokoridory, biocentra a plochy s protierozními opatřeními. Soustava chráněných území Natury 2000 je prezentována např. evropsky významnou lokalitou Krumlovský les v Maršově, dále Sokolí skálou, Loučkou a Květnicí v Tišnově.

Dle dat Corine (2006) lze prezentovat území jako rozmanitou krajinu, kde se střídají jak jehličnaté, tak listnaté lesy s plochami pastvin a luk a ornou půdou. Dle aktuálních dat (2013) využití pozemků byl poměr zemědělské a nezemědělské půdy téměř vyrovnaný (zemědělská půda tvořila 48 % území), přičemž lesy bylo pokryto 43 % území MAS (zalesnění je tedy významnější, než jak je tomu v případě Česka či Jihomoravského kraje). Orná půda pak představovala 79 % zemědělské půdy, zatímco na trvale travní porosty připadalo pouze 14 % zemědělské půdy. Nejvyšší podíl zemědělské půdy (přes 60 %), resp. orné půdy (přes 50 %) mají obce Katov, Březina a Svatoslav ležící na okraji zájmového území. Nejvyšší podíl trvalých travních porostů (louky, pastviny) mají Heroltice, Nelepeč-Žernůvka, Úsuší, Katov a Lubné (všechny přes 10 %). Lesní pozemky výrazně převažují v obcích Nelepeč-Žernůvka, Lažánky (v obou přes 60 % rozlohy). Zastavěné a ostatní plochy dle očekávání tvoří nejvyšší podíl v Tišnově.

Tabulka 13: Struktura využití půdy v obcích MAS BV (2013)

Obec název	Orná půda (%)	Zahrady (%)	Ovocné sady (%)	Trvalé travní porosty (%)	Zemědělská půda (%)	Lesní pozemky (%)	Vodní plochy (%)	Zastav. plochy a nádvoří (%)	Ostatní plochy (%)	Nezemědělská půda (%)
Braníškov	31,6	2,4	1,7	2,9	38,6	58,2	0,1	0,9	2,2	61,4
Borovník	72,4	1,6	0,1	10,0	84,1	9,7	0,6	1,1	4,4	15,8
Březina	56,1	2,9	0,4	6,5	66,0	22,8	2,7	2,0	6,4	34,0
Deblín	40,8	2,3	0,6	2,7	46,4	48,9	0,3	1,1	3,4	53,6

Obec název	Orná půda (%)	Zahrady (%)	Ovocné sady (%)	Trvalé travní porosty (%)	Zemědělská půda (%)	Lesní pozemky (%)	Vodní plochy (%)	Zastav. plochy a nádvoří (%)	Ostatní plochy (%)	Nezemědělská půda (%)
Heroltice	33,9	3,0	0,3	14,0	51,2	39,3	1,4	1,4	6,8	48,8
Lažánky	26,4	1,5	2,0	4,7	34,6	60,0	0,5	1,0	4,0	65,4
Maršov	43,5	2,4	2,3	6,0	54,2	38,9	0,3	1,1	5,5	45,8
Nelepeč-Žernůvka	11,1	1,2	1,2	11,1	24,6	70,1	0,3	0,5	4,5	75,4
Svatoslav	56,4	2,5	0,3	3,3	62,4	30,7	0,5	1,3	5,0	37,6
Tišnov	29,0	4,2	1,4	9,0	43,7	38,9	0,8	3,9	12,6	56,3
Úsuší	41,7	2,7	0,9	12,9	58,1	33,3	0,2	1,0	7,4	41,9
Vohančice	29,8	1,7	1,9	3,5	36,8	55,6	0,2	1,1	6,3	63,2
Katov	60,1	1,8	0,0	12,3	74,1	16,3	0,9	1,8	6,9	25,9
Kuřimská Nová Ves	50,6	1,8	0,5	6,3	59,1	33,4	0,3	1,0	6,2	40,9
Kuřimské Jestřábí	39,6	1,6	0,3	8,7	50,2	42,8	0,4	0,9	5,7	49,8
Lubné	37,6	1,5	0,3	11,8	51,2	39,1	1,2	0,7	7,7	48,8
Níhov	48,2	1,3	0,2	5,0	54,7	33,4	4,4	1,1	6,5	45,3
Celkem MAS	38,1	2,4	1,0	6,6	48,0	43,3	0,8	1,6	6,3	52,0

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: Mezi údaji nejsou uvedené chmelnice a vinice, které se v zájmovém regionu nevyskytují.

2.4.2 VODA, PŮDA A OVZDUŠÍ

Zemědělsky využívané území MAS BV jsou náchylnější k erozi než zalesněné části, kde trvalý vegetační porost neumožňuje rozšiřování těchto negativních procesů. Orná půda je často postižena půdní erozí, tento případ se týká hlavně oblastí v okolí Braniškova, Deblína, Katova, Maršova, kde je vyšší nadmořská výška (nad 400 m n. m.), než je tomu ve zbytku území, a proto je k erozi náchylnější. Daleko větší následky má však eroze vodní. Významným prvkem při řešení tohoto problému jsou komplexní pozemkové úpravy. Ty jsou dle územního plánu potřebné v obci Březina, Herolticích, Deblíně, Kuřimské Nové Vsi, Lubné, Úsuší, Vohančicích stále však nedošlo k jejich realizaci. V Katově, Kuřimském Jestřábí a Níhově už byl dokonce zpracován projekt komplexních pozemkových úprav, realizovaný však také nebyly. Pouze v Lažánkách, Svatoslavi už tyto úpravy proběhly.

Zatížení půd toxickými látkami se vyskytuje většinou podél frekventovaných silnic, ty se však na území nevyskytují. Zátěž by se však mohla zvýšit především na Tišnovsku. Dále se vyšší koncentrace toxických látek mohou vyskytovat na území se starými zátěžemi ve výrobních a zemědělských areálech, případně tam, kde se v dřívější době vyvážely ve vyšších koncentracích čistírenské kaly. Z důvodu nutnosti ochrany produkčně významných a cenných zemědělských půd byly stanoveny třídy ochrany zemědělské půdy. Ty odrážejí kvalitu a úrodnost půd. Na území MAS se nachází území s půdami od nižší třídy ochrany po nejvyšší. Půdy jsou dlouhodobě degradovány výstavbou, která je

místa plánována i na zemědělských půdách nejvyšších tříd ochrany. Faktorem degradace půd je také mnohdy nevhodný způsob zemědělského hospodaření spojený s přílišným zhutňováním půdy těžkou technikou, nadměrným využíváním průmyslových hnojiv (s negativními vlivy na jakost vody ve vodních recipientech) i pěstováním nevhodných, vůči krajině nešetrných plodin (které může vést k nadměrné erozi, minimalizaci retenčních schopností půdy a v případech přívalových dešťů i k vyplavení bahna do okolí).

Vzhledem k tomu, že v oblasti MAS BV se vyskytuje pouze jeden velký zdroj znečištění ovzduší - GDP Koral s.r.o., pochází většina znečištění ze středně velkých zdrojů, mezi které patří průmyslové a zemědělské provozny, dále pak z malých stacionárních zdrojů znečištění (zejména lokálních topenišť domácností) a mobilních zdrojů znečištění (především ze silniční dopravy). Tato laminátovna dle Integrovaného registru znečišťování vyprodukovala v roce 2012 více znečišťujících látek než v roce předcházejícím. Jedná se přitom o karcinogenní látky, které unikaly do ovzduší, vody i půdy, a patří mezi ně arsen, azbest, benzen, ethylenoxid, formaldehyd, chrom, kadmium a vinylchlorid a další.

Kvalitu ovzduší v sídlech zájmového území v topné sezóně negativně ovlivňuje vytápění domácností, které může vést k významnému zhoršení kvality ovzduší zejména při kombinaci velkého množství zdrojů (tedy ve městech a větších sídlech), nepříznivých orografických poměrů (zejména polohy sídla v hůře odvětrávaném údolí), nešetrného způsobu vytápění mnoha domácností a aktuálních nepříznivých rozptylových podmínek. Lze předpokládat, že vytápění domácností bude významným zdrojem znečištění ovzduší zejména v Tišnově. Samozřejmě se dále projevuje i vliv mobilních zdrojů znečištění, tedy zejména dopravních prostředků, přičemž nejhorší situace je podél silnic II. třídy a ve městě Tišnově. Při pohledu na situaci v Jihomoravském kraji je situace obdobná, znečištění je především lokálního charakteru. V oblasti znečištění mobilními zdroji je situace zhoršená především ve větších městech a v blízkosti velkých průmyslových center.

Povrchové a podzemní vody jsou v současnosti nejvíce ovlivňovány stavem komunálních odpadních vod, zemědělstvím a skládkami. Oblast spadá do povodí Dyje, mezi významné řeky patří Svatka protékající Tišnovem a Bobrůvka, z menších toků se zde vyskytují řeky Halda, Libochovka, Závistka či Lubě. V oblasti kolem Tišnova je kvalita řeky Svatky hodnocena jako voda velmi mírně znečištěná a z dlouhodobého hlediska se stav zlepšuje. Kvalita je zde ovlivňována zbytkovými vodami z čistíren odpadních vod. Na řece Bobrůvce byl v roce 2008 ustanoven 20 km úsek toků se stanovenými záplavovými územími. Zároveň zde funguje ochranná hráz Dolní Loučky. Povodně se vyskytovaly v roce 2006 a 2012 v Tišnově a v roce 2006 a 2009 v Březině (zde je častý problém kumulace ledu v zimních měsících). Z hlediska povodňových rizik může nepříznivě působit růst podílu zpevněných ploch v povodí (např. v souvislosti se zastavěním ploch volné krajiny v důsledku procesu suburbanizace) i nešetrné způsoby hospodaření se zemědělskými půdami při rostlinné výrobě (viz výše).

Vzhledem k tomu, že dochází k narušení přirozených samočisticích vlastností vody, dochází i ke změně kvality těchto vod. Hlavní podíl na tom mají regulace koryt, zatrubnění toků i absence břehové dřevinné vegetace. Velkým problémem je i napojení kanalizačních systémů obcí na čistírnu odpadních vod. Komunální vody v oblasti MAS jsou buďto čištěny na území obce, a to v čistírně odpadních vod, nebo jsou čištěny jinou obcí. Dále jsou sváděny buď do vyvážecích jímek (žump a septiků) a poslední variantou je jejich nečištění. V mnoha případech se tak komunální odpadní vody nechávají, pomocí často prosakujících trativodů, odvádět přímo do koryt vodních toků protékajících obcemi. Např. v obci Katov existuje v současnosti pouze dešťová kanalizace, která je tedy realizovaná jen z části, a odpadní vody jsou likvidovány pomocí jímek na vyvážení. Splašková kanalizace by měla být vybudována v roce 2015. V obci Lubné existuje možnost znečištění Lubenského potoka či řeky Halda, a to jak vlivem smyvu půdních částic a průsaků chemických látek z pozemků orné půdy, nečištěnými komunálními odpadními vodami a průsakem z bývalých či nepovolených skládek.

Další obcí, kde nejsou odpadní vody čištěny v ČOV je Kuřimská Nová Ves, ale na rozdíl od Katova je zde vybudována jednotná kanalizační síť, a odpadní vody odtékají buď po předčištění v biologických septicích, nebo jsou akumulovány v bezodtokých jímkách a odtud jsou vyváženy na pole. S vybudováním ČOV se počítá po roce 2015.

Do budoucna se očekává snížení znečištění vod především splaškovými vodami, a to vzhledem k narůstajícímu odkanalizování území. Souvisí to i se zpřísněním podmínek a parametrů pro provoz jímek a septiků. Rizikem se pak mohou stát především stavební práce v okolí řek, které by mohly znamenat v případě zpevnění koryt i riziko povodní. Budoucí hrozbu představuje růst podílu zpevněných ploch v povodí, což může vést ke zvýšení rizika povodní.

Při zaměření na kvalitu povrchových a podpovrchových vod je nutné brát v úvahu i znečištění půdou, která mnohdy obsahuje chemické látky pocházející především ze zemědělství či živočišné výroby. Vzhledem k výskytu nepovolených skládek se vyskytuje také riziko průsaku znečišťujících látek do podzemních vod. Tato skládka se například nachází v Herolticích. Např. v obci Lažánky byl problém jedné černé skládky vyřešen její rekultivací, bohužel se však v obci objevily v roce 2013 další čtyři nelegální skládky odpadu.

2.4.3 HLUK

Hlavním zdrojem hlukové zátěže v zájmovém území je silniční a železniční doprava. Vzhledem k významu i zatížení komunikací v zájmovém území lze předpokládat zvýšenou hlučnost v důsledku silniční dopravy zejména v denních hodinách. Hluk z železniční (zejména nákladní) dopravy na železniční trati č. 250 však území zatěžuje i v nočních hodinách. Územím však s výjimkou silnice II/385 a částečně i II/379 neprochází silnice s významnější dopravní zátěží a vzhledem k velmi omezenému významu místních silnic pro nákladní tranzit ani nelze předpokládat výraznější zatížení sídel v nočních hodinách. V samotném Tišnově mají problematické komunikace s výjimkou silnice II/379 (zejména v ulicích Brněnská a U Humpolky) a krátkého úseku železniční trati č. 250 (u sídliště Pod Klucaninou) poměrně velký odstup od hustě obydlených částí obcí a jsou částečně odstíněné výrobními a komerčními zónami. O hlukové zátěži z místních výrobních provozů nejsou bližší informace, lze se tedy domnívat, že nemají zásadní vliv na rezidenční prostředí. Budoucí zvýšení hlukové zátěže mohou přinést případné úpravy železniční tratě č. 250 a zvýšení intenzity silničního provozu, eventuálně vznik nových komerčních a průmyslových provozů.

2.4.4 ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Je zřejmé, že odpadové hospodářství je také důležitým tématem. Pro občany je v rámci regionu MAS BV zajišťován svoz komunálního odpadu, jak je tomu i v celé ČR, a dále je také prováděn tříděný sběr pevného komunálního odpadu. Zároveň je zajištěna separace tříděného odpadu v kontejnerech na druhotné suroviny. V rámci MAS je k dispozici i několik sběrných dvorů, které slouží pro odložení objemného odpadu, nebezpečného odpadu, železného šrotu a vysloužilých elektrospotřebičů.

Na území ORP Tišnov odváží pravidelně společnost KTS, s.r.o. (společnost působící v okrese Brno-venkov) směsný domovní odpad, separovaný odpad i nebezpečný odpad, a to na určená místa řízených skládek, do Spalovny odpadů Brno a dalších míst, kde jsou recyklovány.

Zvláštní pozici v rámci MAS zaujímá Tišnov, kde zavedli nový způsob motivace občanů pro třídění komunálního odpadu. V rámci vyseparovaných surovin je novinkou používání čárových kódů, které

pomáhají obci určit, jaké množství plastů vyseparuje každá ze zapojených tišnovských rodin. Těm slouží tento způsob ke snížení poplatku placeného za svoz a likvidaci odpadů. Tento svoz zajišťuje obec sama a odpad je po evidenci prodáván soukromé společnosti zabývající se jeho dalším zpracováním. Nezapojení občané pak musí separovaný odpad odvážet na sběrná místa sami.

V obcích v současnosti existují i kontejnery na bioodpad. Ten je v rámci Tišnova svážen společností SITA CZ a.s., přičemž odpad putuje do kompostárny v Boskovicích a Centrální kompostárny v Brně. Pokud se jedná o menší obce, v Deblíně je např. odvážen Mysliveckým sdružením.

V oblasti odpadového hospodářství jsou zaznamenány dílčí deficity v infrastruktuře. V území chybí zařízení na likvidaci bioodpadu (ten se vozí do relativně vzdálených kompostáren), místy je také zaznamenán nedostatek kontejnerů na tříděný odpad a zhoršená dostupnost sběrných dvorů.

Problémem je také způsob nakládání nemalé části populace s odpady. Nedostatečně uvědoměli občané nevěnují náležitou pozornost likvidaci nebezpečných odpadů (čemuž do určité míry přispívá i nedostačující pokrytí území sběrnými dvory), v krajních případech pak zakládají černé skládky, které poškozují životní prostředí v zájmovém území a degradují estetické hodnoty místní krajiny.

2.4.5 ENERGETIKA

Zásobování území MAS BV energiemi je standardní bez výrazných odlišností od republikového průměru. Na území MAS se nenachází žádný významný energetický zdroj, avšak místní podmínky jsou různorodě využívány pro lokální výrobu energie. Okolí Tišnova je významné zastoupením malých vodních elektráren, které jsou provozovány zejména na řece Svratce.

Dále se při zaměření na obnovitelné zdroje na území MAS BV nacházejí solární elektrárny vzniklé v posledních letech. Významnější fotovoltaické elektrárny vznikly v Tišnově a Vohančicích. Jak ukazuje obrázek níže, v případě těchto elektráren se jedná o zařízení, která zabírají velkou plochu orné půdy a významně narušující krajinný ráz. V Tišnově funguje i vytápění biomasou v místní pile. Elektrárny jsou většinou soukromého charakteru a produkují energii jak pro vlastní spotřebu, tak i pro prodej do rozvodné sítě. Region však není energeticky soběstačný.

Systém centrálního zásobování teplem je provozován pouze v Tišnově, kde byl vybudován v návaznosti na místní socialistická sídliště. V sektoru bydlení i veřejných služeb dochází k postupné modernizaci otopných soustav (zejména zdrojů tepla) i zateplování budov, v zájmovém území je však stále velký potenciál pro snižování energetické náročnosti budov. V regionu jsou zatím jen minimálně využívány obnovitelné zdroje energie přímo koncovými uživateli (např. solární panely pro ohřev vody a vytápění, tepelná čerpadla, apod.), což kontrastuje se zmíněnými nešetrně situovanými komerčními fotovoltaickými elektrárnami. V kontrastu s rozšířenou praxí nešetrného vytápění domácností (staré otopné soustavy, velké tepelné ztráty nezateplených domů, používání nešetrných paliv) je zatím malé zastoupení ekologických zdrojů tepla.

Obrázek 1: Vliv fotovoltaické elektrárny ve Vohančicích na krajinný ráz území

Zdroj: www.mapy.cz

2.4.6 ÚZEMNÍ ROZVOJ

Územně plánovací činnost je v zájmovém území koordinována Odborem územního plánování Městského úřadu Tišnov, který jako pověřený orgán státní správy zajišťuje tuto činnost pro území SO ORP Tišnov. Některé obce v zájmovém území však stále nemají platné územně plánovací dokumentace (ÚPD) v souladu se Zákonem č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu a ani jasnou vizi územního rozvoje. Vedle povinnosti pořízení ÚPD pro každou obec do roku 2020⁹ je problémem při absenci ÚPD nedostatečná koordinace výstavby v obci, což může působit citelné problémy v souvislosti s rapidním územním rozvojem v důsledku procesu suburbanizace, který se v zájmovém území také zřetelně projevuje. Živelný rozvoj zástavby může při nedostatečné koordinaci vést k nevratným zásahům do urbanismu a rázu obcí a mj. vyvolávat následné nároky na budování nákladné infrastruktury. Proto je zapotřebí také důsledně využívat všechny nástroje (a to i včetně „měkkých“ nástrojů, jako např. etapizace změn v území, podmínění změn využití v určité zóně pořízením územní studie, apod.) územního plánování k usměrnění územního rozvoje a eliminaci jeho negativních důsledků.

Samostatnou kapitolou jsou územně plánovací podklady a dokumentace řešící vybrané lokality či problémy. Ve městě Tišnov např. chybí koncepce veřejných prostorů, která je nezbytným podkladem pro jejich efektivní regeneraci.

Specifickým problémem územního rozvoje v zájmovém území je na jedné straně omezená nabídka rozvojových ploch pro podnikání, resp. průmyslových zón, na druhé straně existence brownfieldů. Území je převážně venkovského charakteru a i vzhledem k historicky nižšímu významu průmyslu a dalším omezením (horší dopravní dostupnost, omezená nabídka kvalifikovaných pracovních sil) zde není optimální prostředí pro rozvoj rozsáhlejších průmyslových zón, v území se také nevyskytují rozsáhlé průmyslové brownfieldy známé z mnoha jiných regionů ČR. Absence průmyslových či podnikatelských rozvojových zón však limituje rozvojové možnosti místního malého a středního

⁹ Termín ke splnění této povinnosti byl od nabytí účinnosti Zákona postupně odsouván.

podnikání. To se týká i samotného města Tišnova, kde rozvoj průmyslové zóny limitují majetkoprávní komplikace. Stávající brownfieldy představují urbanistické závady v území a na druhou stranu skýtají rozvojový potenciál, zejména v souvislosti s rozvojem vybraných funkcí (včetně zón a objektů k podnikání) při minimalizaci záboru ploch volné krajiny. Na území MAS se nachází menší množství plošně méně rozsáhlých brownfieldů, přičemž se jedná zejména o menší bývalé výrobní objekty (např. bývalá sýpka v Jungmannově ulici v Tišnově), objekty a areály, které dříve sloužily zemědělské výrobě a opuštěné či dlouhodobě nevyužívané rezidenční a rekreační objekty.

Dle výstupů z pracovních skupin i šetření mezi obyvateli v území panuje nespokojenost se stavem a dostupností veřejné zeleně. Jak v intravilánu samotného Tišnova, tak v intravilánech dalších obcí je nedostatečná nabídka a neuspokojivý stav veřejně přístupných ploch krátkodobé rekreace, zejména pak parků, hřišť a dalších ploch veřejné zeleně.

2.4.7 STRUČNÉ VYHODNOCENÍ ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU

- Pestré geologické podloží a členitý reliéf v zájmovém území přispívají spolu s dalšími činiteli (mírně teplé klima, řeka Svratka) k zastoupení rozmanitých půdních typů a rostlinných a živočišných společenstev.
- Území má v rámci Česka nadprůměrné zastoupení lesů na své rozloze (přes 2/5). Téměř polovinu celkové rozlohy území tvoří zemědělská půda, téměř 2/5 pak půda orná.
- V území se prakticky nenacházejí významné zdroje znečištění ovzduší. Vzhledem k poloze části území v hůře odvětrávaném údolí podél Svratky lze předpokládat zvýšení koncentrace škodlivin (zejména z dopravy a lokálního vytápění) v ovzduší při nepříznivých rozptylových podmínkách.
- Hlavním zdrojem hluku je silniční a železniční doprava. Problematická je zejména hluková zátěž ze silniční dopravy působící na rezidenční prostředí Tišnově, Nelepči-Žernůvce a Deblíně.
- Jakost vody v řece Svratce na území MAS BV je vysoká, na řece se nad Tišnovem nenacházejí významní znečišťovatelé. Potenciální hrozbou je zvýšení kulminačních průtoků v důsledku růstu podílu zpevněných ploch v povodí. V některých obcích na území MAS chybí kanalizace, ČOV, v dalších vykazují systémy odkanalizování a čištění odpadních vod nedostatky.
- Hlavní příčinou degradace půd je jejich zastavění, resp. přeměna na zpevněné plochy. V regionu se to i vzhledem k omezeným možnostem prostorového rozvoje města dlouhodobě týká i zemědělských půd nejvyšší třídy ochrany. Negativem je také mnohdy nešetrný způsob zemědělského hospodaření s riziky ve formě degradace půd, znečišťování vodních recipientů a zvyšování povodňového nebezpečí.
- Některé obce v zájmovém území nemají platné územně plánovací dokumentace, při expozici území vůči suburbánnímu rozvoji je také zapotřebí důsledné využívání nástrojů územního plánování k eliminaci negativních důsledků územního rozvoje. Z architektonického hlediska je nedostatečně řešena koncepce veřejných prostranství v obcích (zejména v Tišnově). V území se nachází menší množství plošně méně rozsáhlých brownfieldů, které však skýtají nezanedbatelný rozvojový potenciál.

2.5 BYDLENÍ A BEZPEČNOST

2.5.1 BYDLENÍ

Na území MAS BV bylo evidováno dle SLDB 2011 celkem 3 002 domů. To je přibližně 5,2 % z celkového počtu domů, které se nacházejí na území okresu Brno-venkov. Pro porovnání, tento podíl na domovním fondu je souhrnem území, které svou rozlohou zabírá cca 6,7 % rozlohy okresu – podíl domů ve vztahu k rozloze území je tedy relativně malý. Z hlediska druhu domů jsou zde z 90 % zastoupeny především rodinné domy a jen necelou desetinu tvoří domy bytové, které se soustřeďují zejména v Tišnově.

Tabulka 14: Domovní fond na území MAS BV (2011)

Území	Celkem	Z toho			Obydlené domy celkem	Neobydlené domy celkem	Nezařazeno
		rodinné domy	bytové domy	nezařaz.			
MAS BV	3 002	90,0	8,7	1,2	83,5	16,5	0,0
Brno-venkov	57 882	95,1	3,9	1,0	87,4	12,6	0,0
JM kraj	259 567	90,7	7,7	1,6	86,7	13,3	0,0
Česko	2 158 119	88,1	10,0	2,0	83,4	16,5	0,1

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

V rámci zjištěného počtu domů se nachází 6 067 bytových jednotek, z nichž těch, které jsou neobydleny, je více než 14 %, což je nad průměrem referenčních území. Přibližně 56 % bytů v území MAS BV se nachází v rodinných domech a cca 41 % v domech bytových. Ve srovnání s okresem Brno-venkov je patrný vyšší podíl bytů v bytových domech (který je pravděpodobně způsoben téměř výhradně bytovou zástavbou tisoovských sídlišť), ve srovnání s Jihomoravským krajem a celým Českem je tento podíl naopak nižší.

Tabulka 15: Bytový fond na území MAS BV (2011)

Území	Celkem	Z toho			Obydlené byty celkem	Neobydlené byty celkem
		rodinné domy	bytové domy	nezařazeno		
MAS BV	6 067	56,1	41,4	2,5	85,8	14,2
Brno-venkov	84 108	75,3	23,3	1,4	86,6	13,4
JM kraj	503 489	53,2	45,5	1,3	88,1	11,9
Česko	4 756 572	47,4	51,2	1,4	86,3	13,7

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

Při srovnání stáří domovního fondu můžeme vidět, že se na území MAS nachází zhruba 75 % domů, jejichž výstavba byla uskutečněna do roku 1990, tzn., že z velké většiny jsou domy starší. Data naznačují, že proces suburbanizace v BMO zasáhl nejprve obce v bezprostředním zázemí Brna (proto vysoký podíl domů z poslední dekády 20. století v celém okrese Brno-venkov) a teprve později se

rozšířil dále od Brna, kam patří i území MAS BV. Poslední zkoumaná dekáda (2001–2011) ukazuje pozvolně zvyšující se podíl výstavby, popřípadě rekonstrukce obydlených domů. V období 2001–13 bylo v regionu MAS BV nově postaveno 786 bytů (většina z toho v bytových domech), z toho 5/6 v Tišnově, což dokládá jednak zmíněný nárůst bytové výstavby, a jednak její koncentraci do největšího města regionu (podíl Tišnova na celkovém počtu obyvatel území MAS BV je přitom jen asi 66 %). Relativně intenzivní obytnou výstavbu zaznamenaly vedle Deblína, který je druhou největší obcí v regionu, také menší obce Katov a Vohančice.

Tabulka 16: Obydlené domy v území MAS BV podle doby výstavby nebo rekonstrukce (% , 2011)

Území	Obydl. domů celkem	1919 a dříve	1920-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2011	Nezař.
MAS BV	2 613	10,4	38,2	16,2	10,2	9,1	13,7	2,2
Brno-venkov	50 595	9,8	33,8	15,1	11,4	11,5	16,7	1,7
JM kraj	225 006	9,8	36,0	16,0	12,8	11,3	12,1	2,0
Česko	1 800 075	12,8	34,7	15,0	11,9	10,9	12,2	2,6

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

Tabulka 17: Dokončené byty v letech 2001–13 na území MAS BV

Obec název	Dokončené byty celkem 2001–13 (vč. nástaveb a příst., domů pro seniory aj.)		V rodinných domech		V bytových domech	
	počet	% celk. počtu	počet	%	počet	%
Braníškov	2	0,3	2	100,0	0	0,0
Borovník	2	0,3	2	100,0	0	0,0
Březina	13	1,7	13	100,0	0	0,0
Deblín	22	2,8	16	72,7	0	0,0
Heroltice	8	1,0	8	100,0	0	0,0
Lažánky	4	0,5	4	100,0	0	0,0
Maršov	10	1,3	9	90,0	0	0,0
Nelepeč-Žernůvka	0	0,0	0	–	0	–
Svatoslav	9	1,1	6	66,7	0	0,0
Tišnov	657	83,6	132	20,1	391	59,5
Úsuší	1	0,1	1	100,0	0	0,0
Vohančice	18	2,3	18	100,0	0	0,0
Katov	20	2,5	17	85,0	0	0,0
Kuřimská Nová Ves	2	0,3	2	100,0	0	0,0
Kuřimské Jestřabí	4	0,5	4	100,0	0	0,0
Lubné	2	0,3	2	100,0	0	0,0
Níhov	14	1,8	12	85,7	0	0,0
Celkem MAS BV	788	100,0	248	31,4	391	49,6

Zdroj: ČSÚ

2.5.2 BEZPEČNOST

Ochrana obyvatelstva je na území MAS BV zabezpečována složkami integrovaného záchranného systému Jihomoravského kraje v okresní působnosti Tišnova. Územním odborem Policie ČR pro celé území MAS BV je Brno-venkov. Obvodní oddělení a policejní stanice se nachází v Tišnově. Hasičský záchranný sbor je u většiny obcí doplňován sborem dobrovolných hasičů. Jihomoravská část území MAS spadá pod územní odbor Brno. Nejbližší pobočné požární stanice Hasičského záchranného sboru jsou v Tišnově, Rosicích a Ivančicích. Zdravotnická záchranná služba má na území MAS výjezdové stanoviště v Tišnově, popřípadě je k dispozici služba v Brně.

V roce 2011 byl Tišnov vyhlášen nejbezpečnější obcí v Jihomoravském kraji. Ve srovnání obvodního oddělení v Tišnově a v sousední Kuřimi je následující:

- V Tišnově bylo v roce 2013 zaznamenáno 373 trestných činů, přičemž index kriminality byl vypočítán na 131,9 (index kriminality se počítá dle trestných činů na 1000 obyvatel, což umožňuje porovnat různá města mezi sebou).
- V Kuřimi bylo ve stejném roce spácháno 350 trestných činů, přičemž index kriminality byl 150,6.
- Velký podíl na tomto stavu mělo vloupání do obydlí, kde byl počet více než dvojnásobný oproti Tišnovu.

Tabulka 18: Srovnání kriminality v Tišnově, Kuřimi a Brně-Bystrci (2013)

Druh trestné činnosti	Tišnov	Kuřim	Brno-Bystrc
Násilné činy	21	29	42
Mravnostní činy	2	3	2
Krádeže vloupáním	92	76	151
Krádeže prosté	99	85	298
Majetkové činy	215	183	499
Ostatní činy	54	48	102
Zbývající činy (dopravní nehody, zanedbání povinné výživy apod.)	62	67	132
Hospodářské činy	19	20	54

Zdroj: Policie ČR

Při pohledu na kriminalitu a dopravní nehodovost v okrese Brno-venkov a v Jihomoravském kraji lze spatřit pokles kriminality i nehodovosti v rozmezí let 2002-2012. Na druhou stranu Brno-venkov je okresem, který je z hlediska kriminality i nehodovosti druhým nejhorším okresem Jihomoravského kraje, po okrese Brno-město. V počtu usmrcených osob při dopravních nehodách patří okresu Brno-venkov nelichotivé první místo.

K bezpečnosti v území pozitivně přispívá venkovský charakter regionu spojený s relativně nízkou koncentrací lidí v prostoru a tím související nízkou mírou anonymity ve veřejném prostoru. Kromě toho je pozitivem zakořeněnost lidí v regionu a absence většího počtu pracovních sil či lidí odjinud, kteří by se přechodně v regionu soustředili a zvyšovali míru anonymity obyvatelstva i riziko problémů v soužití se starousedlíky.

2.5.3 STRUČNÉ VYHODNOCENÍ ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU

- Velká část domovního fondu v regionu pochází z období první republiky a prvních dekád socialistického období.
- Přibližně 56 % bytů v regionu se nachází v rodinných domech a „jen“ 41 % v domech bytových. Ve srovnání s celým okresem Brno-venkov je však podíl bytů v bytových domech výrazný.
- V území povolna roste intenzita rezidenční výstavby – v posledních 13 letech bylo nově postaveno téměř 800 bytů, z toho velká většina v Tišnově. Příčinou nárůstu bytové výstavby oproti poslední dekádě 20. století je územní rozšíření suburbanizace (případně i exurbanizace) do částí BMO vzdálenějších od Brna.
- Území patří mezi oblasti s relativně vysokou bezpečností, což dokládá i srovnání dat o kriminalitě na Tišnovsku, Kuřimsku a západním Brněnsku.

2.6 VYBAVENOST OBCÍ A SPOLEČENSKÝ ŽIVOT

Technická infrastruktura je nezbytnou podmínkou fungování urbanizovaného území. Jejími hlavními součástmi jsou zásobování vodou z veřejného vodovodu, veřejná splašková kanalizace včetně čistírny odpadních vod, zásobování elektrickou energií a také zásobování plynem prostřednictvím plynovodní sítě. V kapitole je problematika technické infrastruktury zhodnocena na úrovni jednotlivých obcí, jejich vybavenosti a hlavních rozvojových problémů ve vztahu k technické infrastruktuře, u vybraných segmentů technické infrastruktury pak souhrnně za celý region. Hlavním zdrojem informací přitom byly Územně analytické podklady (ÚAP).

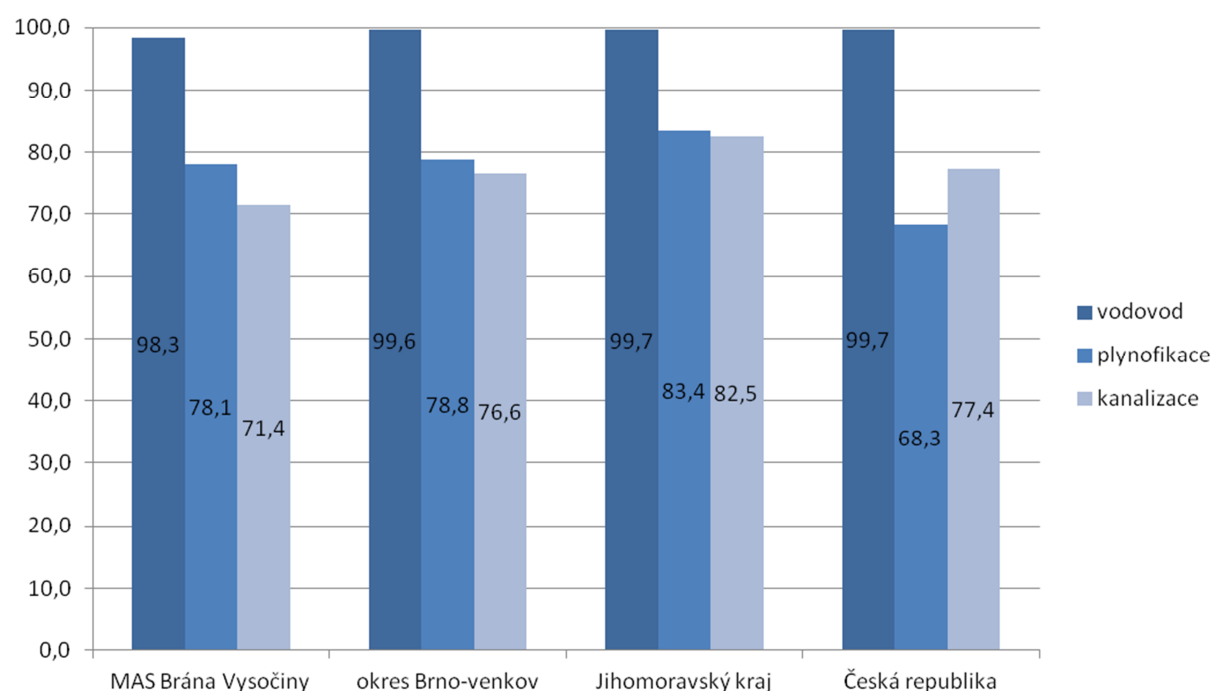
V další části je pak stručně analyzována vybavenost obcí MAS BV a místní společenský život, a to na základě dostupných dokumentů (např. Komunitního plánu sociálních služeb) a statistik i informací z internetu a od místních aktérů.

Rozvoj vybavenosti obcí je přitom značně limitován omezenými prostředky obcí na investice. Ty tak bez dotačních prostředků zpravidla nejsou schopny zajistit žádoucí rozvoj a obnovu dopravní a technické infrastruktury a občanské vybavenosti.

2.6.1 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Území MAS Brána Vysočiny je obecně dobře vybaveno technickou infrastrukturou. Úroveň zavedení vodovodní sítě je srovnatelná s okresním i krajským průměrem. Podíl obyvatel území MAS BV napojených na veřejný vodovod je 98,3 %. Technický stav a kapacita vodovodních sítí je ve většině obcí vyhovující. Je tedy zjevné, že většina obcí MAS využívá dodávky vody veřejnými vodovody, přičemž v některých obcích jsou využívány i vlastní studny. Vodovodní síť je ve vyhovujícím technickém stavu a její kapacita je dostatečná. Ve většině případů je tato síť majetkem obce a hygienické parametry vyhovují stanoveným parametrům.

Graf 6: Technická infrastruktura v zájmovém regionu a referenčních územích (2011)

Zdroj: SLDB 2011

Podíl obyvatel se zavedeným plynem v domácnosti je 75,9 %. Ve srovnání s vyššími územními celky, pod které území MAS patří, se jedná o průměrnou hodnotu. Dle výsledků dotazníkového šetření provedeného v obcích Jihomoravského kraje z roku 2012 není zaveden plyn pouze v obci Lubné. Vzhledem k aktuální nižší poptávce po plynových přípojkách lze situaci považovat rovněž za vyhovující.

Podíl obyvatel obývajících byt či dům napojený na kanalizační síť mírně zaostává za okresní, krajskou i celostátní úrovní. Celkový podíl obyvatel připojených k veřejné kanalizaci je 70,5 %. Veřejná kanalizace chybí celkem v 9 obcích. Dle dotazníkového průzkumu celkem 8 z dotazovaných 14 obcí zařadilo řešení kanalizace mezi prioritní investiční akce, z nichž většina je ve fázi projektování. Čištění odpadních vod ve většině obcí není řešeno vůbec nebo je zajišťováno na území jiné obce. Celkem se na území MAS nachází 4 čistírny odpadních vod (ČOV). Největší ČOV zajišťující čištění splaškových vod mj. z Tišnova s kapacitou 18 000 ekvivalentních obyvatel (EO) je vybudována v obci Březina. Ostatní ČOV v obcích Níhov, Deblín a Svatoslav svojí kapacitou patří mezi menší (do 1 200 EO).

Internetové připojení je ve všech dotazovaných obcích MAS BV dostupné. Připojení k internetu pomocí kabelu není možné ve 4 dotazovaných obcích, wi-fi připojení není k dispozici pouze v 1 obci. Nejlepší pokrytí mobilní sítí na území MAS poskytuje mobilní operátor T-Mobile. Kabelová televize je dostupná pouze v Tišnově.

2.6.2 KOMERČNÍ, ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Jak již bylo uvedeno, většina obcí v rámci sledovaného území MAS BV patří do skupiny malých venkovských obcí převážně do 400 obyvatel. Výjimkou je zejména obec s rozšířenou působností - město Tišnov, která nejen svým obyvatelům poskytuje široké spektrum služeb a je centrem úředně-správní agendy pro obyvatele území MAS BV. Protože se tedy jedná většinou o velmi malé obce, je

jejich vybavenost nízká. Ve většině obcí tohoto území není často k dispozici ani základní občanská vybavenost a obyvatelé obcí tudíž musejí za danými službami dojíždět mimo obec svého bydliště.

- K primární občanské vybavenosti obce patří především prodejna potravin, která by poskytovala občanům základní sortiment potravin v případě, že se nemohou dostat v průběhu týdne do větších zařízení typu hyper či supermarketů, která se nacházejí ve městě Tišnov či za hranicemi území MAS BV, např. v Kuřimi či krajském centru Brně. Smíšené zboží či prodejna potravin se nachází v méně než polovině obcí území MAS.

Služby v pohostinství či restaurace také nejsou na tomto území příliš zastoupeny. Hospoda či hostinec je lokalizována pouze v 6 obcích. Pokud se zde nalézá restaurační zařízení, je to většinou spojeno i s ubytovací činností v rámci penzionů či hotelů (např. Kuřimská Nová Ves, Lažánky – Hálův Mlýn). Z toho plyne, že případný turista je nabídkou pohostinství omezen a najde je pouze ve vybraných obcích a zejména Tišnově.

Poštovní služby zajišťují v lokalitě 3 pobočky České pošty (Deblín, Lažánky, Tišnov). Banka či bankomaty se na území nachází pouze ve městě Tišnov, kde jsou taktéž lokalizovány pobočky bankovních a finančních institucí.

Za lékařskou péčí obyvatelé území dojíždějí do Tišnova, mimo území pak do Veverské Bítýšky či Velké Bíteše, kde se nachází zdravotnická zařízení a služby. Stálá lékařská ordinace je v rámci venkovských obcí pouze v Deblíně, kde je jak ordinace praktického lékaře, tak i zubní ordinace. V obci Lažánky není stálá ordinace, ale dojíždí sem lékař (dětský, praktický) alespoň jednou měsíčně. Přímo v Tišnově se nachází Nemocnice Tišnov, v níž je poskytována akutní lůžková péče a dále ambulantní specializovaná péče a lékařská služba první pomoci. V Tišnově je také poliklinika, která poskytuje širokou škálu ambulantní péče a dále zde působí samostatné ordinace praktických lékařů a pediatriů. Zdravotnická zařízení v zájmovém území jsou často v neuspokojivém fyzickém stavu a zpravidla nejsou bezbariérová. Nevýhodou Nemocnice Tišnov je excentrická poloha vůči linkám veřejné hromadné dopravy, což zhoršuje dostupnost nemocnice zejména pro osoby s omezenou schopností pohybu. Dlouhodobá nejistota ohledně budoucnosti nemocnice navíc zapříčinila zhoršení její vybavenosti a má negativní vliv na kvalitu a rozsah poskytované péče (viz Strategický plán pro město Tišnov na období 2014-2020). V Tišnově chybí řada ordinací lékařů-specialistů, za specializovanou lékařskou péčí tak musí mnozí pacienti dojíždět do města Brna. V území jsou nedostačující především kapacity ambulantní psychiatrické péče, zcela zde chybí dětský psychiatr. V zájmovém území byla identifikována nedostatečná kapacita terénní ošetrovatelské péče. Řada zdravotnických zařízení je bariérová, případně také v horším technickém stavu.

V území MAS BV poskytují sociální služby poskytovatelé sídlící v Tišnově a případně i dalších sídlech v okolí a především v nadřazených centrech. Mimo město Tišnov se na území MAS BV nachází jediné další zařízení sociálních služeb – Domov sv. Alžběty (domov pro seniory) v obci Nelepeč-Žernůvka. Vzhledem k charakteru území zde přirozeně chybí kompletní spektrum sociálních služeb, klienti z některých cílových skupin tak musí navštěvovat ambulantní a pobytové služby v Brně a jiných centrech. V regionu především chybí rodinné poradenství, psychologické poradenství, rodinná terapie a právní poradenství, nedostatečně je zajišťována také prevence sociálně nežádoucích jevů. Poskytovatele sociálních služeb dlouhodobě sužuje limitované financování a absence dlouhodobého financování sociálních služeb, která působí nejistotu ohledně budoucnosti poskytování sociálních služeb. Negativem je malá spoluúčast obcí na spolufinancování sociálních služeb, a to i navzdory prokazatelné poptávce jejich občanů. Přetrvává nedostatečné uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce a jejich zapojení do komunitního života.

Tabulka 19: Přehled poskytovatelů sociálních služeb sídlících v území SO ORP Tišnov

Poskytovatel/sídlo	Registrovaná sociální služba působící ve SO ORP Tišnov
Centrum sociálních služeb Tišnov (příspěvková organizace města Tišnova)	Pečovatelská služba
	Aktivizační služby pro seniory a osoby se zdrav. postižením
Diecézní charita Brno (Oblastní charita Tišnov)	Pečovatelská služba
	Odlehčovací služba
	Klub Čas (nizkoprahové zařízení pro děti a mládež)
	Chráněné bydlení Skryje
	Sociální rehabilitace Skryje
	Poradna Porta (odborné sociální poradenství)
Městys Lomnice u Tišnova	Pečovatelská služba
Domov pro seniory Předklášteří, (příspěv. org. JMK)	Domov pro seniory
	Domov se zvláštním režimem
Domov sv. Alžběty, Nelepeč-Žernůvka	Domov pro seniory

Zdroj: Komunitní plán sociálních služeb SO ORP Tišnov na období 2014-2020

Komunitní plán sociálních služeb SO ORP Tišnov specifikuje následující rozvojové potřeby z hlediska jednotlivých cílových skupin:

- senioři a jejich rodina
 - rozšíření kapacit pečovatelských služeb
 - rozšíření kapacit odlehčovací služby
 - zřízení služby tísňová péče a stacionáře pro seniory
 - rozšíření kapacit domova se zvláštním režimem
 - zřízení bezplatné psychoterapeutické poradny pro seniory, seniory s demencí a pro pečující osoby
 - zřízení funkce koordinátora dobrovolnické služby pro sousedskou výpomoc
- osoby se zdravotním postižením a jejich rodina
 - zřízení denního stacionáře pro osoby se zdravotním postižením
 - zřízení sociálně terapeutické dílny, nebo chráněné dílny
 - zavedení asistivních technologií pro přivolání pomoci
 - finanční podpora volnočasových aktivit osob se zdravotním postižením
- děti a mládež
 - zřízení denního stacionáře pro děti se zdravotním postižením
 - absence dětského psychiatra
 - absence systematické bezplatné rodinné terapie v regionu

- osoby ohrožené sociálním vyloučením
 - rozšíření kapacit odborného sociálního poradenství
 - zavedení tzv. sociálního šatníku
 - zřízení tzv. systému prostupného bydlení

V zájmovém území se oficiálně nachází jedna sociálně vyloučená lokalita – v Tišnově Na Mlékárně. Tamní domy obývají také sociálně nepřízpůsobiví obyvatelé, u nichž selhává působení tradičních nástrojů sociální práce. Lokalita je ovšem poměrně malá a sociálně vyloučených obyvatel zde žije přibližně necelá jedna stovka.

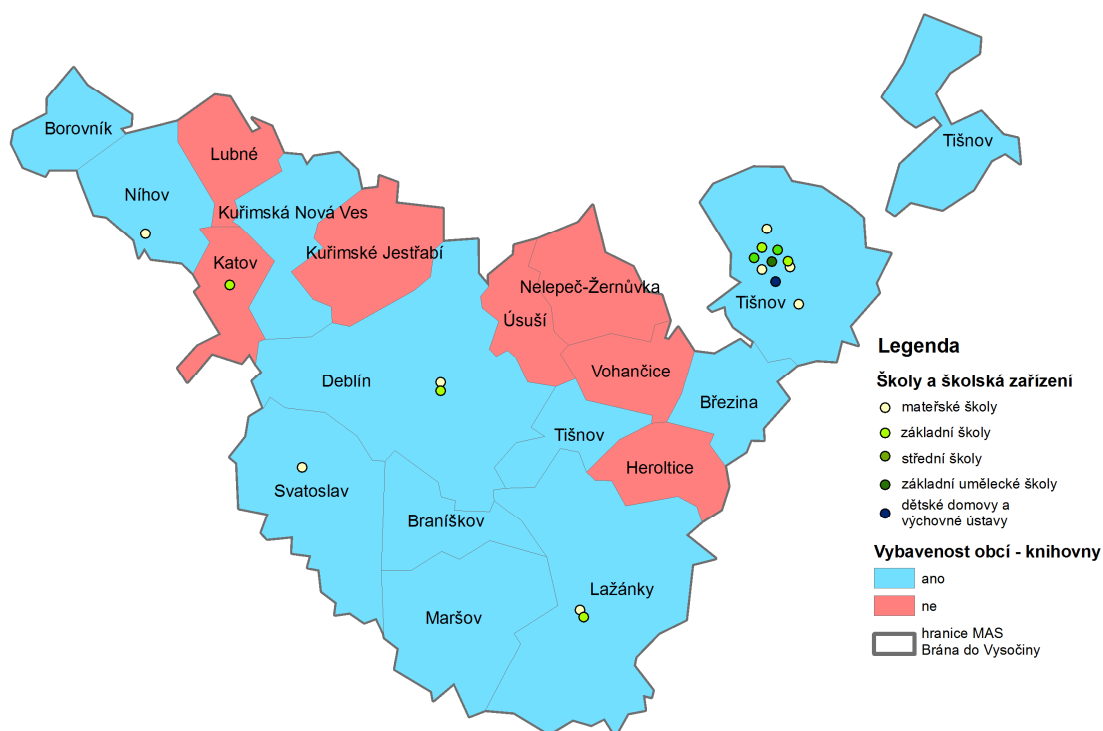
2.6.3 ŠKOLSTVÍ A VZDĚLÁVÁNÍ

Skutečností, že převážná většina obcí tvořících MAS BV má méně než 400 obyvatel, odpovídá i místní situace z hlediska školství. Vzdělávací infrastrukturou se tak v řešeném území rozumí především mateřské a základní školy. Výjimkou je pouze město Tišnov, kde se nachází mimo jiné i dvě střední školy, gymnázium a střední odborné učiliště.

V území prakticky chybí zařízení péče o děti do 3 let, jedinou výjimkou je Rodinné centrum Studánka v Tišnově (viz kap. 2.3.3).

Mateřskou školu lze podle dat z ČSÚ nalézt v šesti obcích spadajících do MAS, což může částečně vypovídat o mírném nárůstu počtu dětí, jak je zřejmé ze zpracované demografické analýzy. Mateřské školy bývají často v menších obcích koncipovány jako jednotřídní v rámci místních základních škol. Celková kapacita MŠ v obcích v rámci MAS BV je podle informací uváděných jednotlivými zařízeními 522 dětí a z toho více než dvě třetiny míst vytváří tři MŠ ve městě Tišnově. V Tišnově se pak soustředí 2/3 předproduktivní složky obyvatelstva území.

Mapa 4: Školy a školská zařízení na území MAS BV (2013/14)

Zdroj: ArcGIS 10.4, vlastní tvorba. Zdroj dat: VDB ČSÚ (2015)

Z celkových šesti ZŠ, jež se v řešeném území nachází, jsou dvě, na kterých mohou děti navštěvovat pouze nižší stupeň (1. až 5. třída), zbývající čtyři školy mají jak první tak i druhý stupeň. Obdobně jako je tomu i u škol mateřských, jsou uvedené menší ZŠ do páté třídy zřizovány malými obcemi. Základní školy v Tišnově však vzhledem k demografickému vývoji aktuálně řeší nedostatek kapacit (viz Strategický plán pro město Tišnov na období 2014-2020). Nedostatek kapacit škol by přitom mohlo částečně řešit využití podvyužitých kapacit školních budov (např. nevyužité půdní prostory, nevyužívání volných kapacit škol vyššího stupně, což však naráží na mnohdy odlišné subjekty zřizovatele škol). Na druhu stranu však vykazují volné kapacity školy v menších obcích, a to i vzhledem k tomu, že do nich nechtějí dojíždět děti z okolních obcí. Kromě klasických základních škol mají rodiče možnost umístit své dítě i do tišnovské základní umělecké školy, která disponuje celkem čtyřmi obory, a sice hudebním, tanečním, dramatickým a výtvarným. Aby škola vyšla vstříc i potřebám žáků z menších obcí, bylo zřízeno 5 poboček, z nichž je jedna lokalizována v regionu MAS. Jak je již zmíněno výše, analyzované území disponuje i dvěma středními školami, avšak v případě zájmu o jiný studijní obor než je v regionu nabízen, jsou žáci nuceni dojíždět do okolních dobře dostupných větších obcí a měst jako jsou například Lomnice, Kuřim a zejména Brno.

Velkým pozitivem z hlediska školství v rámci MAS Brána Vysočiny jsou dobré zkušenosti místních vzdělávacích institucí se zapojováním do různých vzdělávacích či environmentálních projektů a čerpáním dotací pro rozvoj vzdělávání.

Zatím ne zcela využitý je potenciál místního školství pro vzdělávání dospělých a širší veřejnosti i zapojení škol do komunitního života obcí. I vzhledem k předpokládanému stěhování dalších

domácností do regionu v souvislosti s procesem suburbanizace budou růst požadavky nejen na kapacity, ale i kvalitu vzdělávání a případně i po alternativních vzdělávacích programech.

Nedostatkem školských zařízení i dalších zařízení, v nichž jsou realizovány vzdělávací aktivity je jejich nedostatečná vybavenost pro zajištění sociální inkluze, která spočívá především v bariérovosti objektů. Většina školních budov v území je bariérových. Pro odstranění bariérovosti bude zapotřebí především budování výtahů, schodolezů a ramp uvnitř školních budov, i odstraňování bariér na pěší infrastruktuře v okolí školních budov. Některé školy se také potýkají se zastaralým vybavením, které místy limituje kvalitu vzdělávání. To platí i o převažující stereotypní formě výuky v oblasti klíčových kompetencí (přírodovědné předměty, cizí jazyky, apod.) a malém přenosu know-how mezi školami uvnitř regionu i vně regionu.

2.6.4 SPOLEČENSKÝ ŽIVOT

Zájmová činnost obyvatelstva se v jednotlivých obcích projevuje v různých spolcích či sdruženích. Nejčastěji jsou vytvářeny na území spolky tohoto typu: sbory dobrovolných hasičů, myslivecká sdružení, český červený kříž, sportovní kluby (hokejové, fotbalové, tenisové, atletické atd.) a dále jsou v jednotlivých obcích také zastoupeny např. Český svaz včelařů (Březina) a Český zahrádkářský svaz (Lažánky).

Junák či Sokol funguje ve městě Tišnov a městysu Deblín. Sbory dobrovolných hasičů se často spolu s obcí podílejí na organizování a pořádání různých kulturních a společenských akcí, jako jsou soutěže, taneční zábavy, plesy, činnosti pro děti, ale i dospělé a další volnočasové aktivity.

Největší místní kulturní zařízení spravuje Městské kulturní středisko Tišnov. To v Tišnově provozuje nedávno digitalizované Kino Svratka, Muzeum města Tišnova v Müllerově domě a Galerii Jamborův dům. V těchto zařízeních se kromě běžného kulturního programu (běžné vysílací schéma v kině, expozice děl Josefa Jambora) koná řada kulturních akcí. Při kině funguje Tišnovský filmový klub. V kině se dále promítají filmy v rámci různých festivalů a cyklů (např. v rámci festivalu Jeden Svět či cyklu Baby kino - pro rodiče s dětmi). V muzeu jsou pořádány výstavy děl místních umělců i putovní výstavy. Mezi zařízení zřizovaná městem patří Městská knihovna Tišnov. Tradičním kulturním zařízením je Základní umělecká škola Tišnov, jejímž zřizovatelem je Jihomoravský kraj. ZUŠ Tišnov má hudební, taneční, výtvarný a dramatický obor a má detašovaná pracoviště v dalších obcích v regionu MAS BV. V Tišnově dále fungují tři soukromé galerie – Galerie Diana, Galerie Art Periscope a Galerie Na Schodech.

V rámci koncipování sportovní politiky byl ve městě Tišnově vytvořen rozvojový dokument Koncepce sportu v Tišnově. Jedním z hlavních vstupů do tohoto dokumentu byl dotazníkový průzkum¹⁰. Z něho vyplynula poptávka občanů po chybějících sportovištích (která však v některých případech naráží na finanční možnosti města) – v pořadí 1. bazén, 2. hokejová hala, 3. víceúčelová hala, 4. regenerační zařízení (masáže, sauna, vodoléčba, atd.), 5. fotbalové hřiště, 6. dětské hřiště. Z hodnocení sportovní vybavenosti respondenty vyplynula také nedostatečná vybavenost města zařízením, resp. sportovišti pro netradiční sporty (lezecká stěna, minigolf, petanque atd.).

V území se dodržují v některých obcích typické venkovské akce, ke kterým patří masopustní průvody (ostatky), maškarní plesy, taneční zábavy, klasické společenské plesy. V některých obcích se dodržují i svatováclavské krojované hody s průvody a poutě. Na druhou stranu došlo k vymizení řady tradic a

¹⁰ Dotazníkového průzkumu se zúčastnilo 774 respondentů, z toho 592 ve městě Tišnov.

tradičních akcí (např. hodové a masopustní tradice, krojů, apod.), což kromě společenského vyžití limituje také ekonomický potenciál v regionu.

Tišnov jako spádové centrum hraje významnou roli i z hlediska kulturního a sportovního života obcí ve svém zázemí. Různé kulturní akce se pořádají v prostorách kina Svratka, v budově muzea města či v galerii Jamborův dům. Ve městě se taktéž nachází městská knihovna. Tišnov každoročně pořádá koncerty, plesy, jarmarky, filmové festivaly. Tradiční slavností jsou Václavské hody, pořádané na konci září, kdy se v rámci několikadenního programu propojuje kultura, sport a společenské akce. Ve městě taktéž působí velké množství sportovních organizací. V neposlední řadě se podílí na pořádání kulturního a sportovního dění ve městě také různé příspěvkové organizace, NNO a občanská sdružení.

Ačkoli je vybavenost regionu kulturními, sportovními a dalšími volnočasovými zařízeními poměrně solidní, stav objektů mnohých zařízení a jejich vybavenost není optimální (viz Strategický plán pro město Tišnov na období 2014-2020). I vzhledem k poměrně malé lidnatosti a spíše venkovskému charakteru regionu zde nabídka kulturního a volnočasového vyžití přirozeně není zcela komplexní. Někteří respondenti dotazníkového šetření i místní aktéři poukazují na to, že je zde nabídka kulturních akcí poměrně úzká, tedy že zde chybí alternativní akce mimo kulturní „mainstream“. Pracovní skupina Vzdělávání a volný čas dále poukázala na to, že akce konané v regionu, které mají větší návštěvnický potenciál, resp. mohou mít nadmístní význam, nejsou dostatečně propagovány mimo region a že v regionu nejsou dostatečně koordinovány kulturní akce (což místy vede k jejich překrývání), není vyvážená nabídka místní a importované kultury, a kulturní akce a organizace si v některých případech konkurují (což platí také pro spolky). Zatím také není zcela naplňován potenciál veřejných prostranství pro pořádání kulturních a volnočasových akcí. Spolkovou činnost limituje malá finanční soběstačnost a udržitelnost spolků a absence dlouhodobé, transparentní a systematické podpory činnosti spolků ze strany obcí.

Výzvou (nejen) v oblasti společenského života je zajištění dostatečné nabídky volnočasových aktivit pro děti a mládež. Podle zjištění ze Strategického plánu města Tišnov 2014-2020 město dlouhodobě trápí rozmach návykových látek, gamblerství i agresivity mezi mládeží a mladistvými, což může být do značné míry způsobeno absencí hodnotného volnočasového vyžití této cílové skupiny. Velmi omezená nabídka volnočasového vyžití je přirozeně ve venkovských obcích, absenci nabídky však do značné míry může vyvažovat nabídka v Tišnově či dalších centrech školního vzdělávání, kam děti a mladiství vyjíždějí za vzděláváním. Popularitu volnočasových sportovních aktivit částečně limitují také málo atraktivní pohybové aktivity v rámci školní výuky. Zásadní bariérou pro rozvoj nabídky volnočasových aktivit je však nedostatek kvalifikovaných a motivovaných trenérů, vedoucích a pedagogů volného času.

V zásadě však lze konstatovat (a to i na základě šetření mezi obyvateli a aktéry v území a závěrů z jednání pracovních skupin), že se obyvatelstvo regionu vyznačuje vysokou mírou sociální soudružnosti a identifikace obyvatel s místní komunitou. I díky tomu je místní občanská společnost poměrně aktivní, což se projevuje mj. na pestré skladbě místních fungujících spolků a neziskových organizací. Pozitivem je podle závěrů pracovní skupiny Vzdělávání a volný čas také kvalitní spolupráce mezi neziskovými organizacemi a školami, zejména pak v oblasti sportu.

2.6.5 SPRÁVA ÚZEMÍ

Pozitivem z hlediska veřejné správy i obslužnosti území MAS BV je existence obce s rozšířenou působností (města Tišnova) v území. Z toho vyplývají nejen přímé možnosti ovlivnění rozvojové

agendy území, a to i z hlediska jednotlivých sektorů – např. sociálních služeb (prostřednictvím komunitního plánování) či vzdělávání (prostřednictvím místního akčního plánu rozvoje vzdělávání), ale i pozice města Tišnova jako přirozeného hybatele dění v regionu, který navíc disponuje lidskými kapacitami k managementu rozvojové agendy.

Dalším pozitivem je podle zjištění z šetření mezi místními aktéry (viz Strategický plán pro město Tišnov 2014-2020) i podle závěrů z jednání pracovních skupin a řídicí skupiny existence proaktivního vedení měst a obcí v regionu a relativně dobře fungující neformální spolupráce mezi obcemi v regionu. Podle stejných zdrojů se také obce a města v území vyznačují dlouhodobě rozumným hospodařením s veřejnými prostředky. Jak bylo naznačeno výše, pro region i samotné město Tišnov bylo v minulosti připraveno několik komplexních či sektorových koncepčních dokumentů (např. Strategický plán pro město Tišnov 2014-2020, Koncepce rozvoje sportu ve městě Tišnově, Komunitní plán sociálních služeb SO ORP Tišnov na období 2013-2014, apod.).

Nevýhodou je podle Strategického plánu pro město Tišnov 2014-2020 zatím slabá či neexistující koordinační funkce Tišnova v některých oblastech (kultura, sport, spolupráce s okolními obcemi a podnikateli). I v souvislosti s omezeným fungováním MAS Brána Vysočiny v minulém dotačním období byla v regionu v minulosti limitována meziobecní spolupráce (což se týká i Dobrovolného svazku obcí Tišovsko), a chyběla regionální dlouhodobá strategie rozvoje pro celé zájmové území, což se projevovalo také nekoncepčností rozvojových aktivit a rozhodnutí v oblasti. Specifickým problémem, na který upozorňovali respondenti v rámci přípravy této Strategie je absence reprezentativní publikace o městě Tišnov či regionu Tišovska, která by prospěla nejen místní identitě, ale i reprezentování regionu navenek.

2.6.6 STRUČNÉ VYHODNOCENÍ ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU

- Vysoký podíl obyvatel napojených na veřejný vodovod, vyhovující podíl obyvatel žijících v domácnostech s plynovými přípojkami, mírně nevyhovující vybavenost území kanalizací.
- Relativně malá vybavenost velké části obcí komerčními službami, což souvisí s malou velikostí většiny obcí v zájmovém území.
- Kromě Deblína a Lažánek je lékařská péče poskytována pouze v Tišnově, kde sídlí nemocnice, poliklinika a více samostatných ordinací. Mnoho druhů specializované péče však v území není poskytováno a pacienti tak musí v mnoha případech jezdit do Brna.
- Sociální služby jsou soustředěné především v Tišnově, v Žernůvce se nachází domov pro seniory. V regionu není poskytováno kompletní spektrum sociálních služeb, mnoho ambulantních a pobytových sociálních služeb využívaných klienty z řad místních občanů je poskytováno mimo území regionu. Dlouhodobým problémem je nedostatečné a nepředvídatelné financování sociálních služeb, a to i ze strany samotných obcí.
- Vybavenost území mateřskými a základními školami je adekvátní, do budoucna v souvislosti s populačním vývojem vyvstává potřeba rozšíření kapacit základních škol.
- V regionu se koná řada společenských, volnočasových, kulturních a sportovních akcí. V řadě obcí regionu fungují zájmové spolky pořádající různé pravidelné a nepravidelné akce. Problematické je zajištění volnočasového vyžití pro děti a mládež.
- Pozitivem z hlediska správy regionu a managementu místního rozvoje je existence obce s rozšířenou působností na území regionu. Navzdory proaktivnímu vedení obcí a měst a probíhající neformální spolupráci mezi obcemi v regionu nebyla i vzhledem k limitovanému

dosavadnímu fungování MAS Brána Vysočiny zcela rozvinuta formální meziobecní spolupráce a doposud chyběla rozvojová strategie pro celé zájmové území.

2.7 REKREACE, PAMÁTKY A CESTOVNÍ RUCH

Cestovní ruch je dynamické odvětví národního i regionálního hospodářství, jehož význam pod vlivem globalizace, časového zkracování vzdáleností, růstu délky volného času, zvyšování kupní síly, atd. dlouhodobě narůstá. Tak jako na každém trhu, i v rámci cestovního ruchu se setkává nabídka s poptávkou, přičemž důležitou roli čím dál tím více sehrává kvalita a komplexnost poskytovaných služeb v příslušných regionech, neboť díky neustále se rozšiřujícímu trhu si mohou potenciální klienti vybrat ze široké nabídky destinací. V následující části je na základě dat ČSÚ a agentury CzechTourism analyzována nabídka a poptávka v cestovním ruchu.

Analyzovaná data mají určitá omezení. Za některé obce mají data důvěrný charakter, tudíž v určitých případech (např. pokud se v obci nachází jediné ubytovací zařízení) nejsou statistiky zveřejňovány. Mnoho lůžkových kapacit může být rovněž umístěno v ubytování v soukromí, které statistiky cestovního ruchu nepodchycují. Mimoto mohou mít někteří ubytovatelé sklon nevykazovat plnou návštěvnost ve snaze vyhnout se placení daní. Z těchto důvodů sice nelze s úplností přesně analyzovat ubytovací kapacity a návštěvnost, ale lze očekávat, že hlavní proporce a trendy jsou s pomocí statistických dat zjistitelné.

2.7.1 ATRAKTIVITA A INFRASTRUKTURA

Zájmové území představuje díky místní atraktivní krajině tradiční destinaci krátkodobé i pobytové rekreace. Vzhledem k parametrům území se jedná spíše o destinaci krajského významu, která je důležitá zejména jako rekreační zázemí Brněnské aglomerace. Členitý reliéf území a orientaci na návštěvníky z Brněnské aglomerace a obecně i Jižní Moravy vyjadřuje slogan „Brána Vysočiny“, kterým jsou region i město Tišnov prezentovány potenciálním návštěvníkům.

Obce spadající do MAS BV patří do turistického regionu Jižní Morava, konkrétně do turistické oblasti Brno a okolí. Podle Atlasu cestovního ruchu České republiky (Vystoupil a kol. 2006) lze území MAS BV charakterizovat jako převážně venkovskou oblast s průměrnými předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Při pohledu na turistický význam území podle ubytovací infrastruktury a návštěvnosti se však region řadí mezi regiony s nízkou návštěvností a kapacitou ubytovacích lůžek. Z hlediska hodnocení celkové turistické atraktivity tak Vystoupil (2006) ve své publikaci převážnou část řešeného území označil jako málo atraktivní.

Na území obcí spadajících do MAS Brána Vysočiny se podle veřejné databáze Českého statistického úřadu aktuálně nachází šest ubytovacích zařízení, což netvoří ani 10 % z celkového množství hromadných ubytovacích zařízení v okrese Brno-venkov. Konkrétní data týkající se kapacity těchto ubytovacích zařízení, počtu lůžek či přenocovaných osob za rok jsou na portálu ČSÚ označena jako důvěrná a tudíž je nelze zveřejnit.

Dalším důležitým indikátorem z hlediska cestovního ruchu je mimo ubytovacích kapacit přítomnost turistických informačních center. Tato zařízení najdou návštěvníci regionu v Deblíně a Tišnově. Kromě získání podrobných informací o regionu zde mají turisté možnost dostat informační letáky a brožury a také využít různých služeb, mezi něž patří zejména bezplatné zapůjčení audio průvodce či veřejný internet. Dále lze za odpovídající zdroj informací po turistech považovat turistické informační tabule, které jsou ve většině z řešených obcí.

Z kulturních památek lze kromě drobnějších církevních staveb, jež se nacházejí téměř v každé z obcí náležících do místní akční skupiny, jmenovat například tišnovskou radnici či tvrz ve Vohančicích přestavěnou na zámek. Tato stavba se řadí mezi kulturní památky ČR, avšak nepatří mezi přední turistická lákadla regionu a pro využití jejího potenciálu by bylo třeba značných investic. Pro MAS BV je jistě významná i blízkost kláštera Porta Coeli, který se nachází v Předklášteří u Tišnova (mimo území MAS) a jehož součástí je i muzeum se stálou expozicí s názvem "Dějiny a současnost kláštera Porta Coeli" a exponáty týkajícími se paleontologie a mineralogie.

Mapa 5: Turistická mapa území MAS BV

Zdroj: www.mapy.cz

Dalšími významnými atraktivitami a atrakcemi cestovního ruchu v území jsou především:

- rozhledna Klucanina (nad Tišnovem) a další vyhlídková místa (např. návrší Na Skalce nad Deblínem nebo návrší nad Kuřimskou Novou Vsí),
- přírodní památka Květnice s nalezišti minerálů a jeskyněmi,

- železniční viadukty na trati č. 250,
- hradiště Lažánky,
- naučné stezky (NS Květnice, NS Předkláštěří, Deblínská NS)
- množství značených i neznačených cyklotras vč. několika cyklostezek o délce necelých osm kilometrů,
- lokalita údolí Bílého potoka (přírodní park), který je oblíbeným turistickým cílem jak pěších, tak cykloturistů (Šmelcovna, Hálův Mlýn),
- přírodní koupaliště (např. Maršovské kaolínové jezírko) a umělé koupaliště (Tišnov).

Kromě architektonických památek jsou pro řešenou oblast z hlediska kulturního dění a cestovního ruchu významné různé festivaly, z nichž lze jmenovat například hudební festival Hudbou pro UNICEF v Tišnově (v prostoru letního kina) či folkový festival Níhovské prameny. Dále region svým návštěvníkům nabízí i památky související s průmyslem jako zejména rudný důl (zbytky štoly, archeologické stopy a zřícenina) nebo vápenné pece.

Kulturní památky v regionu se však často potýkají s nedostatečnou údržbou, přičemž mnoho zejména sakrálních staveb se nachází v havarijním stavu. To se týká i drobných sakrálních staveb. Z hlediska nastavení památkové péče prakticky neexistují zdroje na obnovu kulturně, architektonicky či technicky cenných objektů, které nemají statut kulturní památky. Potenciál kulturních památek je často podvyžitý, mnoho památek není přístupných, nebo je přístupných jen příležitostně. Mnoho objektů a prostor skýtá značný potenciál pro využití ke kulturním akcím či službám, na druhou stranu však v regionu negeneruje dostatečnou poptávku pro zajištění ekonomicky efektivního využití těchto objektů.

Z výsledků dotazníkového šetření prováděného s místními obyvateli je zřejmé, že oblast cestovního ruchu pro veřejnost v regionu nepatří mezi priority rozvoje. Několik respondentů však uvedlo, že by se mělo věnovat více úsilí do oprav a zachování místních kulturních památek ať už hmotného či nehmotného charakteru a také na podporu místních spolkových a dobrovolných aktivit. Pozitivně by v regionu byla vnímána i výstavba nových cyklostezek. Jistý potenciál pro zlepšení situace v oblasti cestovního ruchu by však region mohl nalézt například v podobě rozvoje církevní turistiky či místního nehmotného kulturního dědictví a folklóru.

Na Tišovsku chybí nabídka komplexních produktů cestovního ruchu. Destinační management je omezen pouze na prezentaci jednotlivých cílů a služeb cestovního ruchu v regionu (Strategický plán pro město Tišnov 2014-2020), rozvoj cestovního ruchu je zatím spíše nahodilý a není koncepčně řízený. Totéž platí o marketingu cestovního ruchu, kde chybí také napojení na marketing v rámci většího turistického regionu (např. Vysočiny). V širším regionu byla nově založena destinační společnost Koruna Vysočiny, která se má starat mj. o management a marketing cestovního ruchu v území, do něhož patří i MAS Brána Vysočiny, ve srovnání s jinými destinačními agenturami je ovšem činnost společnosti Koruna Vysočiny zatím omezená a je potřeba ji dále rozvíjet. Je zde nedostatečná základní infrastruktura cestovního ruchu, není využitý potenciál venkova pro venkovskou turistiku (vč. agroturistiky). Informační centrum v Tišnově je nevhodně umístěné a neposkytuje dostatečně komplexní služby pro návštěvníky. Návštěvníci se potýkají s nedostatkem informačních zdrojů k regionu (viz Strategický plán pro město Tišnov 2014-2020).

2.7.2 UBYTOVACÍ KAPACITY A NÁVŠTĚVNOST REGIONU

Z oficiálních statistik ČSÚ o návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) bohužel z důvodu ochrany důvěrných dat není možné specifikovat návštěvnost HUZ v obcích (tedy ani ve specificky vymezeném území MAS BV) a její vývoj. V roce 2012 registroval ČSÚ v území celkem 5 HUZ (2 hotely^{***}, 1 penzion, 1 turistickou ubytovnu a 1 ostatní zařízení¹¹). ČSÚ tedy neregistruje zdaleka všechna ubytovací zařízení v území (jen v Tišnově, kde ČSÚ v r. 2012 registroval pouze 2 HUZ, bylo zpracovatelem analýzy identifikováno 5 ubytovacích zařízení), a proto je nutné brát uvedené statistiky s nadhledem. Z hlediska vývojových tendencí návštěvnosti však tyto statistiky nejspíše poskytují reálnou představu.

Data ČSÚ ukazují, že ve SO ORP Tišnov bylo v letech 2010–12 evidováno v jednotlivých letech cca 550–650 lůžek v HUZ, což je méně než v letech předchozích, kdy se počet lůžek v HUZ pohyboval kolem 800. Příčinou poklesu je zřejmě hospodářská recese. V roce 2013 díky zpřesněné metodice, která postihla i menší HUZ, bylo ve SO ORP Tišnov evidováno již 1256 lůžek v HUZ-

O vývoji návštěvnosti v území nám tak můžou poskytnout přehled statistiky za celé území SO ORP Tišnov (viz tabulka). Ve vývoji návštěvnosti HUZ (resp. počtu příjezdů hostů) jsou patrné cyklické výkyvy. Nejvyšší návštěvnost byla zaznamenána r. 2002. Po r. 2002 byl v návštěvnosti zaznamenán pokles, a to jak u domácích, tak zahraničních klientů. V témže období přitom návštěvnost HUZ v Česku jako celku rostla. Po r. 2005 bylo zaznamenáno další období zvýšené návštěvnosti s maximem v r. 2008. Následoval pokles, který je možné zaznamenat i v republikovém měřítku a který patrně souvisel s globální hospodářskou recesí (zhoršené ekonomické vyhlídky domácností a firem, omezená kupní síla klientů). Tento pokles měl přitom v zájmovém území na rozdíl od Česka kontinuální průběh s absolutním minimem návštěvnosti v r. 2011 (v Česku byla naopak zaznamenána 2. nejvyšší návštěvnost ve sledovaném období). V posledních letech došlo k nárůstu počtu návštěvníků, který je ale ve statistikách silně podpořen také změnou metodiky, a skutečnou intenzitu nárůstu tudíž nelze přesně zjistit. V roce 2013 přijelo do SO ORP Tišnov přibližně 20 tisíc hostů, z čehož asi 17 tisíc tvořili občané Česka. Počet přenocování v HUZ dosáhl více než 47 tisíc, z toho více než 41 tisíc v případě občanů Česka. Průměrná délka pobytu má spíše klesající tendenci a v posledních letech se pohybuje mírně nad 3 dny, resp. 2 nocemi. Ze statistik je dále patrné, že valnou většinu (85 % a více) návštěvníků dlouhodobě tvoří rezidenti ČR (Tišnovsko tedy není významnou destinací pro zahraniční turisty).

Výkyvy v návštěvnosti zde však mohou také souviset se specifickými podmínkami místního trhu, eventuálně se situací některých HUZ. I z důvodu nízkého počtu sledovaných HUZ jsou zaznamenány velké výkyvy v počtu přenocování, resp. průměrném počtu přenocování a průměrné době pobytu hostů. Na tom mohou mít velký podíl zejména ostatní zařízení, kde bývá obecně delší doba pobytu (podnikové rekreace, delší ubytovací turnusy). Na tato zařízení přitom dlouhodobě připadá většina z počtu příjezdů i přenocování v území.

Tabulka 20: Vývoj návštěvnosti HUZ v SO ORP Tišnov 2000-2013

Rok	Počet příjezdů hostů	z toho rezidenti ČR	Počet přenocování	z toho rezidenti ČR	Průměrný počet přenocování	Průměrná doba pobytu
2000	13 387	11 443	86 410	78 985	6,5	7,5

¹¹ Ty ČSÚ definuje jako např. léčebné lázně, rekreační zařízení podniků (odborových svazů), školicí střediska podniků (odborových svazů) a jiná ubytovací zařízení, která vyčleňují lůžkovou kapacitu pro cestovní ruch (např. domovy mládeže, vysokoškolské koleje, podnikové ubytovny apod.).

Rok	Počet příjezdů hostů	z toho rezidenti ČR	Počet přenocování	z toho rezidenti ČR	Průměrný počet přenocování	Průměrná doba pobytu
2001	13 620	11 970	49 858	44 872	3,7	4,7
2002	16 238	13 722	57 691	49 965	3,6	4,6
2003	12 244	11 147	47 390	44 197	3,9	4,9
2004	8 365	7 896	29 786	28 222	3,6	4,6
2005	8 486	7 952	34 840	33 683	4,1	5,1
2006	11 879	11 045	58 320	55 366	4,9	5,9
2007	13 272	11 732	39 448	32 268	3,0	4,0
2008	13 961	11 837	37 263	33 712	2,7	3,7
2009	11 690	9 942	33 009	29 756	2,8	3,8
2010	8 880	8 341	26 334	25 388	3,0	4,0
2011	7 461	6 829	24 525	23 293	2,0	3,0
2012	17 715	15 227	41 665	36 926	2,4	3,4
2013	20 279	17 049	47 625	41 591	2,3	3,3

Zdroj: VDB ČSÚ (2015)

Pozn.: Od roku 2012 došlo ke změně metodiky, údaje proto nejsou srovnatelné s daty do roku 2011.

2.7.3 STRUČNÉ VYHODNOCENÍ ROZVOJOVÉHO POTENCIÁLU

- Oblast je destinací krajského významu s dominancí domácích návštěvníků, především pak z blízkých zdrojových oblastí (zejména Brna). Hlavními typy cestovního ruchu jsou víkendová a jednodenní rekreace, pěší turistika, cykloturistika, chalupaření a chataření. Začíná se rozvíjet také venkovská turistika.
- Mezi hlavní atraktivity a atrakce regionu patří přírodní památky a geologické zajímavosti, některé kulturní památky a také některé pravidelně pořádané akce.
- Velkou většinu návštěvníků tvoří rezidenti ČR – dlouhodobě jejich podíl dosahuje cca 85 % celkového počtu návštěvníků v HUZ. Oblast je tedy převážně destinací domácího ČR.
- V roce 2013 přijelo do SO ORP Tišnov přibližně 20 tisíc hostů, počet přenocování v HUZ dosáhl více než 47 tisíc.
- Průměrná délka pobytu má spíše klesající tendenci a v posledních letech se pohybuje mírně nad 3 dny, resp. 2 nocemi.

3 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření bylo realizováno mezi starosty obcí, zástupci soukromého sektoru a neziskových organizací a širokou veřejností v území MAS BV v září 2015. Vzhledem k obecně nízké aktivitě veřejnosti a určitému informačnímu přehlcení zástupců veřejného i neziskového sektoru (nejen) v souvislosti s přípravou nového dotačního období fondů EU však byla návratnost dotazníkového šetření velmi nízká. Dotazníky vyplnilo pouhých 43 respondentů, z toho 13 starostů, 18 zástupců soukromého a neziskového sektoru a 12 respondentů z řad veřejnosti.

Jako jedna z nejdůležitějších řešených oblastí byla snaha odkrýt úroveň vnímání vybraných aspektů života na území MAS. Největší spokojenost panovala mezi respondenty v oblasti dostupnosti kulturních a společenských akcí, jiných služeb spíše obchodního charakteru popř. služeb sociálních a možností trávení volného času. Také dostupnost vzdělávacích zařízení (základní a předškolní vzdělávací zařízení) byla hodnocena lépe než průměrně. Nejhuře je vnímána oblast zaměstnání, a to ať již z pohledu možností a podmínek území MAS k podnikání, tak v případě možnosti nalézt adekvátní zaměstnání (průměrná hodnota překračovala hranici 3 bodů, tj. dobře). Je zajímavé, že respondenti průzkumu kladně vnímají současné zabezpečení veřejnou hromadnou dopravou, nicméně infrastrukturu pro cyklistiku a automobilovou dopravu vnímali mnohem negativněji (jedny z nejhůře hodnocených oblastí života na území MAS).

Výše uvedené výsledky tak potvrzovaly vnímání dynamiky sledovaných oblastí života, neboť ani jeden z respondentů neuvedl, že změny v oblasti nabídky a dostupnosti pracovních míst v území lze vnímat pozitivně (za posledních deset let). Naproti tomu, žádný z respondentů neoznačil vývoj v oblasti dostupnosti služeb, dopravní obslužnosti území a aktivního společenského komunitního života v regionu za negativní. Právě v těchto oblastech postupoval dle respondentů v posledních deseti letech vývoj jednoznačně pozitivním směrem. Specificky bylo vnímáno životní prostředí, neboť respondenti se přikláněli, buď k spíše pozitivní změně popř. uváděli, že žádnou změnu v této oblasti nespátřují.

Možná i z důvodu negativního vnímání úrovně oblasti podnikání a stavu dopravní a technické infrastruktury, respondenti chápou úlohu činnosti a podporu MAS v jiné rovině. Tuto skutečnost lze dokladovat nízkým podílem finanční alokace těmto aktivitám, zatímco téměř 1/5 financí rozdělována MAS by dle respondentů měla směřovat do oblasti podpory života v obcích na území MAS (myšleno jako podpora různých spolků, zájmových a sportovních klubů, akcí) a dále významněji bylo uvedeno školství. Podpora podnikání ve službách, a i v cestovním ruchu, podpora sociálních služeb a úprava zeleně v obcích byla vnímána méně důležitě a respondenti by jim přidělili jednotlivě mezi 6-7 % financí. Vůbec nejméně z nabízených možností by MAS měla podporovat rozvoj turismu v území prostřednictvím marketingových nástrojů.

Třetí největší podíl peněz by mělo dle respondentů získat zemědělství. To je také viděno jako důležitý atribut rozvojového potenciálu území (označeno 14 x). Ještě významněji byl coby stimul pro rozvoj vybrán cestovní ruch a přitom, jak vyplývá z výše uvedeného, MAS by měla rozvoj turismu podporovat jinými nástroji než marketingem. Jiné vysvětlení lze nabídnout tak, že respondenti si sice uvědomují turistický potenciál území, ale nepřejí si významnou roli

MAS v této oblasti. Pracovní příležitosti v průmyslu jsou naopak chápány jako marginální možnost rozvoje území a větší důraz byl kladen na služby.

4 SWOT ANALÝZA

SWOT analýza hodnotí hlavní rozvojové faktory území a rozděluje je podle dvou kritérií:

- vnitřní/vnější faktory,
- pozitivně/negativně působící faktory.

Na základě tohoto rozdělení vzniká čtyřpolní typologie, z níž je složen akronym SWOT:

- silné stránky (S = strengths) – vnitřní pozitivní faktory;
- slabé stránky (W = weaknesses) – vnitřní negativní faktory;
- příležitosti (O = opportunities) – vnější pozitivní faktory;
- hrozby (T = threats) – vnější negativní faktory.

Tyto kategorie sledují logiku uvedenou na obrázku.

Obrázek 2: Konstrukce analýzy SWOT

	pozitiva	negativa
vnitřní faktory, přítomnost, výchozí stav	silné stránky (S)	slabé stránky (W)
vnější faktory, budoucnost, potřeba intervencí	příležitosti (O)	hrozby (T)

Smyslem SWOT analýzy je identifikace hlavních rozvojových faktorů působících na rozvoj regionu. Jednotlivé položky SWOT byly identifikovány zpracovatelem s využitím vlastních analýz a dalších dostupných zdrojů (zpracované strategie, realizované průzkumy a šetření atd.).

Úvodním krokem při zpracování SWOT byla definice tematických okruhů. Na základě informací z předchozích analytických výstupů bylo definováno 5 okruhů, které představují relativně ucelená témata:

- životní prostředí a urbanistický rozvoj,
- infrastruktura a vybavenost,
- místní ekonomika,
- obyvatelstvo, sociální soudržnost a bezpečnost,
- správa území.

Rozdělení faktorů podle těchto témat samozřejmě není „ostré“, jednotlivé faktory mohou mít relevanci vůči dvěma nebo několika tematickým okruhům. Jde o orientační rozdělení, které má množství identifikovaných faktorů učinit přehlednějším.

Jednotlivé problémové okruhy byly podrobeny analýze SWOT. Byl zpracován přehled jednotlivých faktorů pro každý problémový okruh. Smyslem dílčích SWOT je identifikace hlavních rozvojových faktorů působících na rozvoj regionu v každém tematickém okruhu. SWOT analýza pro jednotlivé problémové okruhy byla vyhotovena na jednáních příslušných pracovních skupin.

Zároveň byla v souladu s metodikou zpracování CLLD vyhotovena také souhrnná SWOT analýza, která představuje výběr hlavních rozvojových faktorů pro zájmové území, které jsou zároveň obsaženy v dílčích SWOT. Souhrnná SWOT analýza byla vyhotovena ze SWOT analýzy pro jednotlivé problémové okruhy a byla dopracována na jednání řídicí skupiny.

Při identifikaci vnitřních rozvojových faktorů, tedy silných a slabých stránek se přitom vycházelo ze Socioekonomické analýzy, platí tedy, že všechny výroky ze silných a slabých stránek mají oporu v příslušných pasážích Socioekonomické analýzy. Identifikaci vnějších rozvojových faktorů nebylo možné provést na základě Socioekonomické analýzy, protože se mnohdy jedná o faktory působící např. na národní nebo nadnárodní úrovni, které na základě dostupných statistik a dalších informací využívaných při tvorbě Socioekonomické analýzy nelze jednoznačně dát do souvislosti se zkoumaným regionem. Výroky zařazené do příležitostí a hrozeb byly tedy vytvořeny na základě expertízy kolektivu zpracovatele (včetně zkušeností ze zpracování rozvojových dokumentů z jiných regionů či z krajské, resp. národní úrovně) při využití komunitního projednávání na pracovních skupinách, resp. řídicí skupině. Tyto výroky navazují na zjištění Socioekonomické analýzy spíše nepřímou, tedy stanovují možné scénáře navazující na rozvojové faktory podložené Socioekonomickou analýzou s ohledem na potenciální působení vnějších faktorů. Výroky zařazené do příležitostí a hrozeb tedy nemají přímou oporu v Socioekonomické analýze.

Výsledky analýzy SWOT jsou uvedeny v následujících podkapitolách.

4.1 DÍLČÍ ANALÝZY SWOT

4.1.1 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A URBANISTICKÝ ROZVOJ

Silné stránky

- Ochrana cenných přírodních lokalit
- Rozmanitá a atraktivní krajina
- Vysoký stupeň zalesnění
- Nízký počet velkých zdrojů znečištění
- Zdravé životní prostředí, dostatek volné zeleně mimo sídla

Slabé stránky

- Málo volných ploch pro podnikání
- Nevyřešené, komplikované majetkové vztahy znemožňující územní rozvoj (platí zejména pro Tišnov)
- Málo parků, veřejně přístupných hřišť a zelených zón v intravilánech sídel a malá možnost jejich využití pro každodenní odpočinek obyvatel (vč. dětí)

- Přílišná převaha rezidenční funkce sídel nad funkcí hospodářskou (zejména výrobní)
- Značná bariérovost měst a obcí (chodníky, objekty občanské vybavenosti, železniční stanice), která je odstraňována jen velmi pozvolna
- Nedostatečné pokrytí obcí splaškovou kanalizací, znečišťování vodních recipientů splaškovými vodami
- Degradace půd v důsledku nešetrného obhospodařování a výstavby
- Hluková zátěž z dopravy podél hlavních silnic
- Dílčí deficity v infrastruktuře odpadového hospodářství ve venkovských částech regionu (místy nedostatek kontejnerů na tříděný odpad a zhoršená dostupnost sběrných dvorů)
- Nešetrné nakládání s odpady zejména ve venkovských částech regionu (nevyhovující způsob likvidace odpadů, zakládání černých skládek)
- Vysoká energetická náročnost v sektoru bydlení a občanské vybavenosti, nevyužitý potenciál malých obnovitelných zdrojů energie pro samozásobení koncových uživatelů
- Velké rozšíření nešetrných způsobů vytápění, zejména pak v sektoru bydlení
- Chybějící architektonický záměr a koncepce veřejných prostorů v obcích (zejména ve městě Tišnov)
- Chybějící územní plány v části obcí
- Nedostatečné uplatňování nástrojů územního plánování pro usměrňování územního rozvoje
- Nedostatečná údržba kulturních památek, havarijní stav zejména církevních staveb včetně drobných sakrálních staveb v krajině
- Slabé využití kulturních památek

Příležitosti

- Obecně se lepšící „kultura výstavby“ v Česku, sílící tlak a důraz na inovativnost, architektonickou kvalitu a energetickou šetrnost nových staveb
- Revitalizace veřejných prostranství (zejména v centrech měst a na socialistických sídlištích) jako dlouhodobě silné téma regionální politiky EU
- Začlenění nivy řeky Svratky a dalších vodních toků do urbanistické struktury měst a obcí (zejména Tišnova)
- Obnova a rozvoj vodních prvků v krajině jako předpoklad pro zvýšení retenční kapacity krajiny, biodiverzity i celkové environmentální a estetické hodnoty krajiny
- Realizace přírodě blízkých opatření k omezení vodní a větrné eroze (revitalizace toků a niv, výsadba alejí a stromořadí, obnova remízků, apod.)
- Využití brownfieldů jako rozvojových ploch k minimalizaci záboru ploch volné krajiny
- Zvyšování energetické efektivity ekonomiky včetně sektoru bydlení a objektů veřejných služeb
- Oživení kulturně cenných objektů v rámci nabídky v cestovním ruchu i nabídky kulturních akcí či jako prostor pro nerušící služby
- Využití kulturního nehmotného dědictví pro cestovní ruch a komunitní život

- Zvýšení kvality územního plánování v souvislosti s případnými změnami postavení subjektu zpracovatele a zvyšováním kapacit a kompetencí subjektu pořizovatele ÚPD
- Zvýšení tlaku zdola na důsledné usměrňování územního rozvoje v souvislosti s aktivizací a zvyšováním uvědomělosti občanů (i v důsledku přistěhování obyvatel s vyšším sociálním kapitálem)

Hrozby

- Nekontrolovaný rozvoj „nového bydlení“, případně i dalších funkcí v souvislosti s procesem suburbanizace
- Ekologické ohrožení krajiny – ztráta rozmanitosti a atraktivity
- Orná půda v území ohrožená vodní a větrnou erozí
- Pokračující spekulace s pozemky znemožňující rozvoj území
- Pokračující nevyhovující nastavení legislativy v oblasti územního plánování (příliš „měkké“ regulativy územního plánu a reálně neprojednatelné regulační plány a podřízené postavení zpracovatelů ÚPD)
- Potenciální úbytek objemu zdrojů (zejména pitné) vody v jihomoravském regionu
- Lokalizace kontroverzních výroby majících negativní vliv na přírodu, krajinu a životní prostředí (např. těžební aktivity, úložiště radioaktivního odpadu)
- Postupný přechod k vytápění škodlivějšími médii s negativními vlivy na kvalitu ovzduší
- Zvýšená intenzita dopravy v důsledku populačního růstu širšího zázemí s vlivem na hlukovou zátěž a kvalitu ovzduší
- Úbytek nejceněnějších zemědělských půd v území (vč. důsledků ve vztahu k budoucí potravinové bezpečnosti)
- Růst povodňových škod v důsledku růstu zastoupení zpevněných ploch v povodí (i v důsledku místních projevů globálních změn klimatu)

4.1.2 INFRASTRUKTURA A VYBAVENOST

Silné stránky

- Blízkost a napojení území MAS (prostřednictvím silnice 2. třídy) k dálnici D1 a k Brnu
- Začlenění území MAS do IDS JMK, kvalitní, frekventovaná a uživatelsky logicky uspořádaná veřejná doprava v regionu
- Existující síť cyklotras
- Vysoká vybavenost města Tišnov komerčními i veřejnými službami
- Možnosti aktivního trávení volného času obyvatel prostřednictvím širokého výběru kulturních akcí
- Nabídka infrastruktury sloužící k trávení volného času obyvatelům
- Napojení obcí na veřejný vodovod
- Atraktivita území pro rezidenční výstavbu a přistěhování nových obyvatel

- Různorodé možnosti bydlení, pestrá skladba rodinných i bytových domů

Slabé stránky

- Absence kvalitního napojení na celostátní silniční infrastrukturu a brněnskou aglomeraci (přes fyzickou blízkost Brna a dálnice D1)
- Špatný stav silnic, ulic a chodníků
- Vysoká dopravní zátěž některých silnic, zejména v Tišnově a jeho nejbližším okolí s negativními dopady na životní a obytné prostředí
- Chybějící (vnitro)městská doprava v Tišnově suplující MHD, zejména spojení do nemocnice
 - Omezená atraktivita veřejné hromadné dopravy v důsledku nevyhovujícího stavu stanic a zastávek, redukované dopravní obslužnosti ve dny pracovního klidu a zastaralé železniční infrastruktury
- Absence sítě páteřních cyklostezek bez kolizí s ostatními druhy dopravy
- Nedostatečná vybavenost obcí bezpečnou a bezbariérovou infrastrukturou pro pěší (chodníky, přechody), množství závadných kolizních míst se silniční dopravou
- Omezené finanční možnosti obcí k budování infrastruktury
- Nižší podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci ve srovnání s vyššími územními celky
- Přetrvávající nedostatky v infrastruktuře škol (místy nedostačující kapacity, zastaralé vybavení, apod.)
- Nízká kvalita a špatná vybavenost místní nemocnice, související i s omezením jejího provozu
- Absence či nedostatečná kapacita některých specializovaných zdravotnických služeb
- Absence mnoha specializovaných sociálních služeb (např. tísňové péče, denního stacionáře pro seniory a osoby se zdravotním postižením, sociálně terapeutické dílny, apod.)
- Nedostatečné kapacity vybraných sociálních služeb (např. pečovatelských služeb, odlehčovací služby, odborného sociálního poradenství, domova se zvláštním režimem, apod.)
- Chybějící zařízení a služby pro sociálně vyloučené obyvatele (jichž je ovšem relativně málo)
- Slabší a v řadě případů zastaralé zázemí a vybavenost kulturních zařízení a sportovišť
- Vyšší podíl neobydlených domů a bytů
- Nedostatečná občanská vybavenost menších obcí
- Nezbytnost dojížděky obyvatel za většinou služeb (nejen veřejných) do Tišnova či mimo území MAS
- Dílčí nedostatek parkovacích míst v Tišnově (sídliště, centrum) a některých dalších obcích

Příležitosti

- Kvalitní silniční dopravní napojení na celostátní silniční síť a brněnskou aglomeraci (zejména prostřednictvím R 43 a přeložené silnice II/385)
- Kvalitní železniční napojení na brněnskou aglomeraci (optimalizace trati č. 250, Severojižní kolejový diametr) a Havlíčkův Brod / Prahu (optimalizace trati č. 250)

- Dostupnost všech důležitých okolních center veřejnou dopravou (zejména Brno, ale i další jihomoravská města a Praha)
- Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje výrazně zvyšující nabídku přepravních relací i v méně exponovaných časech (večery, víkendy)
- Rekonstrukce dálnice D1 zlepšující komfort a kapacitu, částečně i rychlost silniční dopravy
- Blízkost Brna (dostupnost služeb, obchodů, kulturních zařízení apod.)
- Postupné budování cyklostezek v regionu (i díky iniciativám ze strany okolních obcí a kraje)
- Zvýšení potřeby obyvatel aktivně trávit svůj volný čas
- Rozvoj občanské vybavenosti v souvislosti s dalším populačním růstem regionu

Hrozby

- Omezování investic do kvality silniční sítě
- Snižování počtu dopravních spojů (železniční, autobusové) – snížení dopravní obslužnosti území
- Hrozba dalšího zhoršení kvality silnic ve správě kraje a místních komunikací
- Nedostatečná kapacita a nevhodná skladba sociálních a zdravotních služeb v důsledku stárnutí obyvatelstva, případně omezeného financování
- Zánik akutní lůžkové péče v Nemocnici Tišnov¹²
- Posun silných ročníků narozených v letech 2005–10 do základních škol, hrozba jejich nedostatečné kapacity
- Redukce základní dopravní obslužnosti v důsledku rozpočtových úspor
- Přetrvávající nepříznivá dopravní poloha vzhledem k celostátní silniční síti z důvodu konfliktů v přípravě realizace R 43

4.1.3 MÍSTNÍ EKONOMIKA

Silné stránky

- Napojení místní ekonomiky na Brno jako významné centrum koncentrující významné podniky, progresivní odvětví, pracovní příležitosti, kupní sílu atd.
- Poměrně pestrá odvětvová struktura místního hospodářství jako stabilizační faktor trhu práce (ke stabilizaci přispívá také velký význam zaměstnanosti ve veřejných službách)
- V podmínkách venkovského regionu nadstandardní vzdělanostní struktura obyvatel z pohledu nejvyššího dosaženého vzdělání
- Značná diverzifikace hospodářských činností mezi největšími zaměstnavateli
- Fungující turistické informační centrum

¹² Nemusí jít nutně o hrozbu v pravém smyslu, protože rozsah a kvalita péče se v případě vhodného nahrazení zařízeními v Brně nebo jinde v okolí Tišnova nemusí nutně zhoršit.

- Příhodné přírodní podmínky pro turistiku (zejména místního a regionálního významu)
- Geologicky, geomorfologicky i botanicky atraktivní okolní krajina vč. jedinečných fenoménů (údolí Svratky, Květnice, minerály, krápníkové jeskyně, chráněná území a lokality...)
- Kvalitní možnosti příměstské rekreace

Slabé stránky

- Nižší podnikatelská aktivita
- Komplikovaný rozvoj průmyslové zóny (záplavové území, majetkoprávní poměry), obtížná možnost prostorového rozvoje podnikání
- Nedostatek pracovních příležitostí, nutnost vyjíždět za prací mimo region, zejména do Brna
- Nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, nevyhovující kvalifikace absolventů škol
- Silná vyjíždka za prací a službami podryvající rozvoj služeb v území (obyvatelé peníze vydělávají i utrácejí jinde)
- Stagnace části místních podniků, málo progresivních nebo rozvíjejících se podniků na území MAS, odchod části podnikatelů mimo region (ať již fyzicky, nebo administrativně formální změnou sídla)
- Nerozvinutý trh s místními/regionálními produkty
- Kvalitativní nedostatky v zemědělské výrobě (zastaralé vybavení a infrastruktura, absence kapacit pro administraci dotací, nízká prestiž profese, slabá spolupráce zemědělců)
- Omezená konkurenceschopnost místních zemědělců z důvodu nízké přidané hodnoty a vysoké závislosti na zpracovateli zemědělské produkce a maloobchodních řetězcích (absence potravinářské výroby u zemědělců, limitované odbytové možnosti na místním trhu)
- Spíše vyšší míra nezaměstnanosti
- Obtížné uplatnění uchazečů o zaměstnání z rizikových skupin (zejména osoby nad 50 let a zdravotně postižení)
- Nízký potenciál území pro rozvoj turismu nadregionálního významu
- Malé množství a spektrum ubytovacích možností a nízká návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení
- Nekoncepční a nekoordinovaný marketing cestovního ruchu v území

Příležitosti

- Růst finančních prostředků a dotačních titulů na vytváření pracovních míst a posílení zaměstnanosti
- Zvýšená podpora potravinové soběstačnosti a regionální produkce České republiky
- Investice do dopravní infrastruktury regionu z národní a krajské úrovně
- Zkvalitnění podnikatelské samosprávy mj. v rámci hospodářských komor
- Populační růst regionu v důsledku suburbanizace stimulem rostoucí poptávky po místních službách

- Příchod perspektivních investorů do připravované průmyslové zóny Tišnov s vlivem na zaměstnanost, poptávku po místních službách a fiskální situaci města
- Aktivizace zemědělství prostřednictvím dotační podpory a spolupráce zemědělců a dalších aktérů
- Rozvoj výzkumu a inovací v Brně umožňující lokalizaci oborů s vyšší přidanou hodnotou také v jeho zázemí
- Dostatek pracovních příležitostí v Brně
- Vyšší zapojení znevýhodněných skupin obyvatel do podnikatelské činnosti (ženy, rodiče na rodičovské dovolené, studenti a absolventi, osoby se zdravotním postižením)
- Využití příležitostí sociálního podnikání k zapojení znevýhodněných skupin obyvatel do trhu práce
 - Zvýšení zájmu a následný příchod investorů v oblasti služeb zvyšující realizační předpoklady cestovního ruchu
 - Zvýšení zájmu o cykloturistiku a pěší turistiku v území mezi obyvateli přilehlých regionálních center (stěžejní zdroj návštěvníků – Brno)
 - Zvýšení zájmu o jednodenní výlety v zázemí Brna
 - Vyšší využití potenciálu Svatky pro krátkodobou rekreaci
 - Využití potenciálu agroturistiky a venkovské turistiky v návaznosti na místní zemědělskou výrobu
- Rozvoj cestovního ruchu v jihomoravském regionu, z něhož mohou těžit i menší města ležící v zázemí hlavních turistických atraktivit
- Příliv domácích návštěvníků díky rostoucí oblíbenosti dovolené v Česku
- Nárůst počtu potenciálních návštěvníků hledající menší, klidná města a regiony, dekoncentrace ČR

Hrozby

- Dlouhodobá stagnace hospodářství ČR či další ekonomická krize (recese)
- Další recese v EU či eurozóně, příp. rozpad eurozóny či současné podoby EU, vedoucí k poklesu životní úrovně a kupní síly obyvatel
- Odsávání pracovních sil Brnem, hrozba přeměny regionu v „noclehárnu pro Brno“ bez vlastní ekonomické základny
- Odchod firem a investorů za lepšími podmínkami (tj. hlavně levnější pracovní silou, přívětivější veřejnou správou apod.)
- Oslabení potenciálu cestovního ruchu a rekreace v důsledku extenzivního rozvoje zástavby, eventuálně v důsledku umístění konfliktních výrobních

4.1.4 OBYVATELSTVO, SOCIÁLNÍ SOUDRŽNOST A BEZPEČNOST

Silné stránky

- Nárůst počtu obyvatel v posledním desetiletí
- Kladné migrační saldo
- V posledních letech kladný přirozený přírůstek obyvatelstva
- Dlouhodobý migrační a přirozený růst populace přispívající mj. ke zpomalení stárnutí obyvatelstva
- Příznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva
- Zkušenosti s čerpáním dotací na rozvoj vzdělávání
- Bezpečnost území, veřejná kontrola, nízká míra anonymity ve veřejném prostoru
- Nízká kriminalita
- Zřízení městské policie v Tišnově
- Sociálně stabilizované obyvatelstvo, relativně malý počet i podíl sociálně vyloučených obyvatel v populaci města
- Vysoká míra sociální soudržnosti a identifikace obyvatel s místní komunitou
- Historický populační vývoj bez výrazných výkyvů, migrace obyvatel apod.
- Nadprůměrně aktivní občanská společnost, relativně pestrá skladba spolků a neziskových organizací
- Kvalitní spolupráce mezi neziskovými organizacemi a školami, zejména v oblasti sportu
- Nabídka akcí pro různé skupiny obyvatel vč. seniorů, mládeže a dětí (byť jde převážně o nabídku „tradičních“ akcí)

Slabé stránky

- Nadprůměrné zastoupení postproduktivní složky populace
- Vysoká územní koncentrovanost obyvatelstva
- Redukce potenciálu místního společenského života z důvodu vyjížděky za prací, vzděláním a kulturou do Brna
- Slabá propagace (mála) akcí, které mohou mít nadmístní význam, mimo region
- Úzká nabídka kulturních akcí (chybí alternativní akce mimo „mainstream“)
- (Tradiční) rozmach návykových látek, agresivity a gamblerství mezi mládeží a mladistvými
- Sociálně nepřízpůsobiví obyvatelé v Tišnově v lokalitě Na Mlékárně

Příležitosti

- Zvyšování podpory komunitního rozvoje založeného na zdravé občanské společnosti
- Růst finančních prostředků do dotačních titulů soustředících se na rozvoj a posílení spolkového života, nárůst finanční podpory z ESF v programovacím období 2014-20

- Růst lidského potenciálu v souvislosti s pokračující migrací (zejm. příslušníků střední třídy) do regionu

Hrozby

- Odliv vzdělaných a kvalifikovaných lidí do větších center v okolí (Brno, ale i Praha)
- Dlouhodobě nejasný a nepředvídatelný systém financování sociálních služeb, převaha projektového financování řady služeb
- Konfliktní soužití (konflikty zájmů) starousedlíků a nově příchozích obyvatel (týká se nových obytných zón)
- Stárnutí obyvatelstva s důsledky na kupní sílu, poptávku po službách, ekonomickou a mezigenerační soudružnost obyvatel
- Globální tendence směřující ke změnám kultury a vzorců chování oslabující identitu území
- Vzrůst kriminality vlivem silnější integrace do brněnské metropolitní oblasti s negativními důsledky z toho plynoucími (pozn. řada důsledků tohoto procesu je naopak pozitivní)
- Snížení zájmu o aktivní místní rozvoj území a komunity
- Propad sociálního statusu socialistických sídlišť, přistěhování sociálně slabých, sociálně prostorová segregace území

4.1.5 SPRÁVA ÚZEMÍ

Silné stránky

- Lokalizace obce s rozšířenou působností v území MAS
- Proaktivní vedení měst a obcí, relativně dobře fungující neformální spolupráce mezi obcemi
- Existence dílčích koncepčních dokumentů zejména v Tišnově (např. strategický plán, koncepce rozvoje sportu)
- Dlouhodobě rozumné hospodaření obcí se svými rozpočty

Slabé stránky

- Slabá či neexistující koordinační funkce Tišnova v některých oblastech (kultura, sport, spolupráce s okolními obcemi a podnikateli)
- Absence dlouhodobé strategie území (dané i krátkou dobou existence MAS BV), častá nekoncepčnost aktivit a rozhodnutí ve většině oblastí
- Absence reprezentativní publikace o regionu

Příležitosti

- Podpora regionálního rozvoje prostřednictvím MAS, zvýšení participace okolních obcí
- Pokračující možnost využití dotací z ESIF v letech 2014-20
- Dlouhodobě silná pozice Jihomoravského kraje mezi samosprávami v Česku

Hrozby

- Obecně nízká kvalita veřejné správy v Česku na všech stupních, převaha soupeření nad spoluprací mezi městy, krajem a národní úrovní
- (Pokračující) centrální přerozdělování daní, v důsledku čehož peníze nezůstávají v obcích a nepříspěvají k provázanosti místní komunity, nemotivují město, podnikatele a veřejnost ke vzájemné spolupráci
- Slabá absorpční kapacita města v příštím programovacím období, zejména v oblasti „měkkých“ aktivit financovaných z ESF
- Rostoucí konkurence územních celků (MAS, mikroregionů) při získávání dotací
- Snižování celkového objemu finančních prostředků na rozvoj obcí a územní spolupráce
- Ukončení spolupráce mezi participujícími členy MAS

4.2 SOUHRNNÁ ANALÝZA SWOT

Silné stránky

- Rozmanitá a atraktivní krajina
- Vysoký stupeň zalesnění
- Nízký počet velkých zdrojů znečištění
- Zdravé životní prostředí, dostatek volné zeleně mimo sídla
- Blízkost a napojení území MAS (prostřednictvím silnice 2. třídy) k dálnici D1 a k Brnu
- Začlenění území MAS do IDS JMK, kvalitní, frekventovaná a uživatelsky logicky uspořádaná veřejná doprava v regionu
- Existující síť cyklotras
- Vysoká vybavenost města Tišnov komerčními i veřejnými službami
- Možnosti aktivního trávení volného času obyvatel prostřednictvím širokého výběru kulturních akcí
- Napojení obcí na veřejný vodovod
- Různorodé možnosti bydlení, pestrá skladba rodinných i bytových domů
- Napojení místní ekonomiky na Brno jako významné centrum koncentrující významné podniky, progresivní odvětví, pracovní příležitosti, kupní sílu atd.
- Poměrně pestrá odvětvová struktura místního hospodářství jako stabilizační faktor trhu práce (ke stabilizaci přispívá také velký význam zaměstnanosti ve veřejných službách)
- V podmínkách venkovského regionu nadstandardní vzdělanostní struktura obyvatel z pohledu nejvyššího dosaženého vzdělání
- Značná diverzifikace hospodářských činností mezi největšími zaměstnavateli

- Geologicky, geomorfologicky i botanicky atraktivní okolní krajina vč. jedinečných fenoménů (údolí Svatky, Květnice, minerály, krápníkové jeskyně, chráněná území a lokality...)
- Kvalitní možnosti příměstské rekreace
- Dlouhodobý migrační a přirozený růst populace přispívající mj. ke zpomalení stárnutí obyvatelstva v regionu
 - Příznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva
- Bezpečnost území, veřejná kontrola, nízká míra anonymity ve veřejném prostoru
- Sociálně stabilizované obyvatelstvo, relativně malý počet i podíl sociálně vyloučených obyvatel v populaci regionu
- Vysoká míra sociální soudržnosti a identifikace obyvatel s místní komunitou
- Nadprůměrně aktivní občanská společnost, relativně pestrá skladba spolků a neziskových organizací
 - Lokalizace obce s rozšířenou působností v území MAS
- Proaktivní vedení měst a obcí, relativně dobře fungující neformální spolupráce mezi obcemi

Slabé stránky

- Málo volných ploch pro podnikání
- Málo parků, veřejně přístupných hřišť a zelených zón v intravilánech sídel a malá možnost jejich využití pro každodenní odpočinek obyvatel (vč. dětí)
- Značná bariérovost měst a obcí (chodníky, objekty občanské vybavenosti, železniční stanice), která je odstraňována jen velmi zvolna
- Hluková zátěž z dopravy podél hlavních silnic
- Absence kvalitního napojení na celostátní silniční infrastrukturu a brněnskou aglomeraci (přes fyzickou blízkost Brna a dálnice D1)
- Špatný stav silnic, ulic a chodníků
- Vysoká dopravní zátěž některých silnic, zejména v Tišnově a jeho nejbližším okolí
 - Nižší podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci ve srovnání s vyššími územními celky
- Nízká kvalita a špatná vybavenost místní nemocnice, související i s omezením jejího provozu
- Absence či nedostatečná kapacita některých specializovaných zdravotnických služeb
- Slabší a v řadě případů zastaralé zázemí a vybavenost kulturních zařízení a sportovišť (občanům pak chybí zejména krytý bazén a kluziště)
- Absence denního stacionáře pro seniory a osoby se zdravotním postižením
 - Nedostatečná občanská vybavenost menších obcí
- Chybějící zařízení a služby pro sociálně vyloučené obyvatele (jichž je ovšem relativně málo)
 - Nižší podnikatelská aktivita
- Nedostatek pracovních míst, nutnost vyjíždět za prací mimo region, zejména do Brna
- Silná vyjíždka za prací a službami podryvající rozvoj služeb v území (obyvatelé peníze vydělávají i utrácejí jinde)

- Spíše vyšší míra nezaměstnanosti
- Obtížné uplatnění uchazečů o zaměstnání z rizikových skupin (zejména osoby nad 50 let a zdravotně postižení)
- Nízký potenciál území pro rozvoj turismu nadregionálního významu
- Malé množství ubytovacích možností a nízká návštěvnost
- Nadprůměrné zastoupení postproduktivní složky populace
- Úzká nabídka kulturních akcí (chybí alternativní akce mimo „mainstream“)
- Absence dlouhodobé strategie území (dané i krátkou dobou existence MAS BV), častá nekoncepčnost aktivit a rozhodnutí ve většině oblastí

Příležitosti

- Obecně se lepšící „kultura výstavby“ v Česku, sílí tlak a důraz na inovativnost, architektonickou kvalitu a energetickou úspornost nových staveb
- Revitalizace veřejných prostranství (zejména v centrech měst a na socialistických sídlištích) jako dlouhodobě silné téma regionální politiky EU
- Začlenění nivy řeky Svatky do urbanistické struktury měst a obcí (zejména Tišnova)
- Kvalitní silniční dopravní napojení na celostátní silniční síť a brněnskou aglomeraci (zejména prostřednictvím R 43 a přeložené silnice II/385)
- Kvalitní železniční napojení na brněnskou aglomeraci (optimalizace trati č. 250, Severojižní kolejový diametr) a Havlíčkův Brod / Prahu (optimalizace trati č. 250)
- Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje výrazně zvyšující nabídku přepravních relací i v méně exponovaných časech (večery, víkendy)
- Rekonstrukce dálnice D1 zlepšující komfort a kapacitu, částečně i rychlost silniční dopravy
- Blízkost Brna (dostupnost služeb, obchodů, kulturních zařízení apod.)
- Postupné budování cyklostezek v okolí města (i díky iniciativám ze strany okolních obcí a kraje)
- Rozvoj občanské vybavenosti v souvislosti s dalším populačním růstem regionu
- Zvýšená podpora potravinové soběstačnosti a regionální produkce České republiky
- Zkvalitnění podnikatelské samosprávy mj. v rámci hospodářských komor
- Populační růst regionu v důsledku suburbanizace stimulem rostoucí poptávky po místních službách
- Příchod perspektivních investorů do připravované průmyslové zóny Tišnov s vlivem na zaměstnanost, poptávku po místních službách a fiskální situaci města
- Dostatek pracovních příležitostí v Brně
- Zvýšení zájmu o cykloturistiku a pěší turistiku v území mezi obyvateli přilehlých regionálních center (stěžejní zdroj návštěvníků – Brno)
- Vyšší využití potenciálu Svatky pro krátkodobou rekreaci

- Rozvoj cestovního ruchu v jihomoravském regionu, z něhož mohou těžit i menší města ležící v zázemí hlavních turistických atraktivit
- Příliv domácích návštěvníků díky rostoucí oblíbenosti dovolené v Česku
- Zvyšování podpory komunitního rozvoje založeného na zdravé občanské společnosti
- Růst lidského potenciálu v souvislosti s pokračující migrací (zejm. příslušníků střední třídy) do regionu
- Podpora regionálního rozvoje prostřednictvím MAS, zvýšení participace okolních obcí
- Pokračující možnost využití dotací z ESIF v letech 2014-20

Hrozby

- Nekontrolovaný rozvoj „nového bydlení“
- Ekologické ohrožení krajiny – ztráta rozmanitosti a atraktivity
- Orná půda v území ohrožená vodní a větrnou erozí
- Potenciální úbytek objemu zdrojů (zejména pitné) vody v jihomoravském regionu
- Lokalizace kontroverzních výrobních aktivit majících negativní vliv na přírodu, krajinu a životní prostředí (např. bioplynová stanice, těžební aktivity)
- Postupný přechod k vytápění škodlivějšími médii s negativními vlivy na kvalitu ovzduší
- Zvýšená intenzita dopravy v důsledku populačního růstu širšího zázemí s vlivem na hlukovou zátěž a kvalitu ovzduší
- Růst povodňových škod v důsledku růstu zastoupení zpevněných ploch v povodí (i v důsledku místních projevů globálních změn klimatu)
- Nízká kvalita a špatný stav silnic v majetku kraje, hrozba dalšího zhoršení
- Nedostatečná kapacita a nevhodná skladba sociálních a zdravotních služeb v důsledku stárnutí obyvatelstva, případně omezeného financování
- Zánik akutní lůžkové péče v Nemocnici Tišnov
- Posun silných ročníků narozených v letech 2005–10 do základních škol, hrozba jejich nedostatečné kapacity
- Dlouhodobá stagnace hospodářství ČR či další ekonomická krize (recese)
- Odchod firem a investorů za lepšími podmínkami (tj. hlavně levnější pracovní silou, přívětivější veřejnou správou apod.)
- Odliv vzdělaných a kvalifikovaných lidí do větších center v okolí (Brno, ale i Praha)
- Dlouhodobě nejasný a nepředvídatelný systém financování sociálních služeb, převaha projektového financování řady služeb
- Stárnutí obyvatelstva s důsledky na kupní sílu, poptávku po službách, ekonomickou a mezigenerační soudružnost obyvatel
- Vzdělávání vlivem silnější integrace do brněnské metropolitní oblasti s negativními důsledky z toho plynoucími (pozn. řada důsledků tohoto procesu je naopak pozitivní)
- Snížení zájmu o aktivní místní rozvoj území a komunity

- Propad sociálního statusu socialistických sídlišť, přistěhování sociálně slabých, sociálně prostorová segregace území
- Obecně nízká kvalita veřejné správy v Česku na všech stupních, převaha soupeření nad spoluprací mezi městy, krajem a národní úrovní
- Slabá absorpční kapacita města v příštím programovacím období, zejména v oblasti „měkkých“ aktivit financovaných z ESF
- Rostoucí konkurence územních celků (MAS, mikroregionů) při získávání dotací

Ukončení spolupráce mezi participujícími členy MAS

5 ANALÝZA ROZVOJOVÝCH PROBLÉMŮ A POTŘEB ÚZEMÍ

Analýza problémů a potřeb byla připravena za účasti pracovních skupin především na základě závěrů ze socioekonomické analýzy. Pro systematické rozpracování analýzy problémů a potřeb byly definovány problémové okruhy. Problémové okruhy (a k nim příslušející pracovní skupiny, které se zabývaly formulací problémů v daném tematickém okruhu a poté návrhem adekvátních opatření) jsou vymezeny takto:

1. Ochrana krajiny, kulturní dědictví, životní prostředí a cestovní ruch
2. Zemědělství a podnikání
3. Kultura, vzdělávání, sport a volný čas
4. Sociální soudržnost
5. Doprava a infrastruktura

Téma „doprava a infrastruktura“ bylo řešeno průřezově všemi pracovními skupinami, tedy nebyla pro ně ustavena zvláštní pracovní skupina.

Problémové okruhy jsou vymezeny s ohledem na snahu najít konsenzuální a integrovaná řešení v oblastech, které je ve venkovském prostoru třeba řešit komplexně, i když se mohou zdát konfliktní. Z tohoto důvodu je uceleně řešen např. problémový okruh zaměřený na kulturu, vzdělávání, sport a volný čas, který má obecně eliminovat hrozbu ztráty životaschopnosti venkovské oblasti. Obdobně je tomu v případě problémového okruhu cíleného na ochranu krajiny, kulturní dědictví, životní prostředí a cestovní ruch. Rekreační a turistiku v regionu je třeba chápat jako šetrnou aktivitu, která vychází z kulturních a přírodních hodnot území, které touto aktivitou nejsou exploatovány, ale naopak posilovány. V problémovém okruhu, který se zabývá místní ekonomikou, je vedle podnikání explicitně zdůrazněno odvětví zemědělství, jež v regionu sice není dominantní z hlediska ekonomické výkonnosti nebo zaměstnanosti, ale má zásadní význam pro formování kulturní krajiny převážně venkovského regionu a je základem tradiční místní výroby.

V následujících podkapitolách jsou k těmto problémovým okruhům vymezeny hlavní problémy a ke každému z nich pak také dílčí (vysvětlující) problémy, resp. potřeby. Problémy jsou z důvodu stručnosti a přehlednosti textu vypsány formou odrážek. **Rozvojové problémy, které bude možné řešit prostřednictvím ESI fondů s ohledem na možnosti financování v rámci integrovaného nástroje, jsou zvýrazněny zelenou barvou.**

5.1 OCHRANA KRAJINY, KULTURNÍ DĚDICTVÍ, ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A CESTOVNÍ RUCH

Nedostatečná koordinace územního rozvoje

- Slabé uplatňování a vymahatelnost měkkých regulativů územního plánování
- Často nejasná vize územního rozvoje jednotlivých obcí
- Chybějící územní plány v části obcí

- Existence brownfieldů v území (ploch a objektů bez využití nebo s nejasným či nedostatečným využitím) které nejsou dostatečně využívány jako plochy, resp. objekty pro šetrný územní rozvoj

Málo koordinované odpadové hospodářství

- Dílčí deficity v infrastruktuře odpadového hospodářství (zejména likvidace bioodpadu, lokální nedostatek kontejnerů a sběrných dvorů na tříděný odpad)
- Zhoršená ohleduplnost místních obyvatel ke krajině (zejména často nevyhovující způsob likvidace odpadů, rozšířené černé skládky)

Dílčí nedostatky v ochraně životního prostředí

- Zhoršená kvalita ovzduší v zimních měsících v souvislosti s nešetrným vytápěním domácností
- Lokální zátěž sídel automobilovou dopravou (ovzduší, hluk)
- Lokálně zvýšená prašnost daná přítomností dolů
- Degradace půd a znečišťování vod daná způsobem zemědělského hospodaření
- Ohrožení půd (včetně zemědělských půd nejvyšších tříd ochrany) rozvojem zástavby
- Zvyšování povodňových rizik v důsledku rostoucího podílu zpevněných ploch a nevyhovujícího způsobu zemědělského hospodaření
- Nedostatečné pokrytí sídel splaškovou kanalizací s ČOV s důsledky na znečišťování vodních recipientů
- Částečně nevyhovující stav a zhoršená dostupnost veřejné zeleně v intravilánech sídel

Vysoká energetická náročnost a dominance neobnovitelných zdrojů energie

- Přetrvávající vysoká energetická náročnost obytných domů, výrobních aktivit a objektů služeb pro veřejnost (školy, zdravotnická zařízení, úřady atd.)
- Nedostatečné a nevhodné využití obnovitelných zdrojů energie pro místní potřeby (chybějící solární panely vyrábějící energii pro jeden dům a naopak hrozba záboru cenných půd pro umístění obnovitelných zdrojů ke komerční výrobě energie apod.)
- Malé zastoupení ekologických zdrojů tepla
- Energetická nesoběstačnost regionu

Málo živé kulturní dědictví regionu

- Neudržované kulturní památky, zejména sakrální stavby často v havarijním stavu
- Malá „živost“ kulturního dědictví, slabé využití hmotných i nehmotných kulturních památek v komunitním životě

5.2 NEKOORDINOVANÝ ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU

- Dosud víceméně nahodilý rozvoj cestovního ruchu
- Slabý potenciál cestovního ruchu pro měřítko vyšší než lokální, chybějící klíčové atraktivity a atrakce
- Slabé propojení zemědělství s venkovskou turistikou, málo rozvinutá venkovská turistika
- Nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu (vč. chybějících částí základní infrastruktury a infrastruktury pro šetrný cestovní ruch)
- Absence ubytovacích kapacit na obou koncích cenového spektra – kvalitních hotelů a penzionů i malých kempů a tábořišť
- Nevhodné umístění a nedostatečně rozsáhlá činnost informačního centra v Tišnově
- Slabý, málo koordinovaný marketing cestovního ruchu
- Chybějící napojení regionu na marketing cestovního ruchu v rámci většího turistického regionu (v daném případě Vysočina)
- Absence „živých“ informací pro turisty, nedostatek informačních zdrojů a manuálů

5.3 ZEMĚDĚLSTVÍ A PODNIKÁNÍ

Slabě zformovaná místní ekonomika

- Malé rozšíření lokálních produktů, nedostatečná nabídka regionálních potravin
- Čerpání služeb z velké části v Brně, kam řada obyvatel dojíždí za prací
- Vymizelé výroční tradice a události (hodová tradice atd.)
- Neexistující stálá prodejna místních výrobků

Nedostatek pracovních míst, odliv obyvatel za prací mimo region

- Nedostatek pracovních míst v místních podnicích
- Málo velkých podniků nabízejících velký počet pracovních míst (pozn. z hlediska stability ekonomiky může být i výhodou)
- Závislost na pracovním trhu Brna (pozn. z hlediska stability ekonomiky může být i výhodou)

Slabá koordinace hospodářského rozvoje regionu

- Neexistující regionální hospodářská komora nebo jiná obdobná koordinační platforma

- Slabé zapojení podnikatelů do rozhodování o rozvoji území, slabá spolupráce podnikatelů a veřejné správy
- Nedostatek vhodných volných ploch pro podnikání
- Absence koordinované stimulace podnikatelské činnosti (celoživotní vzdělávání, marketing atd.)
- Slabé zapojení znevýhodněných skupin obyvatel do podnikatelské činnosti (ženy, rodiče na rodičovské dovolené, studenti a absolventi, osoby se zdravotním postižením)
- Slabá spolupráce škol a zaměstnavatelů/podnikatelů, nedostatečná reflexe potřeb místní ekonomiky a trhu práce v rámci počátečního vzdělávání

Dílčí nedostatky v podmínkách pro zemědělství

- Zhoršená vybavenost a infrastruktura zemědělských podniků
- Nedostatek kapacit podnikatelů v zemědělství na administraci dotací
- Slabá dovednost a motivace lidí pro práci v zemědělství, nízká prestiž zemědělství
- Slabá spolupráce podnikatelů v zemědělství, zejména v oblasti marketingu a obchodu

5.4 KULTURA, VZDĚLÁVÁNÍ, SPORT A VOLNÝ ČAS

Nedostatečná nabídka a zejména koordinace volnočasového vyžití dětí a mládeže

- Absence atraktivní nabídky volnočasových aktivit mládeže ve venkovských částech regionu
- Limitované zázemí pro děti a mládež (nabídka zázemí v obcích, klubovny, atraktivní prostředí pro trávení volného času teenagerů)
- Často nízká kvalifikace trenérů a vedoucích ve volnočasových zařízeních
- Málo atraktivní pohybové aktivity ve školách

Nevyváženost a nízká koordinace kulturních, sportovních a volnočasových zařízení akcí

- Překrývání akcí, slabá koordinace kulturních akcí
- Nevyváženost v nabídce místní a importované kultury
- Konkurence kulturních akcí a organizací
- Místně nedostačující nabídka některých sportovišť (multifunkční areály, fitness parky, skate parky, ledové plochy atd.)
- Dosud stále slabé využití veřejných prostranství pro pořádání kulturních a volnočasových akcí
- Zastarávání, pomalá modernizace a inovace místních kulturních zařízení a sportovišť

Málo koordinovaná činnost spolků

- Převaha konkurenčních vztahů mezi spolky, slabá spolupráce mezi nimi
- Malá finanční soběstačnost a udržitelnost spolků
- Absence dlouhodobé, transparentní a systematické podpory činnosti spolků ze strany obcí
- Mizení či slábnutí lidových zvyků a atributů (kroje, hody, masopust)

Kapacitní a kvalitativní nedostatky ve vzdělávání a školství

- Nedostatečné kapacity mateřských a základních škol vzhledem ke stávající, případně očekávané poptávce
- Místy zastaralé objekty a vybavení škol
- Podvyužité kapacity školních budov jak z hlediska uspokojení poptávky po kapacitách (např. nevyužité půdní prostory, nevyužívání volných kapacit škol vyššího stupně), tak z hlediska jejich komunitního využívání mimo vyučovací hodiny
- Převažující stereotypní forma výuky v oblasti klíčových kompetencí (přírodovědné předměty, cizí jazyky, apod.)
- Malý přenos zkušeností a know-how mezi školami uvnitř regionu i zně

5.5 SOCIÁLNÍ SOUDRUŽNOST

Dílčí problémy při poskytování zdravotnických služeb

- Zhoršený fyzický stav řady zdravotnických zařízení
- Bariérovost části zdravotnických zařízení
- Nedostatečná nabídka specializovaných zdravotnických služeb (např. úplná absence dětské psychiatrické ambulance)
- Nedostatečná kapacita terénní ošetrovatelské péče
- Zhoršená dostupnost tišnovské nemocnice veřejnou dopravou

Dílčí problémy při poskytování sociálních a navazujících služeb

- Malá nabídka uplatnění pro obyvatele se zdravotním postižením, málo rozšířené sociální podnikání a slabé uspokojení potřeb těchto skupin obyvatel
- Limitované prostředky a infrastruktura pro rozvoj nabídky sociálních služeb (prostory, vybavení, financování)
- Nejistota a nestabilita ve financování sociálních služeb

- Nedostatečné spolufinancování sociálních služeb ze strany obcí
- Nedostatečná opatření v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů
- Nedostatečná kapacita pečovatelských služeb, odlehčovací služby, odborného sociálního poradenství, domova se zvláštním režimem, apod.
- Absence tísňové péče, denního stacionáře pro seniory a osoby se zdravotním postižením, sociálně terapeutické dílny, psychoterapeutické poradny pro seniory, koordinátora dobrovolnické služby pro sousedskou výpomoc, systematické bezplatné rodinné terapie v regionu, apod.

5.6 DOPRAVA A INFRASTRUKTURA

Zhoršený stav silnic a závady v silniční síti

- Zhoršená (a zhoršující se) kvalita velké části silnic II. a III. třídy
- Zhoršená kvalita místních komunikací a chodníků
- Četné závady především na silnicích II. třídy (chybějící obchvaty, šířkové parametry komunikací, oblouky zatáček atd.)
- Chybějící rychlostní silnice R43 pro kvalitnější, rychlejší a bezpečnější napojení směrem na Brno a Svitavy

Zátěž sídel automobilovou dopravou

- Nebezpečné průtahy obcemi, málo opatření ke zklidnění a zvýšení bezpečnosti dopravy na těchto průtazích
- Negativní dopady automobilové dopravy na životní prostředí
- Výrazná dominance automobilové dopravy při každodenním pohybu obyvatel za prací a službami

Dílčí nedostatky v uživatelské atraktivitě veřejné dopravy

- Špatný stav řady zastávek veřejné autobusové dopravy
- Fyzicky a morálně zastaralá nádraží včetně žst. Tišnov
- Zhoršená obslužnost veřejnou dopravou během víkendů
- Přetrvávající bariérovost ve veřejné dopravě

Zásadní deficity v infrastruktuře pro cyklistickou dopravu

- Chybějící páteřní cyklostezky (vč. cyklostezky podél Svatky/do Brna), které by umožňovaly využít kolo jako běžný dopravní prostředek bez kolize s chodci nebo auty

- Chybějící stojany na kola v obcích a “cykloparkoviště” u nádraží a zastávek
- Absence systému půjčování a sdílení jízdních kol

Snížená bezpečnost pěší dopravy

- Četná konfliktní místa mezi pěší a automobilovou dopravou, včetně některých přechodů pro chodce
- Absence chodníků podél hlavních silnic v řadě obcí
- Přetrvávající bariérovost pěší dopravy
- Omezená pěší prostupnost krajiny a intravilánů sídel

6 POUŽITÉ ZDROJE

Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR (2015)

Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz/analyza-socialne-vyloucenych-lokalit-v-cr-1>

ČSÚ (2005): Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005.

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>

ČSÚ (2015): Databáze demografických údajů za obce ČR.

Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/cz/obce_d/index.htm

Integrovaná strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro uplatnění nástroje integrované územní investice (ITI)

Dostupné z: <https://www.brno.cz/iti/>

Komunitní plán sociálních služeb SO ORP Tišnov na období 2014-2020.

Dostupné z: http://www.tisnov-mesto.cz/sites/default/files/documents/2014/kom_plan_orp_tisnov_13_14_final_web.pdf

Politika územního rozvoje ČR 2008.

Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/d6c409ab-d65c-414c-b2bd-3a4aed146bf3/Politika_uzemniho_rozvoje_CR_2008

Portál MPSV (2015): Integrovaný portál ministerstva práce a sociálních věcí.

Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/>

RES ČSÚ (2015): Registr ekonomických subjektů.

Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/res/registr_ekonomickych_subjektu

ŘSD (2010): Celostátní sčítání dopravy 2010.

Dostupné z: <http://scitani2010.rsd.cz/pages/informations/default.aspx>

SLDB 2011: Sčítání lidu, domů a bytů.

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/slodb>

Strategický plán pro město Tišnov na období 2014-2020.

Dostupné z: <http://www.tisnov.cz/urad/dokumenty/strategicky-plan>

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020

Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020>

Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020

Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=175435&TypeID=2>

VDB ČSÚ (2015): Veřejná databáze.

Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>